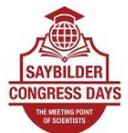

19. Uluslararası Güncel Araştırmalarla Sosyal Bilimler Kongresi Özet Metinleri
Abstracts Book of The 19th International Congress on Social Studies with Recent Research
كتاب الملخصات للمؤتمر الدولي التاسع عشر للدراسات الاجتماعية والتاريخية والقانونية

Editörler - المحررون - Editors

Hatem Fahd Hanoo, Ender Eyüboğlu, Sami Baskın

04-08 Kasım/November 2025 - Antalya/Türkiye

ISBN: 978-625-92747-4-4

Yayımlanma Tarihi (Publishing Date): 30.10.2025

Yayınevi (Publishing House): Recent Academic Studies

19. Uluslararası Güncel Araştırmalarla Sosyal Bilimler Kongresi Özet Metinleri
Abstracts Book of 19th International Congress on Social Studies with Recent Researches

كتاب الملخصات للمؤتمر الدولي التاسع عشر للدراسات الاجتماعية والتاريخية والقانونية

Editörler: *Sami Baskın, Hatem Fahd Hanoo, Ender Eyüboğlu*

Kapak Resmi: Photo by Austin Kehmeier on Unsplash

KÜTÜPHANE BİLGİ KARTI

1. Basım, Elektronik Kitap (Çevrim içi / Web tabanlı)

210 x 297 mm

Kaynakça var, dizin yok.

ISBN 978-625-92747-4-4

1. Sosyal Bilimler 2. Kongreler ve toplantılar 3. Özet Metinler

PDF yayın

Yayımlanma adresi: <https://saybildercongress.com/social/>

Recent Academic Studies

Yeni Pazar Mh. Ali Okumuş Cad. Mevlana Sitesi A Blok – Çayeli / Rize

Kongre Onursal Başkanı - Honorary President

Prof. Dr. İbrahim Özcoşar - Rector of Mardin Artuklu University, Türkiye
Prof. Dr. Najem Dhaher - Carthage University - Tunisia (Tunisie)

Düzenleme Kurulu / Organizing Board

Düzenleme Kurulu Başkanı - Head of the Organizing Board

Prof. Dr. Hatem Fahad Hanoo - University of Mosul - Iraq
Prof. Dr. Yasser Ahmad - University of Bahrain - Bahrain
Assoc. Prof. Dr. Ender Eyuboğlu - Bartın University - Türkiye

Düzenleme Kurulu Üyeleri / Members of the Organizing Board

Prof. Dr. Gehan M. Anwar Deeb - October 6 University - Egypt
Prof. Dr. Hatem Fahad Hanoo - University of Mosul - Iraq
Prof. Dr. Muhammad Matarneh - Tafila Technical University - Jordan
Prof. Dr. Najem Dhaher - Carthage University - Tunisia
Prof. Dr. Said Assil - Regional Center for Education and Training Professions - Morocco
Prof. Dr. Sami Baskın - Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi - Türkiye
Prof. Dr. Sid Ahmed Sufyan - University of Annaba - Algeria
Prof. Dr. Yasser Ahmad - University of Bahrain - Bahrain
Assoc. Prof. Dr. Ender Eyuboğlu - Bartın University - Türkiye
Assoc. Prof. Dr. İzzet Karakulak - Mardin Artuklu University - Türkiye
Dr. Esat Layek - Tokat Gaziosmanpaşa University - Türkiye
Dr. Özge Yavaş - Mardin Artuklu University - Türkiye

Üniversite Tarafından Bu Kongre İçin Görevlendirilmiş Düzenleme Kurulu Üyesi*

Prof. Dr. Ömer Bozkurt - Mardin Artuklu University, Türkiye

Değerlendirme Kurulu Başkanı - Head of The Evaluation Board

Prof. Dr. Hatem Fahad Hanoo - University of Mosul - Iraq

Değerlendirme Kurulu - Evaluation Board

Prof. Dr. Belhadry Loufa - University of Abdelhamid Ben Badis, Mostaganem – Algeria
Prof. Dr. Birgül Bozkurt - Mardin Artuklu University – Türkiye
Prof. Dr. Boukhal Lakhdar - Salehi University Center – Algeria
Prof. Dr. Fatih Koca – Ankara University – Türkiye
Prof. Dr. Gehan M. Anwar Deeb - October 6 University – Egypt
Prof. Dr. Hatem Fahad Hnoo - University of Mosul - Iraq
Prof. Dr. Hatice Demirbaş - Ankara Hacı bayram Veli University – Türkiye
Prof. Dr. Hayat Kuttub - M'sila University – Algeria
Prof. Dr. Mohamded Mohy El Din Ahmed - Minya University, Egypt
Prof. Dr. Ömer Bozkurt - Mardin Artuklu University – Türkiye
Prof. Dr. Ramazan Armağan - Süleyman Demirel University – Türkiye
Prof. Dr. Shereif Abu ElMakarem - The Higher Institute of Languages in El Mansoura – Egypt
Prof. Dr. Sherine El Shoura - Benha University – Egypt
Prof. Dr. Uğur Özgöker – İstanbul Arel University – Türkiye
Assoc. Prof. Dr. Ali Yıldırım – Tokat Gaziosmanpaşa University – Türkiye
Assoc. Prof. Dr. Enes Salih – Tokat Gaziosmanpaşa University – Türkiye
Assoc. Prof. Dr. Mehmet Ayas – Tokat Gaziosmanpaşa University – Türkiye
Assoc. Prof. Dr. Mustafa Demirci – İstanbul University - Türkiye
Assoc. Prof. Dr. Ramazan Diler – Tokat Gaziosmanpaşa University – Türkiye
Assoc. Prof. Dr. Serbüend Arpa – Ankara Yıldırım Beyazıt University – Türkiye
Dr. Hassan Kassab - Ibn Zohr University, Agadir – Morocco
Dr. İsmail Öztürk - Tokat Gaziosmanpaşa University – Türkiye
Dr. Kerkour Mohamed - Tissemsilt University – Algeria
Dr. Majed Abdel Aziz Al-Khawaja - University of Jordan – Jordan
Dr. Moaz Abdul Latif Al-Nayef - Zayed University. Abu Dhabi - United Arab Emirates
Dr. Mohamed Adel Amtareed - Libya
Dr. Mohamed Faridi - Hassan I University, Settat – Morocco
Dr. Mostafa Yahya, University Center of Nour El-Bashir El-Beidh – Algeria
Dr. Mubarak Saad Al-Ghariani - Libyan Authority for Scientific Research, Ministry of Higher Education and Scientific Research - Libya.
Dr. Nur Thani - Bayero University, Kano – Nigeria
Dr. Osama Muhammad Salous - Al-Istiqlal University – Palestine
Dr. Sahra Khmeili - University of Badji Mokhtar, Annaba – Algeria
Dr. Sami Bayrakçı - Selçuk University – Türkiye
Dr. Sherin Samir - October 6 University – Egypt
Dr. Şaban Banaz - Tokat Gaziosmanpaşa University – Türkiye
Dr. Wathiqah Hazem Jassim - General Directorate of Education, Nineveh – Iraq
Dr. Wessam Khairi Morsi - British University in Egypt (BUE) – Egypt
Dr. Yasia Selima - Higher National School of Political Sciences – Algeria

Sekreteryaya - Secretariat

Dinçer Bektaş

ÖN SÖZ

4–8 Kasım 2025 tarihlerinde Türkiye'nin Antalya kentinde gerçekleşen 19. Uluslararası Güncel Araştırmalarla Sosyal Bilimler Kongresi, sosyal bilimlerin farklı disiplinlerini bir araya getiren geniş katılımlı bir bilimsel platform olmuştur. Bu yılki kongreye **Türkiye'den 63**, Türkiye dışından Birleşik Arap Emirlikleri, Cezayir, Fas, Irak, İran, Katar, Malezya, Sudan, Suudi Arabistan Krallığı, Tunus ve Umman olmak üzere **11 farklı ülkeden 91** bildiri (toplamda **154** bildiri) kabul edilmiştir.

Kongreye gönderilen tüm çalışmalar, bilimsel ilkelere bağlı kalınarak çift kör hakemlik sürecinden geçirilmiştir. Uzman hakemler tarafından değerlendirilen bildiriler, alan yazınına katkı düzeyi, yöntemsel nitelik, özgünlük ve bilimsel etik açısından titizlikle incelenmiştir. Bu süreçte bilimsel yeterliliği düşük bulunan bazı çalışmalar, hakem raporları doğrultusunda reddedilmiş; geliştirilme potansiyeli taşıyanlar ise düzeltmelerin ardından kabul edilmiştir. Elinizdeki bu özet kitap, yalnızca akademik standartları karşılayan çalışmaları içermektedir.

Bu kongre yalnızca bildiri sunumlarının gerçekleştirildiği bir etkinlik olmaktan öte, farklı kültürlerden, farklı araştırma geleneklerinden gelen bilim insanlarının bir araya gelerek bilgi üretimini ortaklaştırdığı çok yönlü bir akademik buluşmadır. Sosyal bilimlerin doğası gereği çeşitlilik, eleştirel düşünme, karşılaştırmalı analiz ve disiplinler arası yaklaşım bu kongrede hem teorik hem de uygulamalı çalışmalarda açık bir biçimde gözlemlenmiştir.

Bilim; sürekli yenilenen, sorgulayan ve üreten insan zihninin bir ürünüdür. Bu nedenle akademisyenlerin dürüstlük, eleştirel tutum, yapıcı eleştirilere açıklık, iş birliğine dayalı üretim ve bilimsel etiğe sadakat ilkelerini daima koruması, bilimin gelişiminin en temel şartıdır. Genç araştırmacılara bu yolda cesur olmalarını, araştırma yöntemlerini derinleştirmelerini, dijitalleşen dünyada veri okuryazarlığını ilerletmelerini ve iletişim araçlarını etkin şekilde kullanarak uluslararası iş birliğine dayalı araştırmalara yönelmeleri beklenmektedir.

Bu kongrenin gerçekleşmesinde emeği geçen tüm bilim insanlarına, hakemlere, oturum başkanlarına, düzenleme kuruluna, teknik ekibe ve katkı sunan tüm paydaşlara içten teşekkür ederim. Bu özet kitabının, sosyal bilimler literatürüne anlamlı katkılar sağlayacağına ve yeni araştırmalara ilham vereceğine inanıyorum.

Bilimin ışığının hiç sönmemesi ve insanlığa rehberlik etmeye devam etmesi dileğiyle...

Prof. Dr. Hatem Fahad Hanoo

Musul Üniversitesi – Irak

Kongre Düzenleme Kurulu Başkanı

PREFACE

The 19th International Congress on Social Sciences with Recent Research, held in Antalya, Türkiye, between 4–8 November 2025, has served as a broad and dynamic scientific platform bringing together scholars from various disciplines of the social sciences. This year, the congress accepted 63 papers from Türkiye and 91 papers from 11 different countries—the United Arab Emirates, Algeria, Morocco, Iraq, Iran, Qatar, Malaysia, Sudan, the Kingdom of Saudi Arabia, Tunisia, and Oman—amounting to a total of 154 papers.

All submissions to the congress underwent a double-blind peer-review process in accordance with scientific publishing principles. Papers evaluated by expert reviewers were meticulously examined in terms of their contribution to the field, methodological quality, originality, and adherence to academic ethics. During this process, studies deemed insufficient in scientific merit were rejected, whereas those with potential for improvement were accepted following the required revisions. This abstract book includes only those works that fully meet established academic standards.

This congress is more than a venue for paper presentations; it is a multifaceted academic gathering where scholars from diverse cultures and research traditions come together to share, discuss, and collaboratively generate knowledge. As is inherent in the nature of the social sciences, diversity, critical thinking, comparative analysis, and interdisciplinary perspectives were clearly observed throughout both theoretical and applied studies presented at the congress.

Science is the product of a mind that continually questions, renews, and produces. Therefore, maintaining core values—such as integrity, critical perspective, openness to constructive criticism, collaborative production, and commitment to academic ethics—is essential for the advancement of scientific knowledge. Young researchers are encouraged to be courageous in their academic pursuits, refine their methodological skills, advance data literacy in an increasingly digital world, and engage in internationally collaborative research by utilizing communication technologies effectively.

I extend my sincere gratitude to all scholars, reviewers, session chairs, the organizing committee, the technical team, and all stakeholders who contributed to the realization of this congress. I firmly believe that this abstract book will make meaningful contributions to the social sciences literature and inspire future academic research.

With the hope that the light of science will never fade and will continue to guide humanity...

Prof. Dr. Hatem Fahad Hanoo
University of Mosul – Iraq
Chair of the Organizing Committee

المقدمة

لقد شكّل المؤتمر الدولي التاسع عشر للدراسات الاجتماعية والتاريخية والقانونية، الذي عُقد في مدينة أنطاليا – تركيا خلال الفترة ما بين 4-8 نوفمبر 2025، منصة علمية واسعة جمعت بين مختلف فروع العلوم الاجتماعية. وقد تم هذا العام قبول 63 بحثاً من تركيا و 91 بحثاً من 11 دولة هي: الإمارات العربية المتحدة، الجزائر، المغرب، العراق، إيران، قطر، ماليزيا، السودان، المملكة العربية السعودية، تونس، وعمان، ليبلغ مجموع البحوث المقبولة 154 بحثاً.

جميع الأبحاث المقدّمة خضعت لإجراءات التحكيم المزدوج المجهول وفقاً للمعايير العلمية المعتمدة. وقد قام المحكّمون المتخصصون بفحص البحوث بدقة من حيث إسهامها في المعرفة، وجودتها المنهجية، وأصالتها، والتزامها بالأخلاقيات العلمية. وفي هذه العملية، رُفضت الأبحاث التي لم تستوف الحد الأدنى من الكفاءة العلمية، بينما قُبلت الأبحاث ذات القابلية للتطوير بعد إجراء التعديلات المطلوبة. ومن هنا فإن هذا الكتاب يضم فقط الملخصات التي اجتازت المعايير الأكاديمية المعتمدة.

إن هذا المؤتمر ليس مجرد فعالية لعرض البحوث، بل هو ملتقى علمي متعدد الأبعاد يجمع بين باحثين ينتمون إلى ثقافات مختلفة وتقاليد بحثية متنوعة، لتبادل الخبرات وتوحيد الجهود في إنتاج المعرفة. وقد ظهرت بوضوح، في الجلسات النظرية والتطبيقية، سمات التنوع، والتفكير النقدي، والتحليل المقارن، والمنهجيات البيئية التي تُعد جوهر العلوم الاجتماعية.

إن العلم هو ثمرة العقل الإنساني الذي لا يتوقف عن التساؤل والتجديد والإبداع. ومن ثمّ فإن تمسك الأكاديميين بقيم الأمانة العلمية، والاتجاه النقدي، والانفتاح على المراجعات البناءة، والعمل التعاوني، والالتزام بأخلاقيات البحث، هو شرط أساس لتقدّم المعرفة. كما يُتوقّع من الباحثين الشباب أن يتحلّوا بالشجاعة العلمية، وأن يعمّقوا مهاراتهم المنهجية، وأن يطوروا كفاءاتهم في التعامل مع البيانات في عالم يتسارع فيه التحول الرقمي، وأن ينخرطوا في مشاريع بحثية دولية مستفيدة من أدوات التواصل الحديثة.

أتوجه بجزيل الشكر إلى جميع الباحثين، والمحكّمين، ورؤساء الجلسات، ولجنة التنظيم، والفريق التقني، وكل الجهات الداعمة التي أسهمت في إنجاح هذا المؤتمر. وأؤمن بأن هذا الكتاب سيُثري الأدبيات في العلوم الاجتماعية وسيلهم دراسات جديدة في المستقبل.

راجين أن يبقى نور العلم مشتعلًا، هاديًا للإنسانية في طريقها...

الأستاذ الدكتور حاتم فهد هنو

جامعة الموصل – العراق

رئيس اللجنة المنظمة للمؤتمر

T.C.
MARDİN ARTUKLU ÜNİVERSİTESİ
Personel Daire Başkanlığı

Sayı : E-34233153-903.07-176180
Konu : Görevlendirme Hakkında (Prof.Dr.
Ömer BOZKURT)

25/12/2024

Sayın Prof.Dr. Ömer BOZKURT

Saybilder Congress Days kapsamında düzenlenecek olan aşağıda bilgileri belirtilen kongre/ sempozyumlarda Üniversitemizin sağladığı akademik destek kapsamında etkinliklerin düzenleme kurulunda bulunmak üzere Üniversitemizin akademisyen temsilcisi olarak görevlendirilmiş bulunmaktasınız.

Bilgilerini ve gereğini rica ederim.

19. Uluslararası Dil, Edebiyat ve Kültür Araştırmaları Kongresi (DEKAK):
<https://saybildercongress.com/>

19. Uluslararası Güncel Araştırmalarla Sosyal Bilimler Kongresi: <https://saybildercongress.com/>

19. Uluslararası Eğitim Camiası Sempozyumu: <https://saybildercongress.com/>

7. Uluslararası Sürdürülebilir Kalkınma ve Uzay Araştırmaları Kongresi:
<https://saybildercongress.com/>

7. Uluslararası İnsan, Toplum ve Sürdürülebilir Kalkınma Araştırmaları Sempozyumu:
<https://saybildercongress.com/>

Prof.Dr. Yılmaz DEMİRHAN
Rektör a.
Rektör Yardımcısı

Bu belge, güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

İçindekiler - فهرس - Contents

Dijital Liderlik ve Bireysel Performans Arasındaki İlişki: Sistemik Literatür Taraması.....	1
Doç. Dr. Zümrüt Hatun Demirel Yüksek lisans Öğrencisi Kübra Yıldırım Keleş	
Child Labor Trafficking in Frances Temple's <i>Taste of Salt: A Story of Modern Haiti</i>	4
Asst. Inst. Asmaa Mohanad Saad	
Minority Media: Media of Transnational Identities	5
Jamel Zran	
Bağımlılıklar ve Bağlanma Stilleri Arasındaki İlişki	8
İrem Yanpınar	
Çinli Müslüman Bir Alim Liu Zhi: Hayatı ve Çin İslâm Düşüncesine Etkisi.....	9
Prof. Dr. Ülfet Görgülü Feyza Korkmaz	
Cem Âyinlerinin Günümüz Şehir Şartlarında Alevî ve Bektaşî Geleneğin Aktarılmasındaki Rolü ve Fonksiyonları.....	11
Dr. Öğr. Üyesi Şaban Banaz	
Dijital Kimlik: Sosyal Medya Platformlarındaki Tüketim Nesnelere Üzerine Teorik Bir Analiz	14
Gaye Erdek	
İhramcızâde İsmail Hakkı Toprak'ın "Yâr-e Yâdigâr" Mevlid-i Şerifi'nde Ümmet Bilinci ve Şefaath Teması	16
Prof. Dr. Muhammed Ali Yıldız Yüksek Lisans Öğrencisi Firdevs Şengül	

İntihar Olgusu Üzerine Biyopsikososyal Bir Perspektif: Türkiye Örneğinde Risk ve Önleme Stratejileri	18
Psk. Fatma Eda Ağkün	
Dr. Öğr Üyesi Nurhan Naz	
Kültürlerarası Turist Deneyimi: İranlı Turistlerin Türkiye Seyahatindeki Algıları ve Beklentileri	20
Nasrin Mousanasab	
Lüksün Evrimi: Geleneksel Lüksden Yeni Lükse	22
Dr. Evrim Kabukçu	
Z Kuşağı ve Yeni Kooperatifçilik: Gelişmiş Ülkelerde Dayanışma Ekonomisinin Dönüşümü	24
Öğr. Gör. Meliha Çetin	
Mental Disorders in Women Who Committing Crime	26
Prof. Dr. Hatice Demirbaş	
Mobbing ve Örgütsel Bağlılık İlişkisi: Zabıta Personellerine Yönelik Bir Uygulama	27
Yüksek Lisans Öğrencisi Ferhat Dalğıç	
Müzik Kulağı ile Kur'an Öğrenimi Arasındaki İlişki: Bir Araştırma Önerisi	29
Doç. Dr. Ramazan Diler	
Küresel Sorumlu Yapay Zekâ Yönetişi: Önemli Raporlardan İçgörüler ve Gelecek için Öneriler...	31
Dr. Öğr. Üyesi Can Burak Nalbantoğlu	
Dikkat Ekonomisinden Duyarlı Tüketime: Dijital Platformlarda Yapay Zekânın Tüketici Tercihlerine Etkisi	34
Arş. Gör. Dr. Sinem Sargın	

The Sociocultural Impact of Dental Prostheses on Self-Esteem and Social Integration in Edentulous Patients 36

Prof. Dr. Nadia Boudelaa

Prof. Dr. Samia Dribel

Pro. Dr. Chafika Zeriatı

Tasavvufta Sohbetin Önemi 39

Prof. Dr. Muhammed Ali Yıldız

Yüksek Lisans Öğrencisi Muhammed Ali Durak

Türk Din Musikisinde Kalıp Beste ve Güfte Farklılaşması (Giydirme) 41

Doç. Dr. Mustafa Demirci

Türk Din Mûsikîsinde Gül ve Bülbül Tasavvuru 43

Arş. Gör. Cihat Ekiz

Doç. Dr. Serbüle Arpa

Surnâme-i Hümayûn Minyatürlerinde Mûsikî Aletleri 44

Dr. Adem Çetin

Doç. Dr. Serbüle Arpa

Yeni Lüks: Moda Endüstrisinde Sürdürülebilirlik ve Dönüşüm 46

Dr. Evrim Kabukcu

48..... الأمم المتحدة وحقوق الإنسان: صراع المصالح ونزاهة الهدف
د. لطيفة الكعبي

49..... الأخلاق والذات عند شارل تايلور
أ.م.د. جبار دليلة
د. نجوى عطيف

- 53.....النبات والإنسان في الجزائر في الفترة الرومانية: مقارنة تكاملية بين علم النباتات الأثرية وعلم الآثار المادي. اسماعيلي تسعديت
- 56.....الحماية القانونية للحدث في قانون العمل السعودي (دراسة تحليلية مقارنة) د. صالح بن محمد الهمامي
- 58.....التطهير للدخول للفضاء المقدس (نماذج عن طقوس العبور) د. ميموني شهرزاد
أ.د. سوامية نورية
- 60.....أهمية الفقارة في عملية الري في إقليم الصحراء بالجزائر: نموذج إقليم توات، أدرار زرارقة سعاد
- 62.....استراتيجيات تنمية وتطوير المهارات البشرية الذكية (الرقمية) في عصر الثورة الصناعية الرابعة 4IR د. طالم صالح
د. خيثر الهواري
د. شداد ناصر
د. بدري عبد العزيز
- 64.....العلمانية في الفكر العربي المعاصر، جذور ومقاربات نادية لعروسي
- 66.....التمويل الجماعي الإسلامي كأحد الابتكارات التكنولوجية المالية أ.د. بلعور سليمان
د. بن حمدون خديجة
- 68.....الصحة النفسية: من المفهوم التقليدي الى المفهوم الإيجابي إفرودة صفية
فتال صليحة

- 70.....تحولات الأسرة الأردنية في العصر الرقمي: التغيرات والملامح الأوروبية
الدكتورة نور العربيات
- 72.....الأمم المتحدة وحقوق الإنسان: بين صراع المصالح ونزاهة الهدف
د. لطيفة منادي الكعبي
- 74.....الحفاظ على التراث الثقافي والهوية الإسلامية في عصر العولمة والتكنولوجيا الرقمية: "تحديات واستراتيجيات"
د. عائشة فرحان سعود العنزي
- 76.....الدبلوماسية الحضارية: محاولة في تأصيل المفهوم.....
أ.د. محسن الندوي
- 80.....دور الجماعات المحلية في ضمان الحقوق الصاعدة.....
أ.د. مهداوي عبد القادر
- 82.....المرويات الحديثة في حقوق الإنسان، وأثرها في التنظير العلمي عند العمانيين.....
د. حاتم بن رشيد بن حمد السيابي
- 84.....العلمانية في الفكر العربي المعاصر جذور ومقاربات.....
نادية لعروسي
- 86.....القانون الجنائي في سلطنة عمان في ضوء قواعد الفقه الإسلامي.....
د. سلطان بن منصور بن محمد الحبسي
- 88.....الضمانات الشرعية لكرامة الإنسان: قراءة أصولية في ضوء مقاصد الشريعة.....
د. أحمد بن سعيد بن سالم الرمحي
- 90.....المثقف بالجزائر العثمانية - جدلية النخبة و المعرفة والسلطة.....
الدكتورة طوبال فاطمة الزهراء

The Reality of Information Management and Its Role in Decision-Making in the Palestinian Ministry of Interior 92

Ibrahim A. Y. Hirez

Femmes, Pauvreté et Espace Urbain : Une Étude Sociologique de la Mendicité Féminine à Casablanca, Maroc 93

Dr. Marya Khtira

96..... المناهج التاريخية: دراسة تطبيقية في ضوء التجربة الإسلامية والمقاربات الحديثة
د. محمد أفقيهر

98..... الاتجاهات والمناهج المستخدمة في القراءات المعاصرة للنص القرآني: دراسة نقدية
توفيق الغدويني

100..... التهرب الضريبي: ما بين مشروعية القرار الجبائي والعمل القضائي
د. فتيحة الشاكر

102..... المشترك الإنساني والتقارب بين الأديان
أيت واحي صهيب

104..... عقد التجميع الفلاحي كآلية لتشجيع الاستثمارات الفلاحية بالمغرب
أكليد عبد المغيث

106..... اقتصادات قبائل الأطلس الصغير الغربي وهيكلتها لقضايا الخصاصة
رضوان مانوز
أحمد منار

108..... الإرادة التعاقدية زمن الذكاء الاصطناعي: تحولات في مبدأ سلطان الإرادة
كوثر الحريشي

110..... تسيير المقاولات في زمن الرقمية والذكاء الاصطناعي التحديات والرهانات
د. محمد فارضي

112..... وسائل التواصل الاجتماعي: أداة لاختصار المسافات أم سلاح غير أخلاقي يقوض الحقيقة
عبد القادر السراوي باحث بسلك الماستر

**1961'den Günümüze Vergi Usul Kanununda Vergi Kabahatleri ve Yaptırımlarının Kanunlar
Kapsamında Değişimi 114**

Dr. Öğretim Üyesi Ayşe Armağan
Prof. Dr. Ramazan Armağan

**1961'den Günümüze 213 Sayılı Vergi Usul Kanununda Vergi Kaçakçılığı Suçları ve Yaptırımlarının
Tarihsel Gelişimi..... 116**

Dr. Öğretim Üyesi Ayşe Armağan
Prof. Dr. Ramazan Armağan

Medreslerin İslahına yönelik "El-Medaris" Dergisinin Yaklaşımları..... 118
Doç. Dr. Mehmet Ayas

**"Softalar ve Medreseler" Tartışması: Osmanlı Son Döneminde Medreseler Aleyhindeki Eleştiriler ve
"el-Medâris" Dergisinin Müdafaası..... 120**
Doç. Dr. Mehmet Ayas

Osmanlı İdaresinde Hacı Bektaş Veli Dergâhı: Bakım, Onarım ve İmarına Dair Bir Değerlendirme 122
Dr. Öğr. Üyesi Mihriban Artan Ok
Doç. Dr. İlgar Baharlu

Abdülmuttalib B. Hâşim'in Dinî Kimliği Üzerine Rivayetler ve Tarihsel Bağlamda Bir İnceleme 124
Doç. Dr. Murat Bıyıklı

Muhyiddin Muhammed b. İbrahim en-Niksârî ve Tefsir İlmindeki Yeri	126
Doktor Öğretim Üyesi İsmail Öztürk	
Altıncı Tabaka Döneminin Tefsir Geleneğindeki Yeri ve Önemi	130
Doktor Öğretim Üyesi İsmail Öztürk	
İklim Kanunu Üzerinden Türkiye’de Ekonomik Dönüşümün Olası Yönelimleri: Avrupa Deneyimleriyle Kavramsal Bir Yaklaşım.....	134
Prof. Dr. Mehmet Bölükbaş	
Doç. Dr. Kıymet Yavuzaslan	
Cam Tavanı Aşan Kadınlar: Girişimcilikte Başarı Öyküleri ve Stratejik Yaklaşımlar	138
Dr. Öğr. Üyesi Enver Samet Özkal	
Arş. Gör. Beyzanur Üstünbaş	
Ulus-Ötesi Göç ve Kimliğin Çoğulluğu: Çifte Aidiyet Üzerine Yaklaşımlar	139
Dr. Öğr. Üyesi Kübra Alarçin	
Çevresel, Sosyal ve Yönetişim (ESG) ile Risk İlişkisi Üzerine Bibliyometrik Bir İnceleme	140
Öğr. Gör. Rabia Şen	
Mutluluk Bağlılık Getirir mi? Tıbbi Sekreterlerin Örgütsel Bağlılıklarını Yordamada İşte Mutluluk Algısının Rolü	142
Öğr. Gör. Dr. Betül Sarı	
Öğr. Gör. Hilal Ekim	
Öğr. Gör. Halil Can Aydemir	

Yabancı Uyruklu Ortaokul Öğrencilerinin Okula Aidiyet Duygularının Belirlenmesine Yönelik Çalışmaların İncelenmesi	144
Yüksek Lisans Öğrencisi Ayşe Demir	
Doç. Dr. Esra Işık	
Türkiye’de Enflasyonun İçsel ve Dışsal Belirleyicileri: Teorik ve Ampirik Analiz	146
Prof. Dr. Utku Altunöz	
Dr. Selçuk Büklü	
Sürdürülebilirlik İletişiminde Yapay Zekânın Kullanımına İlişkin Etik Sorunlar: Algoritmik Şeffaflık ve Toplumsal Güven	148
Doç. Dr. Ayşegül Elif Çaycı	
Doç. Dr. Berk Çaycı	
Kültürel Diplomasi ve Uluslararası Öğrenciler: Türkiye’nin Kamu Diplomasisinde Yeni Aktörler ...	150
Öğr. Gör. Dr. Uğur Aygün	
Doç. Dr. Orhat Battır	
Doç. Dr. Levent Yiğittepe	
Prof. Dr. Sefa Usta	
Kadın Girişimciliğinde Dijital Finansal Becerinin Rolü (Türkiye Örneği)	152
Doç. Dr. Başak Gül Akar	
Doç. Dr. Ayşe İpek Koca Ballı	
Platform Ekonomisinin Yükselişi: KKTC’de Dijital Hizmetlerin Dönüşümü Üzerine Bir Analiz	154
Öğr Gör Bengü Kayıarlan	
Öğr Gör Burak Demir	

Son Kilometre Teslimatın Lojistik Sistemler Üzerindeki Etkisi 156

Dr. Öğr. Üyesi Ayşe Güngör

Yüksek Lisans Öğrencisi Melisa Çat

Yüksek Lisans Öğrencisi Abdallah Abukalloub

Policy Transformation Analysis of Organic Farming Policies in Turkey in The Context of Alignment with the European Green Deal 158

Süheyla Ağızan

Kemalettin Ağızan

The Impact of Climate Change-Induced Disasters on the Global Food Supply Chain: A Time Series Analysis Using the ARDL Model 159

Süheyla Ağızan

Kemalettin Ağızan

Dijital Liderlik ve Bireysel Performans Arasındaki İlişki: Sistemik Literatür Taraması

Doç. Dr. Zümrüt Hatun Demirel

Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi

Yüksek lisans Öğrencisi Kübra Yıldırım Keleş

Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi

Özet

Dijitalleşmenin iş süreçlerini köklü bir şekilde dönüştürdüğü günümüzde, geleneksel liderlik anlayışları yetersiz kalmakta ve yerini daha yenilikçi ve teknolojiye entegre liderlik yaklaşımlarına bırakmaktadır. Bu dönüşüm, sadece üretim ve hizmet süreçlerini değil, aynı zamanda örgütlerin yönetim biçimlerini, insan kaynakları politikalarını ve çalışanlardan beklenen yetkinlikleri de derinden etkilemektedir. Bu bağlamda dijital liderlik kavramı, yalnızca teknolojiyi kullanma veya dijital araçlara hâkim olma becerisini değil; stratejik vizyon geliştirme, dijital değişim süreçlerini etkin biçimde yönetme, çalışanları dijital dönüşüm hedeflerine motive etme ve kurumsal kültürü dijitalleşmeye uyarlama yetkinliklerini de içeren çok boyutlu bir liderlik biçimi olarak literatürde öne çıkmaktadır. Bu çalışmada dijital liderliğin bireysel performansa etkisini anlamaya yönelik kuramsal ve ampirik bir çerçeve sunulması amaçlanmıştır. Nitel yöntemle dayalı sistemik literatür taramasında, son beş yılda yayımlanmış özgün akademik çalışmalar değerlendirilmiş; makalelerin örneklem yapıları, yöntemsel yaklaşımları, sektörel bağlamları ve bulguları karşılaştırmalı biçimde incelenmiştir. Bulgular, dijital liderliğin doğrudan ve dolaylı yollarla çalışan performansını artırdığını göstermektedir. Dijital liderlik; dijital yetenek gelişimi, yenilikçi iş davranışı, örgütsel bağlılık, teknolojiye yönelik tutumlar, kuşak farklılıkları ve öğrenen örgüt kültürü gibi çeşitli değişkenler aracılığıyla bireysel performansı şekillendirmektedir. Ayrıca, dijital liderliğin etkileri farklı kültürel ve sektörel bağlamlarda çeşitlilik göstermekte; özellikle kamu, sağlık, bankacılık ve eğitim gibi alanlarda farklı performans çıktıları gözlemlenmektedir. Bazı çalışmalar, dijital liderliğin etkilerinde teknoloji kabul modellerinin aracı ya da düzenleyici rol oynadığını da ortaya koymuştur. Nihayetinde, dijital liderliğin yalnızca teknik becerilerle sınırlı bir yetkinlik alanı olmadığı, aksine stratejik vizyon, etkili iletişim, değişim yönetimi, empati ve güven inşası gibi çok boyutlu liderlik özelliklerini kapsayan bütüncül bir liderlik anlayışı olduğu görülmektedir.

Anahtar Kelimeler: Dijital Liderlik, Bireysel Performans, Sistemik Literatür Taraması, Dijital Dönüşüm

The Relationship Between Digital Leadership and Individual Performance: A Systematic Literature Review

Assoc. Prof. Dr. Zümrüt Hatun Demirel

Ankara Yıldırım Beyazıt University

Kübra Yıldırım Keleş, M.A. Student

Ankara Yıldırım Beyazıt University

Abstract

In an era where digitalization is transforming business processes, traditional leadership models are increasingly inadequate. They are being replaced by innovative, technology-integrated approaches that reshape not only production and service delivery but also management styles, human resource policies, and required employee competencies. In this context, *digital leadership* emerges as a multidimensional concept that includes not only technological proficiency but also strategic vision, change management, employee motivation, and cultural adaptation. This study offers a theoretical and empirical framework to understand how digital leadership affects individual performance. Through a systematic literature review of academic studies published in the past five years, the review compares sample characteristics, research methods, sectoral contexts, and findings. Results show that digital leadership enhances performance both directly and indirectly. Key mediators include digital talent development, innovative work behavior, organizational commitment, attitudes toward technology, generational differences, and learning culture. Sectoral and cultural differences also influence outcomes, with notable effects observed in the public sector, healthcare, banking, and education. Additionally, some studies identify technology acceptance models as mediating or moderating factors. Ultimately, digital leadership is not limited to technical skills; it represents a comprehensive leadership model grounded in strategic thinking, communication, empathy, and trust. Organizations are therefore encouraged to develop policies and training programs that strengthen digital leadership capabilities.

Keywords: Digital Leadership, Individual Performance, Systematic Review, Digital Transformation

Child Labor Trafficking in Frances Temple's *Taste of Salt: A Story of Modern Haiti*

Asst. Inst. Asmaa Mohanad Saad

University of Technology, Baghdad, Iraq

Abstract

Child labor trafficking is a serious issue that threatens children's safety and violates their fundamental rights, constituting a criminal offense punishable by severe legal consequences, including imprisonment exceeding fifteen years. The study examines the factors that enable the flourishing of this illicit trade. The study illustrates these factors through a literary analysis of Frances Temple's *Taste of Salt: A Story of Modern Haiti* (1992), contextualized within Bronfenbrenner's ecological systems theory. Bronfenbrenner's framework identifies five interrelated systems—microsystem, mesosystem, exosystem, macrosystem, and chronosystem—that collectively shape a child's development and vulnerability to exploitation. By applying this model, the study traces how each systemic layer contributes to the tragic trajectory of the protagonist, Djo, who is forced into child labor trafficking. The study reveals that entrenched poverty, inadequate parental supervision, and systemic governmental neglect emerge as primary catalysts for this exploitation. The study also highlights education as a critical protective mechanism and a sustainable solution to combat child trafficking. Ultimately, this research underscores the pressing need for multi-systemic interventions—encompassing family support, policy enforcement, and educational access—to safeguard children and eradicate this pervasive violation of human rights

Keywords: Bronfenbrenner's ecological systems theory, Education, Haiti, trafficking, slavery.

Minority Media: Media of Transnational Identities

Jamel Zran

University of Manouba, Tunisia

Abstract

In media and communication studies, a theoretical horizontal dilemma arises across various fields that explore the relationship between media and society. This is the dual dilemma of unity versus diversity: Should the media contribute to social cohesion and unity, or should it reflect the diversity present within society? Theoretically, this dilemma has been addressed in ways that reveal significant intellectual and ideological tensions. Some view the media as a tool of discord and division within society, necessitating content control and guidance. Others argue that media must be pluralistic because diversity is a natural law. Here, diversity refers to differences in ideas, tastes, inclinations, as well as ethnic, linguistic, and identity-based backgrounds. This liberal approach aligns with its economic interpretation represented by capitalism, which sees media audiences as consumers of media products. The same audience is expected to consume the same message, which — through accumulation — will inevitably reduce all forms of religious, linguistic, or ethnic differentiation in society. Thus, consumption, as the backbone of the capitalist economy, becomes a unifying element of society — a highly present liberal approach, especially in the American model. Returning to this theoretical tension in media and communication sciences, our research addresses the issue of minority media within the discipline: Media of Transnational Identities. It lies within a context of intellectual intersection — between a functional view that sees media as the new social cement of modern society, treating audiences as a mass of consumers, and a critical perspective that sees media as an agent of intellectual flattening and a denier of all forms of diversity. This research adopts an analytical and inductive methodology that traces both the historical and intellectual trajectories of the minority media phenomenon, framed within this paradigm. The overlapping roles of actors in shaping the minority media landscape present an epistemological obstacle to developing an approach rooted in media and communication sciences. The deconstruction of this issue will be structured around several key axes, including:

- Media and Minorities: Definitions and Terminology
- Media and Minorities: Connection and Separation
- Minorities and Media: What Kind of Relationship?
- Internet and Minorities: The Dialectic of the Virtual and the Real
- Minorities in Digital Space: Transnational Identities

19. Uluslararası Güncel Araştırmalarla Sosyal Bilimler Kongresi Özet Metinleri

كتاب ملخصات المؤتمر الدولي التاسع عشر للدراسات الاجتماعية والتاريخية والقانونية

- Minority Media in the Arab World: Research Apathy Toward a Complex Phenomenon
- Minority Media and Regulation: Against Stereotyping and Stigmatization

Keywords: Media, Minorities, Identity, Social Media Networks, Migration.

الإعلام الخاص بالأقليات: دراسة في إعلام الهويات العابرة للحدود القومية

جمال الزران

جامعة منوبة، الجمهورية التونسية

الملخص

نظريا تنتعش في مدونة علوم الإعلام والاتصال إشكالية افقية تشق مختل ف مباحث علاقة الميديا بالمجتمع إنها إشكالية ثنائية الوحدة والتنوع أي هل على الإعلام أن يساهم في تماسك المجتمع ووحده أم هل عليه أن يعكس التعدد الموجود فيه؟ نظريا وقع التعامل مع هذه الإشكالية بشكل يرمز إلى حضور منسوب كبير من التجاذب الفكري والإيديولوجي. عند البعض فإن وسائل الإعلام هي عبارة عن جهاز فتنة وتفارقة بين مكونات المجتمع الواحد وهو ما يستدعي ضرورة مراقبة مضامينها وتوجيهها وعند آخرين فإن الإعلام يجب أن يكون تعدديا بحكم أن التعدد قانون طبيعي، ويقصد بالتعدد هنا تعدد الأفكار والأذواق والميولات وأيضا المرجعيات الإثنية واللغوية والهوية وتتماهي هذه المقاربة الليبرالية مع ترجمتها الاقتصادية مجسدة في الرأسمالية التي تتعامل مع الظاهرة الإعلامية مع المجتمع بوصفه جمهورا من المستهلكين لمخرجات وسائله وعلى الجمهور -نفس الجمهور- أن يشاهد نفس الرسالة وهو ما سيؤدي حتما وعبر التراكم إلى تقليص كل أشكال التمايز الديني أو اللغوي أو العرقي في المجتمع. هكذا سيتحول الاستهلاك باعتباره عصب الاقتصاد الرأسمالي إلى عنصر وحدة المجتمع وهي مقاربة ليبرالية فائقة الحضور مثلا في النموذج الأمريكي.

بالعودة إلى كل هذا التجاذب النظري في علوم الإعلام والاتصال تتنزل إشكالية بحثنا عن إعلام الأقليات ومدونة علوم الإعلام والاتصال: الإعلام العابر للهويات. ضمن سياق تداخل فكري هو بين تصور وظيفي يرى في الإعلام بمثابة الإسمنت الاجتماعي الجديد في تشكل المجتمعات الحديثة فيتعامل مع الجمهور بوصفه حشد من المستهلكين وبين مقاربة نقدية ترى في الإعلام عامل تسطيح فكري ونفي لكل أشكال التنوع والتعدد. وستكون منهجية هذا البحث تحليلية استقرائية لمسار تاريخي وآخر فكري لظاهرة إعلام الأقليات ضمن مقاربة تأطيرية لهذا البراديجم. إن تداخل الفاعلين في تحديد مشهد إعلام الأقليات يعتبر عائقا أبستمولوجيا وذلك لبناء مقاربة تأخذ من مبحث علوم الإعلام والاتصال مرجعا. وسيكون تفكيك هذه الإشكالية في بعض المحاور مجسدة في عدد من المحاور لعل أهمها ما يلي:

- الإعلام والأقليات بين الدلالة والمصطلح.
- الإعلام والأقليات: الوصل والفصل.
- الأقليات والميديا أية علاقة.
- الإنترنت والأقليات: جدلية الافتراضي والواقعي.
- الأقليات في الفضاء الرقمي: الهويات العابرة للأوطان.
- ميديا الأقليات في العالم العربي: فتور بحثي لظاهرة مركبة
- إعلام الأقليات والتعديل: ضد التنميط والوصم.

الكلمات المفتاحية: إعلام، أقليات، هوية، شبكات تواصل اجتماعي، الهجرة

Bağımlılıklar ve Bağlanma Stilleri Arasındaki İlişki

İrem Yanpınar

Özet

Bağımlılık, çağımızın en ciddi halk sağlığı sorunlarından biri olarak, bireyin fiziksel, psikolojik, sosyal ve mesleki işlevselliğini derinden etkileyen çok yönlü bir problemdir. Geleneksel olarak yalnızca madde kullanımıyla ilişkilendirilen bağımlılık kavramı, günümüzde davranışsal boyutları da içine alacak şekilde genişlemiş ve bireyin dijital teknolojiler, sosyal medya, kumar, alışveriş, egzersiz gibi çeşitli nesne ve davranış kalıplarına karşı geliştirdiği patolojik bağımlılık biçimlerini de kapsamına almıştır. Bu çalışmada bağımlılığın yalnızca biyolojik ya da bireysel zayıflıklara indirgenemeyecek kadar karmaşık bir olgu olduğu vurgulanmakta ve bu karmaşık yapının anlaşılmasında bireyin erken dönem yaşam deneyimlerinin, özellikle bağlanma stillerinin belirleyici rolü olduğu ileri sürülmektedir. John Bowlby tarafından geliştirilen bağlanma kuramı doğrultusunda, bireyin çocuklukta birincil bakıcılarıyla kurduğu bağlanma örüntüleri, yetişkinlikteki ilişki biçimlerini, benlik algısını, stresle başa çıkma becerilerini ve duygusal düzenleme kapasitelerini biçimlendirmektedir. Mevcut çalışmanın amacı bireylerde görülen bağlanma stillerinin bağımlılıkların üzerindeki etkisini incelemektir. Bu çalışmada farklı bağımlılık türlerinin (madde bağımlılığı, internet ve sosyal medya bağımlılığı, akıllı telefon bağımlılığı, kumar bağımlılığı, kişilerarası bağımlılık gibi) bağlanma stilleri ile olan ilişkileri detaylandırılmıştır. Bu bağlamda, bağımlılıkların önlenmesi ve etkili bir biçimde tedavi edilmesi için, bireylerin bağlanma örüntülerinin değerlendirilmesi ve bağlanma temelli terapötik yaklaşımların uygulanmasının önemi ortaya konmaktadır. Çalışma, bağlanma sisteminin gelişimsel süreçlerde nasıl biçimlendiğini ve bu sistemin psikopatolojik davranış kalıplarıyla nasıl etkileşime girdiğini anlamaya yönelik bütüncül bir perspektif sunmaktadır. Böylece bireyin bağımlılık davranışlarını şekillendiren içsel dinamiklerin anlaşılması, tedavi süreçlerinin daha hedef odaklı ve etkili biçimde yapılandırılmasına katkı sağlayacaktır.

Anahtar Kelimeler: bağımlılık, bağlanma stilleri, güvensiz bağlanma, kaygılı bağlanma, kaçınmacı bağlanma, davranışsal bağımlılık, dijital bağımlılık, madde kullanımı

Çinli Müslüman Bir Alim Liu Zhi: Hayatı ve Çin İslâm Düşüncesine Etkisi

Prof. Dr. Ülfet Görgülü

Hacı Bayram Veli Üniversitesi, Ankara, Türkiye

Feyza Korkmaz

Hacı Bayram Veli Üniversitesi, Ankara, Türkiye

Özet

Bu çalışma, Çinli Müslüman düşünür Liu Zhi'nin (ö.1670-1724/1739) hayatı, entelektüel gelişimi ve İslam düşüncesine katkısını ele almaktadır. Hui topluluğuna mensup olan Liu Zhi, Çin'in Nanjing kentinde doğmuş ve İslamî ilimlerle birlikte Konfüçyanizm, Budizm, Taoizm ve Batı düşüncesine dair kapsamlı bir eğitim almıştır. Eğitiminin temelini, Hu Dengzhou'nun geliştirdiği ve İslam'ı Çince ifade etmeye dayanan "Han Kitap" geleneği oluşturmuştur. Liu Zhi, bu geleneğin zirve isimlerinden biri olarak, İslam düşüncesini Konfüçyanist kavramlarla yorumlamış, İslam ve Çin gelenekleri arasında güçlü bir bağ kurmaya çalışmıştır. Tianfang Xingli, Tianfang Dianli ve Tianfang Zhisheng Shilu adlı eserleriyle sırasıyla İslam'ın metafizik temellerini, ibadet ve ahlâk ilkelerini ve Hz. Muhammed'in hayatını Konfüçyanist bir çerçevede ele almıştır. Özellikle ibadetlerle ilgili eseri, fikhî kuralları değil bu kuralların arkasındaki teorik temelleri açıklamayı hedeflemiştir. Sufî düşünceye ve özellikle Kubrâvî geleneğe bağlılığı da onun metafizik yorumlarını şekillendirmiştir. Liu Zhi, ölümünden sonra Çinli Müslümanlar arasında bir velî olarak kabul görmüş olup kabri bugün hâlâ ziyaret edilmektedir. Liu Zhi'nin ilmî şahsiyetini ve Çin İslam'ı üzerindeki etkisini ortaya koymayı hedefleyen bu çalışmada nitel araştırma yöntemi doküman inceleme tekniği kullanılarak, İslam'ın evrensel ilkelerini Çin düşüncesiyle uyumlu bir dille ifade etme biçimi yanında hem İslam kaynaklarına hem de Çin klasiklerine dayanan bir yaklaşımla iki geleneği birleştirme çabası ele alınmıştır. Onun çalışmaları, İslam'ın farklı kültürel bağlamlarda nasıl yeniden yorumlanabileceğine dair önemli bir örnek teşkil etmektedir.

Anahtar Kelimeler: Liu Zhi, Tianfang Diangli, Çin İslâmı, Konfüçyanizm, Han Kitap

Liu Zhi, a Chinese Muslim Scholar: His Life and Influence on Islamic Thought in China

Prof. Dr. Ülfet Görgülü
Hacı Bayram Veli University, Ankara, Türkiye

Feyza Korkmaz
Hacı Bayram Veli University, Ankara, Türkiye

Abstract

This study explores the life, intellectual development, and contributions of the Chinese Muslim scholar Liu Zhi (ca. 1670–1724/1739) to Islamic thought. A member of the Hui community, Liu Zhi was born in Nanjing, China, and received a comprehensive education that encompassed not only Islamic sciences but also Confucianism, Buddhism, Taoism, and Western thought. The foundation of his education was rooted in the Han Kitab tradition, established by Hu Dengzhou, which aimed to articulate Islam in the Chinese language. Recognized as one of the most prominent figures of this tradition, Liu Zhi interpreted Islamic thought using Confucian concepts and sought to establish a strong link between Islamic and Chinese traditions. In his major works—*Tianfang Xingli*, *Tianfang Dianli*, and *Tianfang Zhisheng Shilu*—he addressed, respectively, the metaphysical foundations of Islam, its principles of worship and ethics, and the life of the Prophet Muhammad within a Confucian framework. Of particular note is his work on religious practices, which aimed not at presenting jurisprudential rulings, but rather at elucidating the theoretical underpinnings of these practices. His metaphysical interpretations were also shaped by his affinity for Sufi thought, particularly the Kubrawiyya tradition. Following his death, Liu Zhi came to be venerated as a saint (walī) among Chinese Muslims, and his tomb remains a site of visitation to this day. This study employs a qualitative research methodology through document analysis to examine Liu Zhi’s scholarly identity and influence on Chinese Islam. It highlights his efforts to express the universal principles of Islam in a manner compatible with Chinese philosophical discourse and his integrative approach based on both Islamic sources and classical Chinese texts. His work serves as a significant example of how Islam can be reinterpreted in diverse cultural contexts.

Keywords: Liu Zhi, Tianfang Dianli, Chinese Islam, Confucianism, Han Kitabı

Cem Âyinlerinin Günümüz Şehir Şartlarında Alevî ve Bektaşî Geleneğın Aktarılmasındaki Rolü ve Fonksiyonları

Dr. Öğr. Üyesi Şaban Banaz

Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi, Tokat, Türkiye

Özet

Cemler, Alevî ve Bektaşîlerde dini hayatın merkezinde yer alan, yolun en önemli ve vazgeçilmez bir unsurudur. Aslında gelenekte âyin, tören ya da bir toplantı olarak tanımlanan bu uygulamazaman içerisinde bunların ötesine geçerek ibadet veya ritüel olarak tanımlanmaya başlanmıştır. Geleneğe uygun olarak Alevî ve Bektaşî toplumları tarafından icra edilen cemleri bu grupların dini zihniyetini şekillendiren simgelerin ve sembollerin ifade bulduğu, inançların yeniden canlandırıldığı hem bir kutsal toplantı hem de bir zikir meclisi olarak görmek gerekmektedir. Bu bağlamda, meleklerin Hz. Ademe secdesi, Hz. Peygamber'in miraca çıkışı ve Ali'nin sırrına mazhar olması gibi temel mitolojik inançlar, cem sırasında canlandırılmaktadır. Cemler aynı zamanda, toplumsal sorunların çözülmesi, küskünlerin barıştırılması, alacak verecek meselesi gibi sosyal hayatın meselelerinin görüşülmesi için de yolun taliplerine önemli bir imkan sunmaktadır. Dede tarafından, ahlaki kuralların sürekli olarak hatırlatılması, cemlerin önemini vurgulayan önemli bir başka göstergedir. Gelenekteki anlayışa göre cemler, özellikle kırklar ceminde olduğu gibi, bir pîr veya müşdidin öncülüğünde, kadın-erkek ayrımı olmaksızın hep birlikte icra edilmektedir. Hakk meydanı olarak bilinen cem alanında, oradaki herkes eşittir ve birinin diğerinden üstünlüğü yoktur. Cemlerde, hizmet, sohbet ve muhabbet bir aradadır. Cemlerde, canların birbirlerinden razı olmaları anlayışı temel alınmakta ve bu anlayışa göre, mevcut sorunlara çözümler aranmakta, yolun gereklerini yerine getirmeyenler uyarılmakta ve âdâb ve erkânlar konusunda talipler bilinçlendirilmektedir. Bu bağlamda, cemler hem Alevî yolunun ve erkânının öğrenildiği hem de bunların uygulandığı önemli bir âdâb ortamıdır. Anadolu Aleviliği'nde cemler, yapıldıkları zaman ve amaca göre farklı isimlerle anılmaktadır. Bu cemler, bazen yörelere göre değişiklik gösterse de en yaygın olarak şunlardır: İkrar Verme/Alma Cemi, Görgü Cemi, Musahiplik Cemi, Düşkünlük Kaldırma Cemi, Birlik ya da Abdal Musa Cemi, Baş Okutma (Sorulma) Cemi, Dârdan İndirme Cemi, Koldan Koparma Cemi, Muharrem Cemi ve Nevruz Cemidir. Cemler aynı zamanda ülkemizdeki Alevî ve Bektaşî nitelemeli grupları için yaygın bir eğitim-öğretim kurumu, kimlik edinme, sosyalleşme, sosyal yardımlaşma ve dayanışma ve paylaşımcılığın uygulama alanı olarak, dini, toplumsal, kültürel ve ahlaki yaşamın somutlaşarak pratiğe döküldüğü önemli bir eğitim-öğretim alanıdır. Ülkemizde 1950'lerde başlayan ve 1960'larda hızlanan şehirlere göç olgusuyla yaşanan sosyo-kültürel ve ekonomik değişim ve dönüşüm süreci, sözkonusu topluluklarda dede-talip şeklinde işleyen temel ilişki biçimini temelden sarsmış, bunun sonucunda, Aleviliğin kurumsal, inançsal ve pratiksel boyutları büyük ölçüde erozyona uğramıştır. Bu durum, toplumsal kontrolün hemen hemen imkansızlaştığı şehir şartlarında yaşayan genç kuşaktan Alevîlerin önemli bir kısmı için kimliklerine yabancılaşma, onu reddetme ve daha da önemlisi kimlik krizi yaşama gibi, toplumsalaçısından olumsuz sonuçlar doğurmaya başlamıştır. Şehirlerde yaşayan Alevîler için cemlerin önemi, tam da böylesi bir süreç ve ortamda deyreye girmektedir. Öyle ki bu manada cemler eskisi kadar olmasa da şehirlerde yaşayan Alevî ve Bektaşî toplulukları için, geleneğın aktarılmasında yaşanan kırılma ve kesintileri önemli ölçüde gidermek suretiyle, düzen ve devamın sağlanmasında önemli fonksiyonlar icra etmektedir. Bu tebliğde Alevî ve Bektaşî yolunun vazgeçilmez unsuru olan cem âyinleri ele alınıp incelenecek, çeşitlerinden bahsedilecek, geleneğe ait belli başlı telakkîlerin aktarılmasındaki rolü ortaya koyulacak ve bireye ve topluma sağladığı faydalar örneklerle anlatılmaya çalışılacaktır.

Anahtar Kelimeler: İslam Mezhepleri Tarihi, Alevîlik, Bektaşîlik, Cem, Erkân, Âdâb

The Role and Functions of Cem Rituals in Transmitting the Alevi and Bektashi Tradition Under Contemporary Urban Conditions

Dr. Şaban Banaz

Tokat Gaziosmanpaşa University, Tokat, Türkiye

Abstract

Cem rituals are central to religious life among Alevis and Bektashis, a crucial and indispensable element of the path. Traditionally defined as a rite, ceremony, or gathering, this practice has evolved over time to be defined as worship or ritual. Traditionally, the cem rituals performed by the Alevi and Bektashi communities should be viewed as both a sacred gathering and a gathering of remembrance, where the symbols and symbols that shape the religious mindset of these groups find expression and where beliefs are revitalized. In this context, fundamental mythological beliefs, such as the angels' prostration to Adam, the Prophet's ascension to heaven, and Ali's secret attainment, are enacted during the djem. Djems also provide a valuable opportunity for those pursuing the path to resolve social problems, reconcile those who are disgruntled, and discuss issues of social life, such as debt and receivables. The constant reminder of moral principles by the dede is another important indicator emphasizing the importance of djems. According to traditional understanding, djems, especially those held during the forty-day djem, are performed together, without distinction between men and women, under the leadership of a pir or spiritual guide. In the djem area, known as the "Haqq Meydani" (the square of truth), everyone present is equal, and no one is superior to another. Service, conversation, and affection are intertwined in cems. Cems are based on the understanding that souls must be content with one another, and according to this understanding, solutions are sought for existing problems, those who fail to fulfill the requirements of the path are admonished, and aspirants are informed about etiquette and etiquette. In this context, cems are important settings for both learning and practicing the Alevi path and its etiquette. In Anatolian Alevism, cems are known by different names depending on the time and purpose in which they are held. While these cems sometimes vary by region, the most common are: the Giving/Receiving Ikrar Cem, the Etiquette Cem, the Companionship Cem, the Lifting of Distress Cem, the Birlik or Abdal Musa Cem, the Asking for Head Reading Cem, the Dardan Deduction Cem, the Koldan Tear-Off Cem, the Muharrem Cem, and the Nevruz Cem. Cem institutions are also a widespread educational institution for Alevi and Bektashi groups in Turkey. They are a vital educational space where religious, social, cultural, and moral life are embodied and put into practice, as they are a practice ground for identity formation, socialization, social assistance, solidarity, and sharing. The sociocultural and economic transformation and transformation experienced by urban migration, which began in Turkey in the 1950s and accelerated in the 1960s, fundamentally undermined the fundamental relationship of dede and talib (dede-talib) in these communities. Consequently, the institutional, religious, and practical dimensions of Alevism were significantly eroded. This situation began to have negative social consequences for a significant portion of the younger generation of Alevis living in urban settings where social control has become virtually impossible, including alienation from their identity, rejection of it, and, more importantly, experiencing an identity crisis. The importance of cem rituals for Alevis living in cities becomes evident precisely in such a process and environment. Indeed, although cem rituals are not as prevalent as they once were, they serve important functions for Alevi and Bektashi communities living in cities, significantly alleviating the ruptures and interruptions in the transmission of tradition and ensuring order and continuity. This paper will examine and analyze cem rituals, an indispensable element of the Alevi and Bektashi path, its varieties will be discussed, its role in transmitting certain concepts of tradition will be revealed, and its benefits for individuals and society will be illustrated with examples.

Keywords: History of Islamic Sects, Alevism, Bektashism, Cem, Ritual, Custom.

Dijital Kimlik: Sosyal Medya Platformlarındaki Tüketim Nesneleri Üzerine Teorik Bir Analiz

Gaye Erdek

Çanakkale 18 Mart Üniversitesi

Özet

Sosyal medya platformları, bireylerin kimlik inşasını gerçekleştirdiği büyük bir sahneye dönüşmektedir. Bu süreçte çevrim içi ortamda samimiyet ve güvenilirlikleri ile ön plana çıkan mikro-influencer'lar ürünlerini ve hizmetlerini hedef kitleleri ile tanıtmaktadır. Özellikle, influencer'lar tarafından tanıtılan belirli yaşam tarzı ve estetik dijital kimlik inşası için büyük önem taşımaktadır. Kullanıcılar, takip ettikleri kişilerin kimlik inşası için kullandığı tüketim nesnelere arzulamakta ve onlara ulaşmaya çalışmaktadır. Bu makale, Jean Baudrillard'ın simülasyon ve tüketim nesnesinin gösterge değeri, Pierre Bourdieu'nun kültürel sermaye kavramlarından yola çıkılarak başta TikTok ve Instagram olmak üzere sosyal medyadaki popüler etiketlerin (#tradwife, #wellnes) sosyal medya tüketim nesnelere arayıcılığı ile gerçekleşen kimlik inşası sürecini farklı teorik perspektiflerden sentezlemeyi amaçlamaktadır.

Araştırma yöntemi disiplinler arası literatür taramasına dayanan teorik bir analizdir ve ampirik veri toplama süreci içermemektedir. Makale, sosyal medya kullanıcısının Sherry Turkle deyimi ile Çevrim içi personamızın ve "gerçek" benliğimiz arasında nasıl farklılaştığından, George Ritzer'in değimi ile ise nasıl "prosumer" a dönüştüğünden bahsetmektedir. Tüketim toplumu doğuşundan postmodern tüketim ve günümüz dijital çağına kadarki süreci eleştirel bir perspektifle incelemektedir.

Çalışmanın özgün değeri, dijital kimlik inşasının pazarlama, sosyolojisi, psikolojisi ve antropolojisi üzerinden bütüncül bir perspektifle açıklamasıdır. Sosyal medyadaki beğenilerin ve etkileşimlerin birer veriden çok kimlik inşası için kullanılan bir araç olarak görülmesi dijital kimlik adı verdiğimiz bu sürecin kavramsal bir modelini oluşturmaktadır. Bu yeni kimlikler tüketim kalıpları ve nesnelere ile büyük ölçüde oluşturulmaktadır. Başta Instagram ve TikTok olmak üzere sosyal medya platformlarının kimlik inşası için tüketim nesnelere nasıl birer araç olarak kullandığını açıklamaktadır. Popüler olan tüketim kalıplarının ve nesnelere hangisi teorik temele dayandığını da bütüncül perspektifle açıklamaktadır.

Anahtar Kelimeler: Dijital Kimlik, Kimlik İnşası, Sosyal Medya Platformları, Tüketim Nesnelere

Digital Identity: A Theoretical Analysis of Consumption Objects on Social Media Platforms

Gaye Erdek

Çanakkale Onsekiz Mart University, Türkiye

Abstract

Social media platforms have increasingly become prominent arenas where individuals actively construct and perform their identities. Within this context, micro-influencers—recognized in the online sphere for their perceived authenticity and credibility—promote products and services to their targeted audiences. Notably, the particular lifestyles and aesthetics presented by these influencers play a significant role in shaping digital identity. Users often desire and strive to acquire the consumer objects utilized by the individuals they follow as part of their own identity formation. Drawing on Jean Baudrillard's concepts of simulation and the sign value of consumer goods, alongside Pierre Bourdieu's theory of cultural capital, this article aims to integrate multiple theoretical perspectives to analyze the process of identity construction. Specifically, this process is explored through the lens of consumer objects on social media, with a focus on trending hashtags such as #tradwife and #wellness on platforms like TikTok and Instagram.

This study employs a theoretical analysis grounded in an interdisciplinary review of the literature, without involving empirical data collection. It considers, in line with Sherry Turkle's conceptualization, how a social media user's "online persona" may diverge from their "real" self, and how such users may evolve into "prosumers," drawing on George Ritzer's terminology. Furthermore, it critically traces the trajectory of consumption from the rise of consumer society, through postmodern consumption patterns, to contemporary digital practices.

The study's primary contribution lies in offering a holistic understanding of digital identity construction by synthesizing insights from marketing, sociology, psychology, and anthropology. It conceptualizes social media interactions—such as likes and comments—not merely as metrics, but as instruments actively employed in the formation of digital identity, thereby proposing a conceptual model for this process. These new identities are largely constructed through consumption patterns and objects. It explains how social media platforms, particularly Instagram and TikTok, utilize consumption objects as tools for identity construction. It also provides a holistic perspective on the theoretical foundations underlying popular consumption patterns and objects.

Keywords: Digital Identity, Identity Construction, Social Media Platforms, Consumer Objects

İhramcızâde İsmail Hakkı Toprak'ın "Yâr-e Yâdigâr" Mevlid-i Şerifi'nde Ümmet Bilinci ve Şefaath Teması

Prof. Dr. Muhammed Ali Yıldız

Bartın Üniversitesi, Türkiye

Yüksek Lisans Öğrencisi Firdevs Şengül

Bartın Üniversitesi, Türkiye

Özet

Bu çalışma, Anadolu irfan geleneğinin XX. yüzyıldaki önemli temsilcilerinden İhramcızâde İsmail Hakkı Toprak'ın (k.s.) kaleme aldığı "Yâr-e Yâdigâr" Mevlid-i Şerifini inceleyerek, eserin ana temasını oluşturan Hz. Peygamber'in (s.a.v.) doğumu, mucizeleri ve methiyesi üzerinden, Türk Tasavvuf Edebiyatında büyük bir öneme sahip olan ümmet bilinci ve şefaath konularının nasıl işlendiğini analiz etmektedir.

Çalışmanın temel amacı, mevlid metninin, okuyucuya ümmetin manevi kimliğini aidiyet nişanesi, şefaath umudu ve manevi sorumluluktan oluşan üç temel esas üzerinden inşa eden bir "ümmet bildirisi" ortaya koymaktır. Öncelikle, eserdeki beyitler, Peygamberimizin doğumu sırasında gerçekleşen olaylar (Sava Gölü'nün kuruması, Mecûsî ateşgedelerin sönmesi, sarayların yıkılması) ve Nûr-i Ahmed'in Hz. Âdem'den itibaren intikali üzerinden ümmet olmanın evrensel bir lütuf ve ilahi bir seçilmişlik nişanesi olduğunu ortaya koyar. İkinci olarak çalışmanın merkezinde İslam edebiyatının en meşhur metinlerinden, Bûsirî'nin Kasîde-i Bürde'sinden yapılan tekrarlı alıntılarla güçlendirilen şefaath umudu yer alır. Bu umut ümmetin ahiretteki zorluklar karşısındaki en büyük güvencesi olarak işlenmiş, ortak inanç duygusunu pekiştirmiştir. Son olarak, çalışma, Peygamber'in doğum anında dahi ümmetini anarak dua etmesi (Hüdâ'ya arz etmesi) vurgusuyla, ümmetin bu lütfa karşılık vermesi gereken irfanî ve ahlaki sorumluluk boyutunu tartışmaktadır.

Bu çalışma, "Yâr-e Yâdigâr"ın sadece bir doğum anlatısı olmakla kalmayıp, aynı zamanda farklı coğrafya ve etnik kökenlere (Urub ve Acem) sahip Müslümanları ortak bir manevi liderlik ve gelecek garantisi etrafında birleştiren didaktik bir metin olduğunu göstermektedir. Bu bağlamda, eserin günümüzdeki Müslümanlar için taşıdığı birlik ve tefekkür değeri de değerlendirilmiştir.

Anahtar Kelimeler: İhramcızâde, Yâr-e Yâdigâr, Mevlid-i Şerif, Ümmet Bilinci, Şefaath.

**Ummah Consciousness and the Theme of Intercession in İhramcızâde İsmail Hakkı Toprak's Mawlid
"Yâr-e Yâdigâr"**

Prof. Dr. Muhammed Ali Yıldız
Bartın University, Türkiye

Firdevs Şengül, M.A. Student
Bartın University, Türkiye

Abstract

This study examines the Mawlid "Yâr-e Yâdigâr," written by İhramcızâde İsmail Hakkı Toprak (k.s.), a prominent representative of the Anatolian spiritual tradition in the 20th century. It analyzes how the concept of ummah and intercession, which hold great significance in Turkish Sufi literature, are addressed through the birth, miracles, and eulogy of the Prophet Muhammad (peace be upon him), which constitute the work's main theme.

The primary objective of this study is to present the Mawlid text as a "manifestation of the ummah," which constructs the spiritual identity of the ummah on three fundamental principles: a symbol of belonging, the hope of intercession, and spiritual responsibility. Firstly, the couplets in the work relate to the events that occurred during the Prophet's birth (the drying up of Lake Sava, the extinction of the Zoroastrian firehouses, the destruction of the palaces) and the birth of Nur-i Ahmed to Hz. It demonstrates that being a member of the Ummah, through its inheritance from Adam, is a universal blessing and a sign of divine selection. Secondly, at the heart of the study lies the hope of intercession, reinforced by repeated quotations from Busiri's Qasida al-Burdah, one of the most famous texts in Islamic literature. This hope is treated as the Ummah's greatest guarantee against the challenges of the afterlife, reinforcing a sense of shared faith. Finally, the study discusses the spiritual and moral responsibility the Ummah must bear in response to this blessing, emphasizing the Prophet's remembrance and supplication of his Ummah (offering them to God) even at the moment of his birth.

This study demonstrates that "Yâr-e Yâdigâr" is not merely a birth narrative but also a didactic text that unites Muslims of diverse geographical and ethnic backgrounds (Urub and Ajm) around a common spiritual leadership and guarantee of the future. In this context, the work's value as a source of unity and contemplation for contemporary Muslims is also evaluated.

Keywords: İhramcızâde, Yâr-e Yâdigâr, Mawlid-i Şerif, Consciousness of the Ummah, Intercession.

İntihar Olgusu Üzerine Biyopsikososyal Bir Perspektif: Türkiye Örneğinde Risk ve Önleme Stratejileri

Psk. Fatma Eda Ağkün

İstanbul Gelişim Üniversitesi

Dr. Öğr Üyesi Nurhan Naz

İstanbul Gelişim Üniversitesi

Özet

İntihar, insanlık tarihi kadar eski bir olgu olup yalnızca bireysel bir tercih değil, aynı zamanda psikolojik, biyolojik ve toplumsal boyutlarıyla açıklanabilen karmaşık bir davranış biçimidir. Bu çok boyutlu doğası nedeniyle intihar, biyopsikososyal bir perspektifle ele alınmakta ve tek bir kuramın sınırlarını aşmaktadır. Türkiye’de intiharın toplumsal bir sorun olarak ele alınması görece yeni olup yirminci yüzyılın sonlarından itibaren akademik gündemde daha fazla yer bulmuştur. Ancak intihar hâlen toplumda tabu sayılmakta, bu da hem araştırmaların hem de önleyici çalışmaların kapsamını sınırlamaktadır. Buna rağmen son yıllarda yürütülen akademik araştırmalarda belirgin bir artış gözlenmekte, farklı bakış açılarından yapılan incelemeler konunun daha derinlikli ele alınmasına imkân tanımaktadır.

Bu çalışmada amaç, Türkiye’de intihar olgusunu tarihsel süreçten günümüze farklı boyutlarıyla incelemek, risk faktörlerini ortaya koymak ve önleme stratejilerine yönelik öneriler geliştirmektir. Çalışmada literatür taraması yöntemi benimsenmiş, ULAKBİM TR Dizin, DergiPark, YÖK Tez Merkezi, PubMed, Google Scholar ve Web of Science gibi ulusal ve uluslararası akademik veri tabanları taranmıştır. Toplamda 20’nin üzerinde makale, tez ve rapor incelenmiş; psikolojik faktörler (depresyon, saldırganlık dürtüsü, kişilik yapıları), biyolojik faktörler (genetik yatkınlık, nörolojik süreçler) ve toplumsal faktörlerin (aile içi çatışmalar, sosyoekonomik güçlükler, kültürel normlar) intihar davranışı üzerindeki etkileri analiz edilmiştir. Bulgular, intiharın tek bir kuramsal çerçeveye açıklanamayacak kadar çok yönlü olduğunu ortaya koymuştur. Türkiye’de intihar oranlarının dünya ortalamasının altında olmasına karşın, kentsel bölgelerde oranların kırsal bölgelere göre yaklaşık iki kat daha fazla olduğu saptanmıştır. Kadınların erkeklere kıyasla daha genç yaşlarda intihar riskine maruz kaldıkları, erkeklerde ise orta yaşlarda oranların yükseldiği dikkat çekmektedir.

Sonuç olarak, intiharın önlenmesi yalnızca bireysel düzeyde psikoterapötik müdahaleleri değil, aynı zamanda toplumsal farkındalığı artırmaya yönelik politikaları, biyolojik risk gruplarına dönük sağlık hizmetlerini ve disiplinler arası iş birliğine dayalı stratejileri gerekli kılmaktadır. İntiharın biyopsikososyal doğasının anlaşılması hem bireylerin yaşamlarının korunmasına hem de toplumun psikososyal dayanıklılığının güçlendirilmesine katkı sağlayacaktır.

Anahtar Kelimeler: intihar, Türkiye, risk faktörleri, ruh sağlığı, önleme stratejileri

A Biopsychosocial Perspective on the Phenomenon of Suicide: Risk and Prevention Strategies in the Case of Türkiye

Psychologist Fatma Eda Ağkün
Istanbul Gelisim University

Dr. Nurhan Naz
Istanbul Gelisim University

Abstract

Suicide is a phenomenon as old as human history and is not merely an individual choice but also a complex behavior that can be explained through psychological, biological, and social dimensions. Due to its multidimensional nature, suicide is addressed from a biopsychosocial perspective and goes beyond the boundaries of a single theoretical framework. In Turkey, the perception of suicide as a social problem is relatively new and has gained more prominence in the academic agenda since the late twentieth century. However, suicide is still considered a taboo in society, which limits the scope of both research and preventive efforts. Nevertheless, in recent years, there has been a remarkable increase in academic studies on suicide, allowing for more in-depth analyses from different perspectives.

The aim of this study is to examine the phenomenon of suicide in Turkey from a historical perspective up to the present, to identify risk factors, and to develop recommendations for prevention strategies. The study adopts a literature review method, utilizing both national and international academic databases such as ULAKBİM TR Index, DergiPark, YÖK Thesis Center, PubMed, Google Scholar, and Web of Science. More than 20 articles, theses, and reports were reviewed, and the effects of psychological factors (depression, aggressive impulses, personality structures), biological factors (genetic predisposition, neurological processes), and social factors (family conflicts, socioeconomic difficulties, cultural norms) on suicidal behavior were analyzed. The findings reveal that suicide cannot be explained within the framework of a single theory due to its multidimensional nature. Although suicide rates in Turkey remain below the world average, it has been found that rates in urban areas are nearly twice as high as in rural regions. It was also noted that women are exposed to suicide risk at younger ages compared to men, while the risk among men increases in middle age.

In conclusion, preventing suicide requires not only individual-level psychotherapeutic interventions but also policies aimed at increasing social awareness, health services targeting biological risk groups, and strategies based on interdisciplinary collaboration. Understanding the biopsychosocial nature of suicide will contribute both to the protection of individual lives and to the strengthening of the psychosocial resilience of society.

Keywords: suicide, Turkey, risk factors, mental health, prevention strategies

Kültürlerarası Turist Deneyimi: İranlı Turistlerin Türkiye Seyahatindeki Algıları ve Beklentileri

Nasrin Mousanasab

Selçuk Üniversitesi

Özet

Bu çalışmanın amacı, Türkiye'yi ziyaret eden İranlı turistlerin kültürel algılarını, seyahat deneyimlerini ve beklentilerini incelemektir. Çalışma, kültürlerarası etkileşimlerin turist memnuniyeti ve destinasyon tercihleri üzerindeki etkisini ortaya koyarak sürdürülebilir turizm politikalarına katkı sağlamayı hedeflemektedir. Araştırmada hem nitel hem de nicel yöntemler kullanılmıştır. 2024 yılı boyunca İstanbul, Antalya ve Konya'ya ziyaret eden toplam 150 İranlı turistle anket yapılmış, ayrıca 20 katılımcı ile derinlemesine görüşmeler gerçekleştirilmiştir. Elde edilen nicel veriler betimsel istatistikler aracılığıyla analiz edilirken, nitel veriler içerik analizi yöntemiyle değerlendirilmiştir. Bu yöntemsel çeşitlilik, İranlı turistlerin Türkiye'ye ilişkin algı ve deneyimlerini çok boyutlu olarak ortaya koymayı mümkün kılmıştır. Araştırma bulgularına göre İranlı turistler, Türkiye'yi kültürel açıdan yakın ve samimi bir destinasyon olarak algılamaktadır. Katılımcılar, Türk misafirperverliği, dini ve kültürel benzerlikler sayesinde yüksek memnuniyet bildirmiştir. Bununla birlikte bazı katılımcılar, dil engeli, ulaşım zorlukları ve fiyat dalgalanmaları gibi unsurları olumsuz faktörler olarak ifade etmiştir. Sonuç olarak, İranlı turistlerin Türkiye deneyimlerinin genel olarak olumlu olduğu, ancak destinasyon yönetiminde iletişim olanakları ve hizmet kalitesinin geliştirilmesinin önemli olduğu görülmektedir. Çalışmanın bulguları, kültürlerarası turist deneyiminin sürdürülebilir turizm stratejilerinde dikkate alınması gerektiğini göstermektedir. Bu bağlamda, destinasyon yöneticileri ve turizm paydaşlarının İranlı turistlerin beklentilerini dikkate alarak daha kapsayıcı politikalar geliştirmeleri önerilmektedir.

Anahtar Kelimeler: İranlı turistler, Türkiye, kültürlerarası deneyim, turist beklentileri, destinasyon algısı

Intercultural Tourist Experience: Perceptions and Expectations of Iranian Tourists Traveling to Türkiye

Nasrin Mousanasab
Selçuk University

Abstract

The aim of this study is to analyze the cultural perceptions, travel experiences, and expectations of Iranian tourists visiting Turkey. The research seeks to reveal the impact of intercultural interactions on tourist satisfaction and destination preferences, thereby contributing to sustainable tourism policies. A mixed-method approach was employed, combining both qualitative and quantitative techniques. In 2024, surveys were conducted with 150 Iranian tourists visiting Istanbul, Antalya, and Konya, and 20 in-depth interviews were carried out. The collected quantitative data were analyzed through descriptive statistics, while the qualitative data were examined using content analysis. This methodological diversity enabled a comprehensive understanding of Iranian tourists' perceptions and experiences in Turkey. The findings indicate that Iranian tourists perceive Turkey as a culturally close and friendly destination. Participants reported high satisfaction due to Turkish hospitality and religious and cultural similarities. However, some tourists pointed out language barriers, transportation difficulties, and price fluctuations as negative factors. The study demonstrates that the overall experience of Iranian tourists in Turkey is largely positive, yet it highlights the need for improvements in communication and service quality in destination management. The results suggest that intercultural tourist experiences should be considered in sustainable tourism strategies.

Keywords: Iranian tourists, Turkey, intercultural experience, tourist expectations, destination perception.

Lüksün Evrimi: Geleneksel Lüksten Yeni Lükse

Dr. Evrim Kabukçu

Manisa Celal Bayar Üniversitesi

Özet

Geçmişten günümüze global moda tüketimi ele alındığında, *lüks olgusu* her ne kadar zaman ilerledikçe birbirinden *farklı mana, deneyim, derinlik ve betimlemelere* sahip olsa da tüketicilerin her daim rüyalarını süslemeye; ayrıcalıklılığı ve prestiji simgelemeye devam ettiği görülmektedir. Bu bağlamda; lüks olgusu, çağın gereksinimleri ve içinde bulunulan dönemin iktisadi, kültürel ve teknolojik durumundan etkilenmektedir. Bu çerçevede değişen yorumlar elbette moda endüstrisindeki lüks olgusunu içinde yaşanan dönemin yapısına ve değerlerine uyarlamakta ve dönüştürmektedir. Lüks olgusu ve lüksün demokratikleşmesi; bu farklılaşmadan ötürü *yenilenen lüksü*, ortaya çıkan yeni mana ve göstergeleri, yeni nesil tüketicilerin beklentilerini ve değişen moda tüketim şekillerini içermektedir. Bu çalışma kapsamında *yeni lüks olgusu* çerçevesinde seçilmiş olan moda markasının hazırlamış olduğu koleksiyonların tanıtımında kullanılan görsellerin semiyolojik analizinin gerçekleştirilmesi amaçlanmıştır. Literatür taramasında lüks olgusunun tanımı, yeni lüksün ortaya çıkma hikayesi ve demokratikleşmesi, analiz edilen moda markasının pazarlama stratejileri görseller üzerinden irdelenmiştir. Yöntem kısmında semiyolojik analiz ve seçilen koleksiyonlar hakkında bilgi verilmiş ve bulgular kısmında literatür bazlı bir bakış açısıyla koleksiyonlar analiz edilmiştir. Netice itibarıyla; bu çalışma kapsamında, lüksün yeni lükse dönüştüğü yeni tüketim ortamında göstergelerin ve tüketicilerin beklentilerinin değişimi nedeniyle incelenen moda markasının koleksiyonlarının pazarlanmasında yeni lükse ve tüketicisinin istek ve beklentilerine uyum sağlama ve zamanın gereklerini sunma noktasındaki çabaları ortaya konulmuştur.

Anahtar Kelimeler: Lüks, Yeni Lüks, Moda Markası, Tüketici Beklentisi

The Evolution of Luxury: From Traditional Luxury to New Luxury

Dr. Evrim Kabukçu

Manisa Celal Bayar University

Abstract

When global fashion consumption is examined from past to present, it is evident that, although the concept of luxury has acquired diverse meanings, experiences, depths, and depictions over time, it continues to ignite consumers' dreams and symbolize exclusivity and prestige. In this context, the concept of luxury is influenced by contemporary needs and the economic, cultural, and technological landscape of the current period. Changing interpretations within this framework naturally adapt and transform the concept of luxury in the fashion industry to the structure and values of the current era. The concept of luxury and its democratization encompass the renewed luxury resulting from this differentiation, the emerging new meanings and indicators, the expectations of new-generation consumers, and the evolving fashion consumption patterns. This study aims to conduct a semiological analysis of the visuals used in the promotion of collections prepared by a selected fashion brand within the framework of the new luxury concept. The literature review explores the definition of luxury, the emergence and democratization of new luxury, and the marketing strategies of the analyzed fashion brand through visuals. The methodology section provides information on semiological analysis and the selected collections, while the findings section analyzes the collections from a literature-based perspective. Consequently, this study demonstrates the fashion brand's efforts to adapt to the new luxury and its consumer demands and expectations in the marketing of its collections, reflecting the changing indicators and consumer expectations in the new consumption environment where luxury has become the new luxury.

Keywords: Luxury, New Luxury, Fashion Brand, Consumer Expectations

Z Kuşağı ve Yeni Kooperatifçilik: Gelişmiş Ülkelerde Dayanışma Ekonomisinin Dönüşümü

Öğr. Gör. Meliha Çetin

Trakya Üniversitesi, Edirne, Türkiye

Özet

Bu makale, Z kuşağının kooperatifçilik hareketine katılımını farklı ülke örnekleri üzerinden karşılaştırmalı olarak incelemektedir. Araştırmanın konusu, gençlerin kooperatiflere yönelik motivasyonları ve katılım düzeyleridir. Çalışmanın amacı, Z kuşağının adalet, şeffaflık, demokratik katılım ve sürdürülebilirlik gibi değerlerle ilişkisini analiz ederek, kooperatiflerin gençler için ne ölçüde bir toplumsal dönüşüm aracı işlevi gördüğünü ortaya koymaktır. Yöntem olarak ABD’de platform kooperatifleri, Birleşik Krallık’ta öğrenci konut kooperatifleri, Almanya’da enerji kooperatifleri, Japonya’da tüketim kooperatifleri (Seikyo) ve Türkiye’de gençlik kooperatifleri incelenmiştir. Bulgular, kooperatiflerin Z kuşağının değerleriyle örtüşüğünü göstermekte; ancak katılım düzeylerinde belirgin farklılıklar ortaya çıkmaktadır. Japonya’da üniversite öğrencilerinin büyük bölümü Seikyo üyesi iken, Birleşik Krallık’ta öğrenci konut kooperatifleri yaygın kabul görmektedir. Almanya’da gençlerin enerji kooperatiflerine ilgisi sınırlı kalmakta, Türkiye’de ise gençlik kooperatifleri yeni ve küçük ölçekli yapılar olarak ortaya çıkmaktadır. Sonuç olarak kooperatifler, gençlere yalnızca ekonomik fayda sağlamakla kalmayıp, aynı zamanda demokratik yurttaşlık, toplumsal dayanışma ve çevresel sorumluluk bilinci kazandırmaktadır. Bu nedenle, kooperatifler Z kuşağı için toplumsal dönüşümlerin kurumsal laboratuvarları olarak değerlendirilebilir. Çalışma, gençlerin kooperatiflere katılımını artırmak amacıyla finansal destek mekanizmalarının geliştirilmesi, eğitim programlarının yaygınlaştırılması, dijital altyapı yatırımlarının güçlendirilmesi ve uluslararası işbirliklerinin teşvik edilmesini önermektedir.

Anahtar Kelimeler: Z kuşağı, kooperatifçilik, gençlik katılımı, demokratik sürdürülebilirlik.

Generation Z and New Cooperativism: The Transformation of the Solidarity Economy in Developed Countries

Lecturer Meliha Çetin
Trakya University, Edirne, Türkiye

Abstract

This article comparatively examines Generation Z's participation in the cooperative movement through examples from different countries. The research examines young people's motivations for and participation levels in cooperatives. The study aims to reveal the extent to which cooperatives serve as a tool for social transformation for young people by analyzing Generation Z's relationship with values such as justice, transparency, democratic participation, and sustainability. The methodology examined platform cooperatives in the US, student housing cooperatives in the UK, energy cooperatives in Germany, consumer cooperatives (Seikyo) in Japan, and youth cooperatives in Turkey. The findings indicate that cooperatives align with the values of Generation Z, but there are significant differences in participation levels. While a large portion of university students in Japan are members of Seikyo, student housing cooperatives are widely accepted in the UK. In Germany, young people's interest in energy cooperatives remains limited, while in Turkey, youth cooperatives are emerging as new, small-scale structures. In conclusion, cooperatives not only provide young people with economic benefits but also foster democratic citizenship, social solidarity, and environmental responsibility. Therefore, cooperatives can be considered institutional laboratories of social transformation for Generation Z. The study recommends developing financial support mechanisms, expanding training programs, strengthening digital infrastructure investments, and encouraging international collaborations to increase young people's participation in cooperatives.

Keywords: Generation Z, cooperatives, youth participation, democratic sustainability

Mental Disorders in Women Who Committing Crime

Prof. Dr. Hatice Demirbaş

Ankara Hacı Bayram Veli University, Türkiye

Abstract

Many women report significant emotional and mental health problems in many prisons in Turkey and around the world, and the prison environment can increase the incidence and severity of these problems. In this respect, the prevalence of mental disorders in women in prisons is at a considerable rate. The most common disorders are; schizophrenia and related disorders, bipolar disorder, major depression, substance use disorder, personality disorder and post-traumatic stress disorder. Anxiety disorders that occur in prisons during the prison process rather than before the crime and are comorbid with depression. Childhood and adult traumas are common among female prisoners. Exposure to trauma represents a clear risk factor for offending for women. In addition, substance use accompanying mental health disorders poses a serious risk for women to encounter the criminal justice system and recidivism. Suicide rates in female prisoners are often high compared to rates in the general population, and substance use also facilitates suicidal behavior. Personality disorders, like other mental disorders, are at a significant rate in female prisoners and are likely to occur together with other disorders.

Female criminals with mental health disorders commit crimes at an older age than male criminals, the average age varies between 34-38, and the average age varies depending on the type of crime. It has been determined that their education levels are generally low, they are generally married women, the unemployment rate is high, and the majority of them have experienced mental illness at some point in their lives before going to prison. Female offenders with pre-prison mental disorders are also more likely to reoffend. The type of crime they commit varies depending on the mental illness the individual has. It can be said that people with schizophrenia and similar disorders, as well as depression and bipolar disorder commit more violent crimes. Other risk factors, including psychopathic traits and substance use disorder, are effective in predicting the likelihood of recidivism. The fact that the social relations of these patients are limited to family and close circle, and their delusions and hallucinations are also effective in the fact that family members are among the victims of the crime. There is an increased risk between schizophrenia and crime in female gender, and substance use comorbid with paranoid form schizophrenia also poses a risk in committing crime. The coexistence of a mental disorder with another mental disorder increases the risk of committing a crime. In prisons, mental disorders are screened by the psychosocial service from the first entry and appropriate interventions are made. There are different intervention programs. One of these is trauma-focused interventions. While some of them are in prison, they are sent to high security hospitals to determine whether they are criminally responsible. On the other hand, it is important for prison staff to be trained to recognize mental disorders in prisoners and to intervene in time. Again, the training of security professionals is valuable in order for them to acquire behavioral skills to deal with such prisoners and thus prevent the re-victimization of prisoners who have difficulty adapting due to lack of discipline.

Mobbing ve Örgütsel Bağlılık İlişkisi: Zabıta Personellerine Yönelik Bir Uygulama

Yüksek Lisans Öğrencisi Ferhat Dalğıç

Selçuk Üniversitesi, Konya, Türkiye

Özet

Bu araştırma, çalışma yaşamında karşılaşılan mobbing ile çalışanların kuruma olan bağlılık düzeyleri arasındaki ilişkiyi incelemeyi amaçlamaktadır. Araştırmanın örneklemini, Konya ili Selçuklu Belediyesi Zabıta Müdürlüğü bünyesinde görev yapan 101 kişilik personel grubu teşkil etmektedir. Araştırmada veri toplamak amacıyla üç kısımdan meydana gelen bir anket formundan yararlanılmış olup, elde edilen veriler SPSS 27 programı aracılığıyla analiz edilmiştir. Çalışmada veri toplama aracı olarak, Leymann tarafından oluşturulan Mobbing Ölçeği ile Meyer ve Allen'ın geliştirdiği Örgütsel Bağlılık Ölçeğinden yararlanılmıştır. Yapılan analizler sonucunda, mobbing ile örgütsel bağlılığın alt boyutları olan duygusal, normatif ve devam bağlılığı arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişkiye ulaşılamamıştır. Ancak, duygusal bağlılık ile normatif bağlılık arasında anlamlı ve yüksek düzeyde bir ilişki saptanmıştır. Bulgular, zabıta personelinin örgütsel bağlılığının daha çok görev bilinci, kamu hizmetine adanmışlık ve mesleki sorumluluk gibi faktörlerle şekillendiğini ortaya koymaktadır. Bu durum, mobbing algısının bağlılık düzeylerini beklenen ölçüde ilişkilendirememesinin olası nedenlerinden biri olarak değerlendirilmektedir. Çalışma, mobbing ve örgütsel bağlılık ilişkisine dair alana farklı bir perspektif kazandırması açısından dikkate değer bir nitelik taşımaktadır.

Anahtar kelimeler: Mobbing, psikolojik şiddet, örgütsel bağlılık, zabıta, belediye kurumu

The Relationship Between Mobbing and Organizational Commitment: An Application on Municipal Police Personnel

Ferhat Dalğıç, M.A. Student
Selçuk University, Konya, Türkiye

Abstract

This research aims to examine the relationship between mobbing encountered in working life and employees' organizational commitment levels. The sample of the study consists of a group of 101 personnel working within the Selçuklu Municipality Police Department in Konya. A three-part questionnaire was used to collect data, and the obtained data were analyzed using SPSS 27 software. The Mobbing Scale developed by Leymann and the Organizational Commitment Scale developed by Meyer and Allen were utilized as data collection instruments in the study. As a result of the analyses, no statistically significant relationship was found between psychological harassment and the sub-dimensions of organizational commitment: affective, normative, and continuance commitment. However, a significant and high-level relationship was identified between affective commitment and normative commitment. The findings indicate that the organizational commitment of police personnel is shaped more by factors such as a sense of duty, dedication to public service, and professional responsibility. This situation is considered one of the possible reasons why the perception of mobbing could not be linked to commitment levels to the expected extent. This study is noteworthy for bringing a different perspective to the field regarding the relationship between mobbing and organizational commitment.

Keywords: Mobbing, psychological violence, organizational commitment, municipal police, municipal organization

Müzik Kulağı ile Kur'an Öğrenimi Arasındaki İlişki: Bir Araştırma Önerisi

Doç. Dr. Ramazan Diler

Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi

Özet

Kur'an-ı Kerim öğretiminde öğrencilerin bireysel farklılıkları, öğrenme süreçlerini doğrudan etkilemektedir. Özellikle sesin doğru kullanımı, tecvit kurallarının uygulanması, ezberleme kolaylığı ve makam farkındalığı gibi unsurlar Kur'an öğreniminde kritik rol oynamaktadır. Bu özelliklerin, bireyin sesleri algılama dolayısıyla müzik kulağının niteliği ile doğrudan ilişkili olduğu söylenebilir. Bundan hareketle çalışmanın temel hipotezi şudur: bireyin müzik kulağı ile Kur'an'ı öğrenme başarısı arasında anlamlı bir ilişki vardır. Müzik kulağı; bireyin ritim, melodi ve tonaliteyi ayırt edebilme yeteneği olarak tanımlanmaktadır. Eğitim psikolojisi ve müzik eğitimi alanındaki çalışmalar, müzik kulağı güçlü olan bireylerin sesli materyalleri daha hızlı kavradığını ve ezberleme süreçlerinde avantaj elde ettiklerini göstermektedir. İlgili araştırmalar, müzik kulağı gelişmiş bireylerde işitsel hafıza ve fonolojik işleme kapasitesinin daha yüksek olduğunu ortaya koymuştur. Bu veriler, Kur'an öğretiminde öğrencilerin sesleri doğru algılama yani işitsel becerilerinin önemini vurgulamaktadır. Kur'an öğretiminde tecvit, ritmik ve melodik yönü güçlü bir yapıya sahiptir. Kur'an öğreniminde uyulması gereken ses kurallarına tecvid denmektedir. Tecvid kavramı, "Kur'an'ı tertil ile oku." ayetindeki "tertil"in tanımı olarak verilmiştir. Kıraat âlimleri ise tecvid kavramını "harflerin lâzîmî ve ârîzî sıfatlarını yerli yerince vermek ve çıkış yerine uygun telaffuz etmek" şeklinde tanımlamışlardır. "Kur'an okurken sesinizi güzelleştirin." hadisinde de fonetik olarak Kur'an'ın akıcılığı yanında tecvid kurallarının kattığı güzellik ve Kur'an sesini daha güzelleştirecek nağmeler yapılması istenmiştir. Bunların tamamı müzikal bir beceri kazanmaya yönelik önerilerdir. Öğrencilerin ayetlerdeki ses uzunluklarını, duraklamaları ve vurgu farklılıklarını doğru kavrayabilmesi, bir bakıma müziksel işitme becerilerini gerektirmektedir. Bu noktadan hareketle, müzik kulağı gelişmiş çocukların Kur'an okumayı daha kolay öğrendikleri ve ezber süreçlerinde daha başarılı oldukları ileri sürülebilir. Araştırmanın temel hipotezine bağlı olarak literatürdeki müzik eğitimi ve Kur'an eğitimi araştırmalarından elde edilen bulgular değerlendirilecektir. Çalışma için deneysel bir araştırma modeli uygulanacak, araştırma sonuçları bilim dünyasına sunulacaktır. Bu çalışmanın, Kur'an öğretiminde öğrencilerin bireysel yeteneklerine uygun yaklaşım, yöntem ve tekniklerin geliştirilmesine önemli katkılar sağlaması beklenmektedir.

Anahtar Kelimeler: Din Eğitimi, Kur'an Eğitimi, Tecvit, Müzik Kulağı, İşitsel Öğrenme.

The Relationship Between Musical Ear and Qur'anic Learning: A Research Proposal

Assoc. Prof. Dr. Ramazan Diler

Tokat Gaziosmanpaşa University

Abstract

Individual differences among students directly influence learning processes in Qur'anic instruction. Elements such as accurate voice utilization, proper application of tajwīd rules, memorization facility, and awareness of maqāmāt play a critical role in Qur'an learning. These features can be directly associated with an individual's auditory perception, namely the quality of their "musical ear." Based on this, the central hypothesis of the present study is as follows: there is a significant relationship between an individual's musical ear and their success in learning the Qur'an. The term "musical ear" is defined as the ability to distinguish rhythm, melody, and tonality. Studies in educational psychology and music education indicate that individuals with a strong musical ear comprehend auditory materials more quickly and gain an advantage in memorization processes. Related research further demonstrates that individuals with a well-developed musical ear possess higher auditory memory and phonological processing capacity. These findings emphasize the importance of auditory skills—specifically the ability to perceive sounds accurately—in Qur'anic instruction. Tajwīd in Qur'anic learning possesses a strong rhythmic and melodic structure. The term tajwīd refers to the rules governing the correct pronunciation of Qur'anic recitation and has been interpreted as the definition of tartīl in the verse, "Recite the Qur'an with measured recitation." Scholars of qirā'āt define tajwīd as "pronouncing letters with their inherent and incidental characteristics, articulating them precisely according to their points of articulation." The prophetic tradition, "Beautify your voices when reciting the Qur'an," also calls for recitation that combines phonetic fluency with aesthetic beauty through the application of tajwīd rules and melodic embellishment. All these aspects point towards the acquisition of musical competence. Students' ability to accurately perceive vowel lengths, pauses, and stress variations in verses fundamentally requires musical listening skills. Consequently, it can be argued that children with a well-developed musical ear learn Qur'anic recitation more easily and achieve greater success in memorization processes. In accordance with the main hypothesis of the study, findings from previous research in music education and Qur'anic pedagogy will be evaluated. An experimental research design will be employed, and the results will be presented to the academic community. It is anticipated that this study will contribute significantly to the development of approaches, methods, and techniques in Qur'anic instruction tailored to students' individual abilities.

Keywords: Religious Education, Qur'an Education, Tajweed, Musical Ear, Auditory Learning.

Küresel Sorumlu Yapay Zekâ Yönetişimi: Önemli Raporlardan İçgörüler ve Gelecek için Öneriler

Dr. Öğr. Üyesi Can Burak Nalbantoğlu

İstanbul Gelişim Üniversitesi

Özet

Bu çalışma, yapay zekanın (YZ) etik, güvenli ve adil bir şekilde geliştirilmesi, dağıtılması ve yönetilmesi konusundaki kritik konuyu ele almakta, YZ'nin hızlı küresel benimsenmesi bağlamında sorumlu yönetim ihtiyacını vurgulamaktadır. Çalışmanın amacı, sorumlu YZ uygulamalarındaki boşlukları belirlemek, sağlam yönetim çerçevelerine duyulan ihtiyacı ortaya koymak ve YZ'nin insan haklarına saygılı, kapsayıcı ve riskleri azaltan bir şekilde kullanılmasını sağlamak için uygulanabilir öneriler sunmaktır. Bu belge, YZ'nin dönüştürücü potansiyeli ile önyargı, şeffaflık eksiklikleri ve güvenlik açıkları gibi zorluklar arasındaki uçurumu kapatmayı hedefleyerek politika yapıcılar, sektör liderleri ve paydaşlar için rehber olmayı amaçlamaktadır.

Yöntem, üç yetkin kaynaktan ikincil verilerin kapsamlı bir incelemesi ve sentezini içermektedir: 138 ülkeyi sorumlu YZ ölçütleriyle değerlendiren "Küresel Sorumlu YZ Endeksi 2024" (GIRAI), Microsoft'un şirket içi uygulamalarını ve araçlarını detaylandıran "2025 Sorumlu YZ Şeffaflık Raporu" ve YZ olayları, kıyaslamalar ve sorumlu YZ (RAI) trendlerini inceleyen "YZ Endeksi Raporu 2025" (Bölüm 3). Bu kaynaklar tematik olarak analiz edilerek küresel yönetim eksiklikleri, sektör girişimleri ve ortaya çıkan riskler gibi ortak temalar belirlenmiştir. Yaklaşım, ülke puanları, olay istatistikleri ve kıyaslama sonuçları gibi nicel ölçümleri kullanarak bütüncül bir bakış açısı oluşturmayı ve birincil veri toplama olmadan nitel senteze odaklanmayı içermektedir.

Temel bulgular, sorumlu YZ'de küresel düzeyde önemli eksiklikler olduğunu göstermektedir. GIRAI, birçok ülkenin YZ stratejilerine sahip olmasına rağmen, insan haklarını koruyan mekanizmalardan yoksun olduğunu ve sadece 43 ülkenin YZ etki değerlendirmelerini zorunlu kıldığını, 35 ülkenin ise ihlaller için tazminat mekanizmaları sunduğunu belirtmektedir. Toplumsal cinsiyet eşitliği, işçi korumaları ve kültürel çeşitlilik kritik boşluklar olarak öne çıkmakta; ülkelerin üçte ikisi 100 üzerinden 25 puanın altında kalarak yaklaşık 6 milyar insanı etkileyen yetersiz korumalara işaret etmektedir. Microsoft'un raporu, adalet ve şeffaflık ilkelerine bağlılığı, 2024'te 67 kırmızı takım operasyonu ve seçimlerde içerik kimlik bilgileri gibi araçlarla kötüye kullanımı önleyen katmanlı güvenlik önlemlerini sergilemektedir, ancak AB YZ Yasası gibi düzenlemelerle uyum ihtiyacını vurgulamaktadır. YZ Endeksi, YZ olaylarının 2024'te %56,4 artarak 233'e ulaştığını, büyük dil modellerinde halüsinasyonların devam ettiğini (örneğin, o1-preview SimpleQA'da %42,7 doğruluk) ve RAI kıyaslamalarının sınırlı benimsendiğini ortaya koymaktadır. Örgütsel RAI olgunluğu ilerlerken, operasyonel korumalar geride kalmakta; akademik RAI yayınları ise 2024'te %28,8 artarak 1.278'e ulaşmıştır. Veri gizliliği, çok modlu modellerde önyargı ve yüzeysel güvenlik uyumları, daha derin müdahalelere duyulan ihtiyacı vurgulamaktadır.

Sonuç olarak, bulgular YZ yönetişiminin gelişiminin gerisinde kaldığını ve eşitsizlikleri artırma ile zarar risklerini göstermektedir. Öneriler arasında insan hakları temelli çerçeveleri zorunlu değerlendirmelerle güçlendirmek, kapsayıcılığı hedefe yönelik politikalarla teşvik etmek, teknik standartlarla YZ güvenliğini artırmak, model kartlarıyla şeffaflığı geliştirmek, NIST ve UNESCO aracılığıyla küresel işbirliğini derinleştirmek, YZ okuryazarlığına yatırım yapmak, YZ ajanları gibi yeni riskler için araştırmayı desteklemek ve veri yönetim protokollerini güncellemek yer almaktadır. Bu

önerilerin uygulanması, YZ'nin adil, güvenli ve sürdürülebilir bir şekilde insanlığa fayda sağlamasını sağlayacaktır.

Anahtar Kelimeler: Sorumlu Yapay Zeka, YZ Yönetişimi, İnsan Hakları, Şeffaflık, Kapsayıcılık

Global Responsible Artificial Intelligence Governance: Insights from Key Reports and Recommendations for the Future

Dr. Can Burak Nalbantoğlu
Istanbul Gelisim University, Türkiye

Abstract

This study addresses the critical topic of responsibility and governance in artificial intelligence (AI), focusing on the ethical, safe, and equitable development, deployment, and management of AI systems amid their rapid global adoption. The purpose of this study is to synthesize key insights from three major sources to highlight gaps in responsible AI practices, emphasize the need for robust governance frameworks, and provide actionable recommendations to ensure AI respects human rights, promotes inclusivity, and mitigates risks. By integrating these perspectives, the document aims to inform policymakers, industry leaders, and stakeholders on bridging the divide between AI's transformative potential and its associated challenges, such as bias, transparency deficits, and security vulnerabilities.

The methodology involves a comprehensive review and synthesis of secondary data from three authoritative reports: the "Global Index on Responsible AI 2024" (GIRAI), which evaluates 138 countries on responsible AI benchmarks; Microsoft's "2025 Responsible AI Transparency Report," detailing the company's internal practices and tools; and Chapter 3 of the "AI Index Report 2025," which examines AI incidents, benchmarks, and trends in responsible AI (RAI). These sources were analyzed thematically to identify common themes, including global governance shortcomings, industry initiatives, and emerging risks. The approach emphasizes qualitative synthesis, drawing on quantitative metrics like country scores, incident statistics, and benchmark results to construct a holistic overview without primary data collection.

Key findings reveal significant global deficiencies in responsible AI. GIRAI indicates that while many nations have AI strategies, they often lack mechanisms to protect human rights, with only 43 countries mandating AI impact assessments and 35 providing remedies for violations. Gender equality, worker protections, and cultural diversity remain critical gaps, with two-thirds of countries scoring below 25 out of 100, affecting nearly 6 billion people. Microsoft's report showcases proactive measures, such as adherence to principles of fairness and transparency, red-teaming operations (67 in 2024), and layered safety stacks to counter misuse, including during elections via content provenance tools. However, it acknowledges ongoing needs for regulatory alignment, like the EU AI Act. The AI Index highlights a 56.4% surge in AI incidents to 233 in 2024, persistent hallucinations in large language models (e.g., o1-preview at 42.7% accuracy on SimpleQA), and limited adoption of RAI benchmarks. Organizational maturity in RAI is uneven, with operational safeguards lagging behind strategic commitments, and academic publications on AI ethics rising 28.8% to 1,278 in 2024. Issues like data privacy, bias in multimodal models, and shallow safety alignments underscore the urgency for deeper interventions.

In conclusion, the results underscore that AI governance trails its advancement, risking exacerbated inequalities and harms. Recommendations include strengthening human rights-based frameworks with mandatory assessments, promoting inclusivity through targeted policies, enhancing AI safety via technical standards, fostering transparency with model cards, deepening international collaboration (e.g., via NIST and UNESCO), investing in AI literacy, supporting ongoing research on emerging risks like AI agents, and updating data governance protocols. Implementing these will enable AI to benefit humanity equitably and securely, paving the way for sustainable innovation.

Keywords: Responsible AI, AI Governance, Human Rights, Transparency, Inclusivity.

Dikkat Ekonomisinden Duyarlı Tüketime: Dijital Platformlarda Yapay Zekânın Tüketici Tercihlerine Etkisi

Arş. Gör. Dr. Sinem Sargın

Nuh Naci Yazgan Üniversitesi

Özet

Dijital teknolojilerin hızlı gelişimi, tüketici davranışlarını yalnızca davranışsal boyutta değil, aynı zamanda bilişsel ve sosyokültürel boyutlarda da derinden dönüştürmektedir. Özellikle yapay zekâ destekli algoritmaların hâkim olduğu dijital platformlarda dikkat ekonomisi, kullanıcıların karar süreçlerini yönlendiren temel bir yapı hâline gelmiştir. Bu çalışmada, yapay zekânın tüketici tercihleri üzerindeki etkileri, dikkat ekonomisinin yarattığı bilişsel yük ve dijital tükenmişlik ile duyarlı tüketim eğilimleri arasındaki çelişki bağlamında incelenmektedir.

Dikkat ekonomisi, bireylerin sınırlı dikkat kaynaklarının sürekli uyarıcı içeriklerle tüketilmesine dayanmakta, böylece tüketicilerde karar yorgunluğu ve zihinsel tükenmişlik gibi olumsuz sonuçlara yol açmaktadır. Bununla birlikte çevresel krizler, etik kaygılar ve toplumsal adalet arayışları, tüketiciler arasında bilinçli ve sürdürülebilir tüketim davranışlarının önem kazanmasına neden olmuştur. Bu bağlamda çalışma, literatürde genellikle ayrı ayrı ele alınan “dikkat ekonomisi” ve “duyarlı tüketim” kavramlarını bir araya getirerek, yapay zekâ algoritmalarının bu ikilemde nasıl dönüştürücü bir rol üstlenebileceğini tartışmaktadır.

Çalışmada, algoritmik öneri sistemlerinin tüketici kararlarını hızlandırdığı, ancak aynı zamanda bireysel özerklik ve bilinçli seçim kapasitesini zayıflattığı vurgulanmaktadır. Özellikle kişiselleştirilmiş içeriklerin şeffaf olmayan biçimde sunulması, davranışsal manipülasyon riskini artırmaktadır. Buna karşın yapay zekâ, yalnızca dikkat çekmeye değil, aynı zamanda etik tasarımlar ve sürdürülebilir tercihler üretmeye odaklandığında, tüketici refahını güçlendiren bir araca dönüşebilmektedir. Çalışmada; etik kişiselleştirme, dijital refahı önceleyen arayüzler ve sürdürülebilir ürünleri öne çıkaran algoritmaların, duyarlı tüketimi desteklemede kritik işlev görebileceği ileri sürülmektedir.

Sonuç olarak, yapay zekâ destekli sistemlerin dikkat ekonomisinin kısa vadeli kazançlarını artıran manipülatif işlevlerinin ötesine geçerek, sürdürülebilir toplum hedefleri doğrultusunda yeniden kurgulanması gerektiği savunulmaktadır. Bu yaklaşım, yalnızca bireysel tüketici kararlarının kalitesini yükseltmekle kalmayıp, aynı zamanda etik bir dijital ekosistemin oluşturulmasına da katkı sunacaktır. Çalışma, pazarlama, dijital etik ve sürdürülebilirlik alan yazınları arasında köprü vazifesi görerek çok disiplinli bir perspektif geliştirmekte ve gelecekte yapılacak ampirik araştırmalar için kavramsal bir zemin sunmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Yapay Zekâ, Dikkat Ekonomisi, Tüketici Davranışı, Duyarlı Tüketim, Dijital Tükenmişlik

From the Attention Economy to Mindful Consumption: The Impact of Artificial Intelligence on Consumer Preferences in Digital Platforms

Dr. Sinem Sargin
Nuh Naci Yazgan University, Türkiye

Abstract

The rapid advancement of digital technologies has transformed consumer behavior not only at the behavioral level but also in cognitive and socio-cultural dimensions. In digital platforms dominated by artificial intelligence (AI)-driven algorithms, the logic of the attention economy has become a central mechanism shaping consumer decision-making. This study examines the impact of AI on consumer preferences by exploring the tension between the cognitive load and digital fatigue induced by attention-maximizing designs, and the growing tendencies toward conscious consumption.

The attention economy relies on the commodification of limited human attention through the persistent stimulation of users with algorithmically curated content. While such mechanisms accelerate consumer decision-making, they also result in decision fatigue, cognitive overload, and diminished capacity for critical and sustainable choices. At the same time, increasing environmental crises, ethical concerns, and demands for social justice have fostered the rise of mindful and sustainable consumption behaviors. By bridging the often separately addressed literatures on “attention economy” and “conscious consumption,” this paper provides a conceptual framework that repositions AI algorithms as potential enablers of sustainable consumer engagement.

The study highlights that algorithmic recommendation systems, while designed to enhance efficiency and convenience, often undermine individual autonomy by narrowing the scope of choice and introducing risks of behavioral manipulation. The opacity of algorithmic processes further exacerbates concerns over consumer rights and informed decision-making. However, AI can also be reoriented to serve ethical design principles by facilitating sustainable consumption. Strategies such as ethical personalization, interfaces that prioritize digital well-being, and algorithms that highlight environmentally friendly and socially responsible products are proposed as critical tools to strengthen consumer welfare.

In conclusion, the paper argues that AI-driven systems must be restructured beyond their current role of sustaining short-term engagement within the attention economy. Instead, they should be reimagined as mechanisms that actively support ethical and sustainable consumption in pursuit of broader societal goals. This reorientation not only enhances the quality of individual consumer decisions but also contributes to building a responsible digital ecosystem aligned with long-term sustainability objectives. By integrating perspectives from marketing, consumer behavior, digital ethics, and sustainability, this study offers a multidisciplinary contribution and lays a conceptual foundation for future empirical research.

Keywords: Artificial Intelligence, Attention Economy, Consumer Behavior, Conscious Consumption, Digital Fatigue

The Sociocultural Impact of Dental Prostheses on Self-Esteem and Social Integration in Edentulous Patients

Prof. Dr. Nadia Boudelaa

Service de prothèse dentaire Centre Hospitalo-Universitaire Maillot Alger Algérie

Prof. Dr. Samia Dribel

Service de prothèse dentaire Hôpital Central de l'Armé (HCA) Alger Algérie

Pro. Dr. Chafika Zeriat

Service de prothèse dentaire Centre Hospitalo-Universitaire Maillot Alger Algérie

Abstract

Edentulism, whether partial or complete, presents not only a physiological impairment but also a significant sociocultural burden. Beyond the loss of oral function, the absence of teeth affects the individual's social identity, self-image, and ability to engage in interpersonal relationships. Teeth serve as symbolic and functional elements in human interaction—they are central to facial aesthetics, oral communication, and compliance with societal beauty standards. Their absence may lead to perceived stigma, social withdrawal, and a diminished sense of dignity, often interpreted as signs of aging, poverty, or personal neglect.

Dental prostheses, in this context, serve as more than just functional devices; they play a crucial role in psychosocial rehabilitation. By restoring both aesthetics and function—such as mastication and speech—prostheses contribute to the reconstruction of a socially acceptable self-image. This transformation can improve self-confidence, facilitate social participation, and enhance professional reintegration. Nevertheless, the impact of prosthetic rehabilitation is not universally experienced. Its success depends on individual acceptance, aesthetic quality, functional comfort, and the broader context of healthcare access, which includes financial resources, insurance coverage, and geographical availability of services.

Social inequalities further exacerbate the disparities in prosthetic care. Individuals from lower socioeconomic backgrounds often face delayed or limited access to appropriate dental rehabilitation, deepening their social exclusion. In contrast, timely and patient-centered care can substantially reduce the negative psychosocial outcomes associated with edentulism.

In conclusion, dental prosthetics extend far beyond biomedical restoration. They represent a medium for social recognition, personal dignity, and reintegration into community life. A sociological lens on edentulism reveals the necessity of holistic care approaches that incorporate the patient's social context, values, and lived experiences, thereby bridging clinical practice with public health and social equity concerns.

Keywords: Edentulism, dental prosthetics, social recognition, personal dignity

Nazîm Yahyâ Efendi'nin Dinî Mûsikîye Katkısı

Dr. Samet Tengiz
Ankara Üniversitesi, Türkiye

Özet

17. yüzyılın son çeyreğinde kaleme almış olduğu na'tlarla tanınan divan şairi Nazîm Yahyâ Efendi (ö. 1727), yaşadığı dönemde mûsikîşinas kimliği ile de öne çıkmıştır. Osmanlı döneminde hem edebî hem de sanat sahasında önemli çalışmalar gerçekleştirmiştir. Bu çalışmada, Nazîm Yahyâ Efendi'nin dinî mûsikî sahasına verdiği katkılar ele alınacaktır.

İstanbul'un Gedikpaşa semtinde 1649 yılı dolaylarında dünyaya geldiği bilinen Nazîm Yahyâ Efendi, kaynaklarda Gedikpaşalı Yahyâ Nazîm ve Yahyâ Nazîm Çelebi olarak da anılmaktadır. Enderun'da aldığı eğitim onun hem edebî hem de mûsikî anlayışını derinlemesine etkilemiştir. Mevlevî şeyhlerinden Neşâti Dede'ye intisab etmiş ve "Nazîm" mahlası da onun tarafından kendisine verilmiştir. Hz. Peygamber'e duyduğu derin muhabbetini eserlerine yansıttığı bilinmekte; hem şair hem de bestekâr olarak tanınmaktadır. Divân edebiyatının yanında Türk mûsikîsi alanına da ilgi göstermiş ve bu alanda eğitim almıştır. Mûsikî sahasında kimlerden istifade ettiği açık olmamakla birlikte, aynı dönemde yaşamış Hafız Post'tan (ö. 1694) faydalanmış olması muhtemeldir.

Nazîm'in *Dîvân-ı Belâgat-Unvân-ı Nazîm* adlı eserindeki şiirler, dönemin önde gelen bestekârları tarafından bestelenmiştir. Na'tlarının yanı sıra ramazan ve oruç gibi dinî temalı şiirler de kaleme almıştır. 500'ün üzerinde eser bestelediği ifade edilmekle birlikte, günümüze sadece sekiz bestesi ulaşmıştır. Bestekârlığının yanı sıra etkileyici ve tiz ses rengiyle de tanınması, dönemin önde gelen hânendeleri arasında yer alması, onun mûsikî alanındaki önemli konumunun bir göstergesi olmuştur. Dinî mûsikî türlerinden durak formunda, rast makamında bir eser bestelemiştir. Suphi Ezgi'nin çalışmasında, güftesi Nazîm'e ait na't türünde 54 eserin notasının yer alması, onun bu sahadaki etkisini göstermektedir. Dolayısıyla, besteleri kadar güfteleriyle de dinî mûsikîye katkı sunduğu anlaşılmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Nazîm Yahyâ Efendi, Dinî Mûsikî, Divan Edebiyatı, Na't.

Nazîm Yahyâ Efendi's Contribution to Religious Music

Dr. Samet Tengiz
Ankara University, Türkiye

Abstract

Nazîm Yahyâ Efendi (d. 1727), a renowned divan poet known for his na'ats written in the last quarter of the 17th century, also stood out in his time for his identity as a musician. He made significant contributions in both literary and artistic fields during the Ottoman period. This study examines the contributions of Nazîm Yahyâ Efendi to the field of religious music.

Born around 1649 in the Gedikpaşa district of Istanbul, Nazîm Yahyâ Efendi is also referred to in sources as Gedikpaşalı Yahya Nazim and Yahya Nazim Çelebi. His education in the Enderun Palace School profoundly influenced both his literary and musical sensibilities. He became affiliated with the Mevlevi order through Shaykh Neşati Dede, who also bestowed upon him the pen name "Nazim." Known for reflecting his deep love for the Prophet Muhammad in his works, he is recognized both as a poet and a composer. In addition to his work in classical divan literature, he also took an interest in Turkish classical music and received education in this field. Although it is unclear from whom he directly studied music, it is likely that he benefited from Hafız Post (d. 1694), a prominent musician of the same period.

The poems in his *Dîvân-ı Belâgat-Unvân-ı Nazîm* were set to music by leading composers of his time. Alongside na'ats, he also wrote religiously themed poems such as those about Ramadan and fasting. While it is claimed that he composed over 500 works, only eight of these compositions have survived to the present day. In addition to his talent as a composer, he was also known for his powerful, high-pitched voice, which earned him a place among the prominent vocalists (hânendes) of his era, further underscoring his significance in the field of music. He composed a work in the *durak* form, one of the genres of religious music, in the *Rast* maqam. Suphi Ezgi's research includes musical notations of 54 na'ats with lyrics by Nazim, attesting to his lasting impact in this domain. Therefore, it can be concluded that he contributed to religious music not only through his compositions but also through his lyrics.

Keywords: Nazim Yahya Efendi, Religious Music, Divan Literature, Na't.

Tasavvufta Sohbetin Önemi

Prof. Dr. Muhammed Ali Yıldız

Bartın Üniversitesi, Türkiye

Yüksek Lisans Öğrencisi Muhammed Ali Durak

Bartın Üniversitesi, Türkiye

Özet

Tasavvuf geleneğinde sohbet, yalnızca sözlü iletişim veya bilgi aktarımı olarak değil, aynı zamanda gönül birlikteliği, manevî etkileşim ve ahlâkî olgunlaşmayı sağlayan çok boyutlu bir süreç olarak değerlendirilir. Arapça kökenli bu kavram, kısa veya uzun süreli beraberlik, dostane ilişki kurma ve dinî-dünyevî meselelerin paylaşıldığı meclisleri ifade eder. Tasavvufî eğitim yöntemi olarak sohbet, ilk dönem İslam toplumunda Peygamber ile ashabı arasındaki irşad ilişkisi temel alınarak gelişmiş, zamanla mürid ile mürid arasındaki manevî rehberlik ve terbiye sürecinde önemli bir metod haline gelmiştir. Bu bağlamda sohbet, bireyin manevi yolculuğunda yalnızca aklî bilgiyi değil, aynı zamanda kalbî dönüşümü de mümkün kılan bir yöntem olarak öne çıkar.

Sohbetin en belirgin özelliklerinden biri “hal transferi”dir. Bu kavram, müridin manevi halinin, güzel ahlakının ve derin irfanının sohbet halkasında bulunan müridlere yansımaları ifade eder. Hal transferi, bireyin sadece zihinsel birikimini değil, içsel dünyasını da şekillendirir. Böylece sohbet, katılımcılar arasında güçlü bir manevi bağ kurar ve gönüller arası etkileşim yoluyla ahlaki değerlerin içselleştirilmesine vesile olur. Bu yönüyle sohbet, vaaz ve konferanstan farklıdır; çünkü burada amaç bilgi aktarmak değil, kalplerin aynı manevi iklimde buluşmasını sağlamaktır.

Klasik tasavvuf kaynaklarında sohbetin adabı geniş biçimde ele alınmıştır. Kimlerle sohbet edileceği, kardeşlik ilişkilerinde uyulacak kurallar, sohbet halkasında gösterilmesi gereken tevazu ve edep gibi konular, tasavvufî terbiyenin temel taşları arasında sayılır. Sohbet, bireyin nefis terbiyesinde aktif bir rol oynarken, aynı zamanda toplumsal düzeyde dayanışmayı, kardeşliği ve ahlaki olgunlaşmayı da pekiştirir. Bu nedenle sohbet, bireysel gelişimi destekleyen, toplumsal huzuru ve manevi bütünlüğü sağlayan dinamik bir eğitim metodu olarak öne çıkmaktadır.

Sonuç itibarıyla tasavvufî sohbet, Kur’an ve Sünnet’in rehberliğinde şekillenen, bireyin içsel dünyasını derinleştiren ve toplumun manevi yapısını güçlendiren etkili bir irşad yöntemidir. Sohbet halkaları, hem mürid ile mürid arasında güçlü bir bağ kurar hem de bireylerin manevi değerleri yaşayarak öğrenmesine zemin hazırlar. Bu yönüyle tasavvufî sohbet, bireyin ahlaki olgunlaşmasını, toplumsal dayanışmayı ve ruhsal bütünlüğü inşa eden vazgeçilmez bir gelenek olarak varlığını sürdürmektedir.

Biz bu uluslararası sempozyumda bahsi geçen tasavvuftaki sohbet kavramı ve önemi hususunda sunum yapmayı planlamaktayız. Tasavvufta “seyr-i suluk” olarak isimlendirilen olgunlaşma yolculuğu olarak ta tanımlayabileceğimiz süreçte sohbet uygulamasının önemi çalışmamızda gün yüzüne çıkarılmaya çalışılacaktır.

Anahtar Kelimeler: Tasavvuf, Sohbet, Hal Transferi, Manevi Eğitim

The Importance of *Sohbet* (Spiritual Companionship) in Sufism

Prof. Dr. Muhammed Ali Yıldız

Bartın University, Türkiye

Muhammed Ali Durak, M.A. Student

Bartın University, Türkiye

Absract

In the Sufi tradition, *sohbet* is regarded not merely as verbal communication or the transfer of knowledge but as a multidimensional process that nurtures spiritual companionship, inner interaction, and moral refinement. Originating from Arabic, the term refers to short- or long-term togetherness, the establishment of friendly relations, and gatherings where both religious and worldly matters are shared. As a method of Sufi training, *sohbet* developed based on the guidance relationship between the Prophet and his companions in the early Islamic community and, over time, became an important means of spiritual mentorship and discipline between the *murshid* (spiritual guide) and the *murid* (disciple). In this sense, *sohbet* stands out as a method that enables not only intellectual learning but also the transformation of the heart in an individual's spiritual journey.

One of the most distinctive features of *sohbet* is the concept of "transfer of state" (*hal transferi*). This refers to the reflection of the spiritual state, virtuous character, and profound wisdom of the *murshid* onto the *murids* participating in the gathering. The transfer of state shapes not only one's intellectual capacity but also one's inner world. Thus, *sohbet* establishes a strong spiritual bond among participants and facilitates the internalization of moral values through heart-to-heart interaction. In this respect, *sohbet* differs from sermons or lectures, as its purpose is not the mere transmission of knowledge but the unification of hearts within the same spiritual climate.

Classical Sufi sources discuss in detail the etiquette of *sohbet*. Topics such as choosing suitable companions, the rules to be observed in brotherhood, and the humility and respect required in a gathering are considered fundamental elements of Sufi discipline. While *sohbet* plays an active role in the training of the self (*nafs*), it also strengthens solidarity, brotherhood, and moral maturity at the social level. Therefore, *sohbet* emerges as a dynamic method of education that supports individual development while ensuring social harmony and spiritual cohesion.

In conclusion, Sufi *sohbet*, shaped under the guidance of the Qur'an and Sunnah, is an effective method of spiritual instruction that deepens the inner world of the individual and strengthens the moral fabric of society. *Sohbet* circles not only establish a strong bond between the *murshid* and the *murid* but also provide an environment in which individuals learn and embody spiritual values through lived experience. In this regard, Sufi *sohbet* endures as an indispensable tradition that builds moral maturity, social solidarity, and spiritual unity.

We plan to present the concept and importance of *sohbet* in Sufism at this international symposium. Our study will highlight the importance of *sohbet* in Sufism, a process we can describe as a journey of maturation known as "*seyr-i suluk*".

Keywords: Sufism, *Sohbet*, Transfer of State, Spiritual Training

Türk Din Musikisinde Kalıp Beste ve Güfte Farklılaşması (Giydirme)

Doç. Dr. Mustafa Demirci

İstanbul Üniversitesi, Türkiye

Özet

Türk musikisinde eserler arasındaki benzerliklerin temel nedenlerinden biri, makamların geleneksel melodi kalıplarına dayalı yapısıdır. Bu kalıplar hem bestelerde hem de doğaçlama (taksim) icralarında belirleyici bir rol oynamakta; dolayısıyla farklı makamlarda bestelenmiş eserlerde bile benzer nağme grafiklerinin oluşmasına sebebiyet vermektedir. Söz konusu benzerliklerin bir diğer kaynağı ise, geleneksel melodi istifleme (biriktirme ve dizme) yöntemidir. Bu yöntem, eserlerin yapısal örgüsünde ortaklıklar meydana getirerek form ve içerik düzeyinde yakınlıklar oluşturur. Nazire türü çalışmalar da bu ortak zemini besleyen unsurlar arasında yer alır. Gerek bir yarışma geleneği çerçevesinde gerekse cevabi nitelikte ortaya çıkan bu tür eserler, bestekârlar arasında manevî bir etkileşim ve bağ kurmanın aracı olmuştur. Özellikle dinî Türk musiki repertuarında sıkça rastlanan melodi, söz ve biçim benzerlikleri, bu manevî sürekliliğin ve geleneksel hafızanın somut izlerini taşır. Bu bağlamda, halk arasında "giydirme ilahi" olarak adlandırılan uygulama dikkat çekicidir. Beğenilen bir ilahinin bestesi üzerine, aynı vezin ölçüsünde fakat farklı içerikteki güftelerin yerleştirilmesiyle oluşturulan bu eserler, nazire geleneğinin musikîdeki yansıması olarak değerlendirilebilir. Aynı güfteye farklı besteler yapılması ya da aynı beste üzerinde çeşitli güftelerle varyasyonlar üretilmesi gibi pratikler, hem geleneksel müzik üretiminin esneklik yapısını hem de musiki meşk geleneğinin sürekliliğini göstermesi açısından önem arz etmektedir. Türk din musikisi, tarih boyunca hem söz hem de melodi bakımından zengin ve çok katmanlı bir yapı geliştirmiştir. Bu zenginlik içerisinde, aynı melodi üzerine farklı sözlerin yazılması ya da mevcut güftelerin farklı makamlarla seslendirilmesi gibi "giydirme" uygulamaları, özellikle tekke musikisinde ve tasavvufî halk müziği formlarında dikkat çekmektedir. Bu tebliğde özellikle Türk Din Musikisinde giydirme ilahilere dair örnek eserler ve bu nevi eserler üzerine genel değerlendirmeler yapılacaktır.

Anahtar Kelimeler: Giydirme İlahi, Çeşitleme, Uyarlama, Kalıp Ezgi, Nazire

Formulaic Composition and Textual Variation (“Giydirme”) in Turkish Religious Music

Assoc. Prof. Dr. Mustafa Demirci

Istanbul University, Türkiye

Abstract

One of the fundamental reasons for the similarities observed among compositions in Turkish music is the structural nature of the maqams, which are built upon traditional melodic formulas. These formulas play a decisive role both in composed works and in improvisational performances (*taksim*); thus, even in pieces composed in different maqams, similar melodic contours inevitably appear. Another source of such similarities is the traditional method of melodic stacking (accumulating and arranging), which creates structural correspondences and produces parallels at both the formal and thematic levels. Works produced in the tradition of *nazire* (parallel or response composition) also contribute to this shared musical ground. Emerging either within a competitive spirit or as creative responses, such compositions have served as a means of spiritual interaction and connection among composers.

In the repertoire of Turkish religious music, frequent similarities in melody, lyrics, and musical form bear the traces of this spiritual continuity and traditional memory. In this context, the practice popularly known as “*giydirme ilahi*” (fitted hymn) is particularly noteworthy. These works are created by placing new lyrics—matching the same prosodic meter but differing in content—onto a pre-existing and admired melody, reflecting the musical embodiment of the *nazire* tradition. Similarly, the practices of composing different melodies for the same text or producing variations on the same melody with different lyrics demonstrate both the flexibility inherent in traditional music production and the continuity of the *meşk* (master–apprentice transmission) tradition.

Throughout history, Turkish religious music has developed a rich and multilayered structure in terms of both text and melody. Within this richness, practices such as writing new lyrics onto an existing melody or performing established poems in different maqams—commonly referred to as *giydirme*—stand out particularly in *tekke* music and Sufi folk music forms. This paper presents examples of *giydirme* hymns in Turkish Religious Music and offers general evaluations on this type of composition.

Keywords: *Giydirme ilahi*, variation, adaptation, formulaic melody, *nazire*

Türk Din Mûsikisinde Gül ve Bülbül Tasavvuru

Arş. Gör. Cihat Ekiz

Ankara Üniversitesi

Doç. Dr. Serbüle Arpa

Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi

Özet

Gül ve bülbül hikâyesi, pek çok kültürde çeşitli biçimlerde yer almış bir aşk anlatısıdır. Ferîdüddîn-i Attâr'ın (ö. 618/1221) Bülbül-nâme adlı eseriyle başladığı düşünülen gül ve bülbül hikâyesi, Doğu ve Batı edebiyatlarında, her milletin kendi geleneklerinin imkân ve sınırları içinde katkı sağlamasıyla geniş ve müşterek bir literatür görünümü almıştır.

Gül ve bülbül, bir aşk hikâyesinin baş kahramanları olmalarının yanında klasik Türk edebiyatında çoğu kez birlikte kullanılan müstakil birer mazmundur. Türk İslam edebiyatı ve Türk din mûsikisinde, dinî duyguları ve değerleri içererek imgesel bir derinlik kazanan bu iki mazmun, aşk hikâyesindeki kahramanlıklarının ötesinde farklı anlam katmanlarına sahip olmuştur. Yalnız bu konuya hasredilmiş eserler dışında muhtelif hayaller ve türlü teşbihlerle dinî ürünlerde yer almışlardır.

Andelîb ve hezâr sözleriyle de ifade edilen bülbül, şiirlerde güzel sesi, feryat etmesi, güle olan aşkı, Gülistan okuması gibi özellikleriyle birlikte gül, gülistan, kan, ateş, kül gibi unsurlarla münasebet içinde kullanılmaktadır. Ayrıca Türkçede güzel sesin bülbül sesi, güzel sesli kişilerin bülbül veya bülbül sesli diye nitelendirilmesi, bülbülün halk kültüründeki yerini tanımlayan örneklerdendir. Gül ise Farsçada çiçeklerin genel adı olmasına karşın Türkçede yalnız bir çiçek türü için kullanılmaktadır. Edebiyatta da bu anlamıyla ün kazanmıştır. Yine hikâyeden bağımsız olarak olgunlaşma süreçleri, rengi, yaprağı, dikenini ile birlikte bülbül; aşk, sevgili ve onun güzellik unsurları, kan gibi öğelerle münasebet içinde kullanılmaktadır. Doğu edebiyatlarında gül, sevgiliyi temsil eden önemli mazmunlardandır. Türk İslam edebiyatında ve Türk din mûsikisi güftelerinde ek olarak, gül ile Hz. Muhammed'e gönderme yapılmaktadır. Gül kokusunun, Hz. Muhammed ve onun teriyle ilişkilendirilmesi, şemâillerin gül biçiminde çizilmesi, Türk halk kültüründe gülün yerini gösteren tanıklardandır.

Gül ile bülbül arasındaki aşk hikâyesi, çeşitli dönemlerde türlü kalemler tarafından anlatıla anlatıla incelenmiş, imgesel ve alegorik boyutlar kazanmıştır. Müslüman Türk sanatkarı da bu iki unsura dinî boyutlar kazandırmıştır. Bu bağlamda Türk şiirinde ve mûsikisinde gül; Allah, Hz. Muhammed veya yerine göre mürşidi temsil etmektedir. Bülbül ise genellikle ilahî aşka ram olan âşığı simgeler. Bülbül, ten kafesinden kurtulmak için figan gülistanlarda dolaşan bir derviş olarak tasvir edilmektedir.

İnsanın tabiat üzerindeki gözlemleri, sanatsal yaratımda ona önemli bir ilham kaynağı olmuştur. Özellikle sevgilinin güzellik unsurlarının anlatılmasında tabiattan alınan tasvirlerin önemli bir yeri vardır. İlahî aşk söz konusu olduğunda ise bu tasvirlerden bazıları daha da öne çıkarak özel anlam katmanlarına ulaşmıştır. Gül ve bülbül unsurları hem kahramanı oldukları aşk hikâyesi hem de şiirde edindiği dinî tasavvurlarla Türk din mûsikisi güftelerinde sıkça yer alan mazmunlardandır.

Bu bildiride gül ve bülbül kelimelerinin Türk din mûsikisindeki kavramlaşma sürecinin nasıl olduğu temel problem cümlesi olarak ele alınmıştır. Tarihi ve kültürel bağları göz önünde tutularak Türk İslam edebiyatının ana kaynakları taranmıştır. Elde edilen verilerle Türk din mûsikisi güftelerinde sıkça konu edilen gül ve bülbül tasavvuruna ne gibi anlamlar yüklendiği irdelenmeye çalışılmıştır.

Anahtar Kelimeler: kavramlaşma süreci, Türk din mûsikisi, gül, bülbül

Surnâme-i Hümâyûn Minyatürlerinde Mûsikî Aletleri

Dr. Adem Çetin

Ankara Üniversitesi

Doç. Dr. Serbüleend Arpa

Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi

Özet

Osmanlı İmparatorluğu; kültür, sanat ve estetik anlamında zengin bir mirasa sahiptir. Bu miras, hem geleneksel sanatlarda hem de müzikle ilgili eserlerde kendini göstermektedir. Osmanlı minyatürleri, dönemin sosyal hayatını, kültürünü ve sanatını yansıtan önemli görsel kaynaklardır. Bu dönemde yazılmış ve resimlenmiş eserlerden biri olan *Surnâme-i Hümâyûn*, Osmanlı minyatür sanatının önemli örneklerinden biri olarak, sadece görsel bir sanat eseri olmanın ötesinde, dönemin kültürünü, sosyal yapısını ve saray yaşamını derinlemesine anlatan bir kaynaktır. 1582 yılında, III. Murad'ın oğlu Şehzade Mehmed'in sünnet düğünü için hazırlanan bu eser, Osmanlı toplumundaki şenlikleri ve sosyal hayatı yansıtan pek çok minyatür içerir.

Osmanlı minyatürlerinde müzik aletlerinin yer aldığı sahneler, çoğunlukla düğünler, şenlikler savaşlar ve özel törenler gibi toplumsal etkinliklerde yoğunlaşır. *Surnâme-i Hümâyûn*'da da bu tür sahneler dikkatle işlenmiştir. Padişahın, devlet erkânının, yabancı konukların ve şehzadelerin katıldığı bu büyük şenlikte müzik, toplumsal hayatın ayrılmaz bir parçası olarak önemli bir rol oynamaktadır. Minyatürlerde, şehzadenin sünnet düğününün yapıldığı dönemde eğlencelere katılan müzisyenlerin çaldığı çeşitli müzik aletleri, dönemin müzik kültürüne dair bilgi verir.

Minyatürlerde en çok rastlanan müzik aletleri arasında *ney*, *kamança*, *şahrut*, *ud*, *bendir*, *zurna*, *kaşık*, *rebap*, *miskal*, *çeng* ve *davul* gibi geleneksel Türk müziği enstrümanları yer alır. Bu aletler, sadece görsel bir öğe olarak değil, aynı zamanda müziğin çok yönlü etkisini ve toplumda müzikle iç içe geçmiş yaşam biçimlerini simgeler. *Surnâme-i Hümâyûn*'daki minyatürlerde, bu aletlerin kullanıldığı sahneler dikkatle betimlenmiştir.

Surnâme-i Hümâyûn'daki minyatürler, yalnızca müzik aletlerinin görselleştirilmesinin ötesine geçerek, müzikle kurulan sosyal ilişkileri de ortaya koymaktadır. Şehzadenin sünnet düğünü için düzenlenen büyük kutlamalar ve halk gösterileri, Osmanlı toplumunun müzikle olan ilişkisinin derinliğini yansıtır. Minyatürlerdeki müzik aletleri, sosyal sınıf fark etmeksizin toplumun her kesiminin müzikle iç içe olduğunun da göstergesidir. Bu, Osmanlı'da müziğin yalnızca saray eşrafına ait bir olgu olmadığını aksine halk arasında da büyük bir yer tuttuğunu gösterir.

Surnâme-i Hümâyûn minyatürleri, dönemin müzik kültürünü, sosyal yapısını ve eğlence anlayışını yansıtan önemli bir kaynak niteliğindedir. Bu minyatürler, Osmanlı sarayında ve halk arasında müziğin ne kadar merkezi bir rol oynadığını gösterirken, müzik aletlerinin tasvirleri de hem görsel hem de kültürel açıdan zengin bir anlam taşır. *Surnâme-i Hümâyûn*'daki müzik aletlerinin detaylı betimlemeleri, sadece dönemin sanatsal bakış açısını değil, aynı zamanda Osmanlı toplumu ve saray kültürünün derinliklerini anlamamıza da yardımcı olur.

Bu bildiriye *Surnâme-i Hümâyûn* minyatürlerindeki müzik aletlerinin neler olduğu ve hangi amaçlarla kullanıldığı temel problem cümlesi olarak ele alınmıştır. Veri kaynağı olarak kullanılan bu minyatürlerdeki tasvirler alan uzmanları tarafından analiz edilerek günümüzde kullanılan

enstrümanlarla benzerlikleri ya da farklılıkları yorumlanmış, bu enstrümanların gelişim süreçleri ve kullanım amaçları tespit edilmeye çalışılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Surnâme-i Hümâyûn Minyatürleri, müzik aletleri, toplumsal etkinlikler

Yeni Lüks: Moda Endüstrisinde Sürdürülebilirlik ve Dönüşüm

Dr. Evrim Kabukcu

Manisa Celal Bayar Üniversitesi

Özet

Günümüz lüks moda sektöründe sürdürülebilirlik kavramı; çevresel, ekonomik ve sosyo-kültürel bir devrim niteliğindedir. Her ne kadar moda markaları sürecin başında ciddi yatırımlar nedeni ile zorlansalar da sürdürülebilirliği benimseyen moda markaları itibarlarını yükseltmekle birlikte sadık bilinçli bir tüketici kitlesi oluşturma avantajını elde etmektedir. Bu bağlamda; yeni nesil tüketicilerin sürdürülebilirlik konusunda bilinç geliştirmesi, bu konuda hassas olan firmaları diğerlerinden ayırıştırıp firmaların büyüme, ilerleme hatta var olmaları konusunda bir adım öne çıkmasına neden olmaktadır. Global moda dünyasındaki yükselen bu eğilim, yeni nesil tüketicilerin markalardan beklentilerini değiştirmekle birlikte toplumsal farkındalık, kreatif işbirlikleri ve dijital etkileşim ve deneyim odaklı olma konularını ön plana taşımaktadır. Bu bağlamda genç kuşakların yeni vizyonu ile şekillenen yeni lüks kavramı sadece herhangi bir nesneye sahip olmak değil; anlam, bağ ve hikayeyi içeren bir kavram olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu bağlamda; moda markaları, sürdürülebilirlik konusundaki değişen ve dönüşen beklentilere yanıt verebilmek amacı ile çevre dostu politikalarını şeffaf bir şekilde paylaşmakta ve tedarik zincirlerindeki etik sorunlarını çözme eğilimindedir. Böylece tasarladıkları deneyimlerin fiyat/kalite dengesini revizyondan geçirerek müşterilerine hak ettikleri değer hissini sunmaya çalışmaktadır. Bu çalışma kapsamında; “Beymen Promise ile Dünyaya Sözümüz Var” sloganı ile sürdürülebilirlik stratejisi kapsamında 2030 yılı hedeflerine ulaşmak için Beymen Group çatısı altında faaliyet gösteren Beymen Perakende ve Tekstil Yatırımları A.Ş. (“Beymen”) ve AY Marka Mağazacılık A.Ş. (“AY Marka”) şirketlerinin 1 Ocak-31 Aralık 2024 dönemini kapsayan sürdürülebilirlik performansını içeren ilk sürdürülebilirlik raporu ele alınmış ve Türkiye’den bir lüks moda markasının Sürdürülebilir Kalkınma Amaçları’na katkıları Türkiye’nin tek dijital lüks platformu Beymen örneği üzerinde irdelenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Yeni Lüks, Moda, Sürdürülebilirlik, Beymen Promise

New Luxury: Sustainability and Transformation in the Fashion Industry

Dr. Evrim Kabukcu
Manisa Celal Bayar University

Abstract

The concept of sustainability in today's luxury fashion industry represents an environmental, economic, and socio-cultural revolution. While fashion brands may initially struggle with significant investments, those that embrace sustainability not only enhance their reputation but also gain the advantage of building a loyal, conscious consumer base. In this context, the awareness of new generations of consumers about sustainability distinguishes companies that prioritize this issue from others, giving them a leg up in growth, progress, and even survival. This rising trend in the global fashion world is changing the expectations of new consumers from brands, while also highlighting social awareness, creative collaborations, digital interaction, and a focus on experience. In this context, the new concept of luxury, shaped by the new vision of younger generations, is emerging as a concept encompassing meaning, connection, and story, rather than simply possessing an object. In this context, fashion brands are transparently sharing their environmentally friendly policies and striving to address changing and evolving expectations regarding sustainability and address ethical issues in their supply chains. Thus, by revising the price/quality balance of the experiences they design, they strive to offer their customers the sense of value they deserve. This study examines the first sustainability report covering the sustainability performance of Beymen Perakende ve Tekstil Yatırımları A.Ş. ("Beymen") and AY Marka Mağazacılık A.Ş. ("AY Marka"), companies operating under the Beymen Group umbrella, covering the period January 1, 2024, and December 31, 2024. The contribution of a Turkish luxury fashion brand to the Sustainable Development Goals is examined through the example of Beymen, Turkey's only digital luxury platform.

Keywords: New Luxury, Fashion, Sustainability, Beymen Promise

الأمم المتحدة وحقوق الإنسان: صراع المصالح ونزاهة الهدف

د. لطيفة الكعبي

باحث مساعد أول في مركز ابن خلدون، جامعة قطر

الملخص

يستهدف الفصل السابع من ميثاق الأمم المتحدة، المعنون "فيما يُتخذ من الأعمال في حالات تهديد السلم والإخلال به ووقوع العدوان"، رفع التهديد وردع العدوان عن طريق العمل بالمادتين 39 و40. وعندما لا تحقق هاتان المادتان الغرض المطلوب، يلجأ مجلس الأمن إلى المادة 42، التي تنص على أنه "إذا رأى مجلس الأمن أن التدابير المنصوص عليها في المادة 41 لا تفي بالغرض أو ثبت أنها لم تف به، جاز له أن يتخذ بطريق القوات الجوية والبحرية والبرية من الأعمال ما يلزم لحفظ السلم والأمن الدولي أو لإعادته إلى نصابه. ويجوز أن تتناول هذه الأعمال المظاهرات والحصر والعمليات الأخرى بطريق القوات الجوية أو البحرية أو البرية التابعة لأعضاء الأمم المتحدة".

يعني ما سبق التدخل العسكري لإعادة حالة السلم والأمن. إذن، هل تستدعي حالة غزة تدخل مجلس الأمن؟ ولماذا يمتنع المجلس عن التدخل لرفع الظلم عن أهل غزة وإنهاء الاحتلال الإسرائيلي لأرض فلسطين؟ للإجابة عن ذلك، نحن بحاجة إلى رصد بعض الحالات التي تدخل فيها مجلس الأمن بهدف إعادة حالة السلم وإعادة الحقوق للشعوب المنكوبة، وهل ثمة مصالح دفعته هناك ومنعته هنا؟

يهدف هذا البحث إلى إيضاح جهود مجلس الأمن والتدابير المتخذة حيال الوضع الراهن في غزة، مع تسليط الضوء على تضارب المصالح والعوائق التي تحول دون اتخاذ قرار باستخدام القوة العسكرية لرفع الظلم، على غرار حالات سابقة استدعت تدخل المجلس.

أظهر البحث نتائج عدة، منها: عجز الأمم المتحدة عن رفع الظلم عن قطاع غزة، وعجزها كذلك عن فرض قراراتها على الكيان الإسرائيلي فيما يخص اتفاقية حل الدولتين. إن تحكيم الدول العظمى بقرارات الأمم المتحدة يعطل قدرة المجلس على اتخاذ قرارات حاسمة بشأن الوضع الإنساني في غزة. بالإضافة إلى ذلك، تتأثر قرارات التدخل العسكري لرفع العدوان وإحلال السلام - وفقاً لميثاق الأمم المتحدة - بعلاقات الدول العظمى ومصالحها. هذا بالإضافة إلى نتائج أخرى.

الكلمات المفتاحية: مجلس الأمن، الحرب على غزة، القوة العسكرية، رفع الظلم

الأخلاق والذات عند شارل تايلور

أ.م.د. جبار دليلة

المدرسة العليا للأساتذة - بوزريعة - الجزائر العاصمة، دولة الجزائر

ملخص

لقد إنتقد شارل تايلور مبدأ الفردانية في المجتمع المعاصر، ودافع في نظريته الأخلاقية على بعث الحياة في المجتمع من خلال إيقاظ وعيه وبواعثه الذاتية، والتركيز على الصورة والمضمون الحقيقي لطبيعة الإنسان، وحياته الروحية مع إعادة النظر في الأخلاق من حيث قيمتها، التي تعتبر الحجر الأساس في تشكيل وتكوين هويتنا، وهذا ما سنحاول إيضاحه وتبينه من خلال هذا البحث الذي يهدف أساسا إلى تسليط الضوء على خصائص الذات، وينصب على تحديد هويتنا في المجتمع، ومن أجل ذلك إرتأينا إلى استعمال المنهج التحليلي التركيبي الذي يقوم على تحليل وتبسيط الأفكار وإعادة تركيبها من جديد، وإلى جانبه المنهج التاريخي وأخيرا المنهج النقدي لتقييم ونقد الأفكار وهذه المناهج هي التي ساهمت في الوصول إلى نتائج مهمة التي تمثلت في تحديد مهمة الأخلاق عند شارل تايلور من خلال الإهتمام بالذات الإنسانية، وتشكيل الهوية إنطلاقا من رغباتنا وميولنا وهذا باحترام الآخر والانفتاح معه، وعليه نطرح الإشكالية الآتية: ما هي مهمة الأخلاق عند شارل تايلور؟ وكيف نشكل هويتنا من خلال رجوعنا إلى ذاتنا؟ وهل الرجوع إلى الذات يعني نفي الآخر عند شارل تايلور؟

الكلمات المفتاحية: شارل تايلور، الذات الإنسانية، الفردانية، الهوية، الأخلاق.

Morality and the Self in Charles Taylor

Asst. Prof. Dr. Jabar Dalila
Higher School for Teachers (École Normale Supérieure) – Bouzaréah,
Algiers, Algeria

Abstract

Charles Taylor criticized the principle of individualism in contemporary society and, in his ethical theory, advocated for reviving society through awakening its awareness and inner motivations. He emphasized the true nature and essence of human beings and their spiritual lives, while re-examining ethics in terms of their value — which he considers the cornerstone in shaping and forming our identity. This is what we aim to clarify and explain through this research, which primarily seeks to shed light on the characteristics of the self and focuses on defining our identity within society. To achieve this, we have chosen to use the analytical-synthetic method, which involves analyzing and simplifying ideas and then reconstructing them. Alongside this, we also employ the historical method, and finally, the critical method to evaluate and critique ideas. These methodologies have contributed to achieving important results, which include identifying the role of ethics in Charles Taylor's thought through the focus on the human self and the formation of identity based on our desires and inclinations — all while respecting and being open to the other. Accordingly, we pose the following problematic: What is the role of ethics in Charles Taylor's philosophy? How do we form our identity through returning to ourselves? And does returning to the self imply the exclusion of the other, according to Charles Taylor?

Keywords: Charles Taylor, the human self, individualism, identity, ethics.

التنظيم الاجتماعي لقرية جزائرية من منظور التراث العمراني

د. نجوى عطيف

أستاذة بحث "أ"

المركز الوطني للبحث في علم الآثار

الملخص

سنتطرق في بحثنا " التنظيم الاجتماعي لقرية جزائرية من منظور التراث العمراني"، و هو موضوع غني يعكس التفاعل العميق بين البعد الاجتماعي والثقافي من جهة، والبعد المعماري والمجالي من جهة أخرى. لفهم هذا التنظيم، من الضروري تحليل عناصر التراث العمراني وكيف تعكس وتدعم البنية الاجتماعية التقليدية.

و من خلاله نتعرف على النظام الاجتماعي لقرية ريفية أمازيغية جزائرية، التي غالباً ما تمثل نسيجاً اجتماعياً متماسكاً قائماً على روابط القرابة، العرف، والدين. يُترجم هذا التماسك في الفضاء العمراني للقرية بحيث سكانها يتجمعون في مساكن حجرية مسقفة بقرميد تنسجم مع الطبيعة الجبلية، حيث تُراعى اعتبارات اجتماعية وثقافية في تنظيم الفضاء، وتخضع هذه القرية في تسييرها إلى نظام "الجماعة"، وهذه الجماعة تكون منتخبة أو مختارة بعضو من كل قبيلة أو عرش، وهي بمثابة مجلس إدارة تقليدية، حيث تتولى في تنظيم الشؤون الاجتماعية و حملات التضامن "الوزيعة و التويزة"، و الفضاءات المشتركة مثل الساحة العمومية (تاجماعت) والمسجد والسوق تعزز التواصل الاجتماعي والتعاون الجماعي.

. يتكون المجتمع الريفي الجزائري و بالخصوص الأمازيغي من سلسلة من الوحدات المترتبة تجتمع في الاسم العائلي و الملكية، و أصغر وحدة اجتماعية هي الأسرة "أخام"، نواتها الدار، و سنذكر في بحثنا عن العلاقة الموجودة بين وظائف الدار و بين الحياة العائلية، و عن القيم التي تنظم بصرامة الأدوار و علاقات القرابة.

و من منظور التراث العمراني، يمكن تمييز مكونات قرية ريفية جزائرية، و هذا حسب التسلسل التدريجي من الخارج إلى الداخل: ساحة الجماعة تستعمل للاجتماعات والمناسبات، الشوارع هي التي تربط بين منشآت ومرافق القرية، وهي متنوعة في اتجاهها وفي عرضها و في وظيفتها، من شوارع رئيسية، و ثانوية، و أزقات الحارات و دروبها ضيقة، غير منتظمة، تعكس الطابع الدفاعي والاجتماعي، وتشجع على التفاعل اليومي بين السكان، أسقيف، الحارة، حيث تكون المساكن متقاربة لتوفير الحماية وتعزيز العلاقات الاجتماعية و غالباً ما تكون من طابق واحد، وتطل على فناء داخلي يضمن الخصوصية، و بالنسبة للمرافق الاجتماعية، المسجد غالباً في وسط القرية، المقبرة، العين (ثالة)، و مرافق كالطاحونة أو معصرة.

التنظيم الاجتماعي للقرية الجزائرية لا يمكن فصله عن تراثها العمراني؛ فالعمران التقليدي لم يكن عشوائياً، بل مبنياً على أسس اجتماعية وثقافية متينة. إعادة الاعتبار لهذا التراث، خاصة في ظل التغيرات الحديثة، يُعد أساساً للحفاظ على الهوية المجالية والاجتماعية للقرية الجزائرية.

The Social Organization of an Algerian Village from the Perspective of Architectural Heritage

Dr. Najwa Atif

Senior Research Professor ("A" Rank)

National Center for Archaeological Research, Algeria

Abstract

In our research, "*The Social Organization of an Algerian Village from the Perspective of Architectural Heritage*", we will explore a rich topic that reflects the deep interaction between the social and cultural dimensions on one hand, and the architectural and spatial dimensions on the other. To understand this organization, it is essential to analyze the elements of architectural heritage and how they reflect and support the traditional social structure.

Through this study, we examine the social system of a rural Amazigh Algerian village, which often represents a cohesive social fabric based on kinship ties, customary law, and religion. This cohesion is reflected in the village's built environment, where residents gather in stone houses with tiled roofs that harmonize with the mountainous nature. Social and cultural considerations are taken into account in the spatial organization, and the village is managed under a system known as the "*jama'a*". This council is composed of elected or selected representatives from each tribe or clan and serves as a traditional administrative body, responsible for organizing social affairs and solidarity campaigns such as "*El-Wazea*" and "*El-Touiza*". Shared spaces such as the public square (*Tajmaât*), the mosque, and the market strengthen social interaction and collective cooperation.

The Algerian rural society, particularly the Amazigh one, is composed of a series of hierarchical units unified by family name and property. The smallest social unit is the family (*Akham*), whose core is the house. Our research will highlight the relationship between the house's functions and family life, as well as the values that strictly govern roles and kinship relations.

From the perspective of architectural heritage, we can distinguish the components of an Algerian rural village based on a progressive sequence from the outside to the inside: the communal square, used for gatherings and events; streets that connect the village's facilities and vary in direction, width, and function—main streets, secondary roads, and narrow alleyways, which reflect both a defensive and social character, encouraging daily interaction among residents. Features like *S'qif* (roofed passages), the *hara* (neighborhood), where houses are close together to provide protection and enhance social ties, are often single-story buildings opening onto an internal courtyard that ensures privacy.

As for communal facilities, the mosque is often located in the village center, along with the cemetery, the water source (*Thala*), and facilities like the mill or olive press.

The social organization of the Algerian village cannot be separated from its architectural heritage; traditional architecture was not random but rather built on strong social and cultural foundations. Revalorizing this heritage, especially in light of modern changes, is essential for preserving the spatial and social identity of the Algerian village.

النبات والإنسان في الجزائر في الفترة الرومانية: مقارنة تكاملية بين علم النباتات الأثرية وعلم الآثار المادي.

اسماعيلي تسعديت

المركز الوطني للبحث في علم الآثار – تيبازة – الجزائر

الملخص

تُشكّل البيئة النباتية عنصراً أساسياً في تكوين المجتمعات القديمة، إذ لم يقتصر دورها على تأمين الغذاء، بل امتد ليشمل حضوراً فعالاً في تنظيم الحياة اليومية والمشهد الاجتماعي العام. فقد اكتسب النبات دلالات ثقافية ورمزية، وكان حاضراً في الممارسات الدينية، وأسهم في بناء الهويات الجماعية، كما ارتبط بشكل وثيق بمنظومات السلطة، إذ وظفته النخب في ترسيخ سيطرتها من خلال التحكم في الموارد الزراعية واستغلالها ضمن منظومة الاقتصاد الزراعي.

وفي المقاطعات الرومانية الإفريقية، تميزت المناطق التي تشكّل اليوم الجزائر، مثل نوميديا وموريتانيا القيصرية، بوجود شواهد أثرية تدل على أنظمة زراعية متنوعة جمعت بين الزراعة المعاشية والإنتاج الموجه للتبادل والتصدير. وتشير هذه الشواهد إلى انتشار زراعة الحبوب (كالحبوب والشعير)، إلى جانب زراعات ذات طابع ربحي كالكرام والزيتون والبقوليات، وهي منتجات ساهمت في تلبية حاجات السكان المحليين، كما دُمج جزء منها ضمن شبكات التبادل الإقليمي والمتوسطي. رغم وفرة البقايا الأثرية المادية المرتبطة بالنشاط الزراعي في الجزائر خلال الفترة الرومانية – مثل البنية المعمارية للضيعات الريفية، والمعاصر، والمطاحن، والدولاب، والأمفورات، والأدوات الزراعية – إلا أن هذه المعطيات تبقى، في مجملها، غير كافية لتكوين تصور شامل ودقيق حول البيئة النباتية ومجالات استخدامها في المجتمع القديم. فالهياكل والبنية التحتية الزراعية، على أهميتها، لا تُمكن وحدها من تحديد طبيعة المزروعات، ولا من قياس مدى تنوع الإنتاج الزراعي أو أنماط استغلال الأرض.

في هذا السياق، تبرز أهمية اعتماد المنهج الأركيوباتاني (علم النباتات الأثرية)، القائم على جمع وتحليل بقايا نباتية دقيقة – مثل حبوب اللقاح، البذور، والفحم النباتي – من الطبقات الأثرية في المواقع المختلفة. وقد أثبتت المواقع المكتشفة في الجزائر حتى اليوم (مثل المخازن، الرواسب الترسيبية في البحيرات، المعالم الجنائزية، وقاع الآبار) غنى كبيراً بهذه البقايا البيولوجية، التي تسمح بالكشف عن الأنواع المزروعة، وتُظم الدورات الزراعية، وأشكال التفاعل بين الإنسان والنبات.

يرتكز هذا المنهج على مجموعة من الخطوات العلمية، منها:

– أخذ عينات دقيقة خلال الحفريات الأثرية، لاسيما في المواقع الريفية أو الحضرية المرتبطة بالنشاط الزراعي أو اليومي (مثل الضيعات، الدوليات، المطابخ، فنواصير الصرف...)، إضافة إلى دراسة الأثاث الجنائزي الذي يوفر معلومات مهمة حول استخدام النباتات في السياقات الرمزية والطقسية.

– تحليل البقايا تحت المجهر، وتحديد أنواعها النباتية من خلال مقارنتها بمجموعات مرجعية حديثة.

– تأريخ العينات بالكربون المشع، لتحديد التسلسل الزمني بدقة.

– ربط النتائج النباتية بالمعطيات الأثرية الأخرى (كالبنية المعمارية، الأدوات، والمسارات التجارية) لفهم استراتيجيات الاستغلال الزراعي.

تهدف هذه المقاربة التعددية إلى دراسة العلاقة المعقدة بين السكان والنباتات، سواء من منظور غذائي، رمزي، أو اقتصادي. ومن خلال الربط بين نتائج علم النباتات الأثرية والقراءات الأثرية الكلاسيكية، يمكن إعادة بناء مشهد زراعي وبيئي متكامل يكشف ديناميكيات الإنتاج، الاستهلاك، والتبادل في الجزائر خلال العهد الروماني.

كما يُساهم هذا النوع من التحليل في تتبع حركة المنتجات النباتية داخل شبكات التبادل المتوسطة، مما يُضيء على ملامح التجارة الزراعية في تلك المرحلة. ويؤكد هذا العمل، في مجمله، على أهمية تبني مقاربة متعددة التخصصات تجمع بين علم الآثار التقليدي وعلوم الأحياء القديمة، لفهم أعمق للبيئة النباتية الرومانية في الجزائر، وإبراز التفاعل المركب بين الإنسان والنبات، باعتباره تفاعلاً يعكس وعياً بيئياً، واقتصادياً، وسياسياً، وثقافياً، ودينيّاً في آنٍ واحد.

الكلمات المفتاحية: علم الآثار، النبات الأثري، الجزائر، البيئة القديمة، الزراعة.

Plants and Humans in Algeria During the Roman Period: An Integrative Approach Between Archaeobotany and Material Archaeology

Ismaili Tesadit

National Center for Archaeological Research – Tipaza, Algeria

Abstract

The plant environment was a fundamental element in the formation of ancient societies, as its role was not limited to providing food, but extended to include an active presence in the organization of daily life and the general social scene. Plants acquired cultural and symbolic meanings, were present in religious practices, contributed to the construction of collective identities, and were closely linked to systems of power, as elites used them to consolidate their control by controlling and exploiting agricultural resources within the agricultural economy.

In the Roman provinces of Africa, the regions that today make up Algeria, such as Numidia and Mauretania Caesarea, were characterized by archaeological evidence of diverse agricultural systems that combined subsistence farming with production for exchange and export. These remains indicate the widespread cultivation of cereals (such as wheat and barley), as well as cash crops such as vines, olives, and legumes, which contributed to meeting the needs of the local population and were also integrated into regional and Mediterranean exchange networks.

Despite the abundance of material archaeological remains associated with agricultural activity in Algeria during the Roman period—such as the architectural structures of rural estates, cisterns, mills, dolia, amphorae, and agricultural tools — these data remain, on the whole, insufficient to form a comprehensive and accurate picture of the plant environment and its uses in ancient society. Agricultural structures and infrastructure, important as they are, cannot alone determine the nature of crops, nor can they measure the diversity of agricultural production or patterns of land use.

In this context, it is important to adopt an archaeobotanical approach, based on the collection and analysis of microscopic plant remains—such as pollen, seeds, and charcoal—from archaeological layers at various sites. The sites discovered in Algeria to date (such as storerooms, lake sediments, funerary monuments, and well bottoms) have proven to be rich in these biological remains, which allow us to identify cultivated species, agricultural cycles, and forms of interaction between humans and plants.

This approach is based on a series of scientific steps, including:

–Taking precise samples during archaeological excavations, particularly in rural or urban sites associated with agricultural or daily activities (such as farms, barns, kitchens, drainage channels, etc.), in addition to studying funerary objects, which provide important information about the use of plants in symbolic and ritual contexts.

– Analyzing the remains under a microscope and identifying their plant species by comparing them with modern reference collections.

-Radiocarbon dating of samples to accurately determine their chronology.

– Linking botanical findings to other archaeological data (such as architectural structures, tools, and trade routes) to understand agricultural exploitation strategies.

This multidisciplinary approach aims to study the complex relationship between populations and plants, whether from a nutritional, symbolic, or economic perspective. By linking the results of

archaeological botany with classical archaeological readings, it is possible to reconstruct a complete agricultural and environmental landscape that reveals the dynamics of production, consumption, and exchange in Algeria during the Roman period. This type of analysis also contributes to tracing the movement of plant products within Mediterranean exchange networks, shedding light on the features of agricultural trade during that period. Overall, this work emphasizes the importance of adopting a multidisciplinary approach that combines traditional archaeology and paleobiology to gain a deeper understanding of the Roman plant environment in Algeria and highlighting the complex interaction between humans and plants, as an interaction that reflects environmental, economic, political, cultural, and religious awareness all at once.

Keywords: Archaeology, Archaeobotany, Algeria, Ancient Environment, Agriculture

الحماية القانونية للحدث في قانون العمل السعودي (دراسة تحليلية مقارنة)

د. صالح بن محمد الهمامي

أستاذ القانون المدني المساعد بقسم الأنظمة، كلية إدارة الأعمال، جامعة نجران – السعودية

الملخص

لا يخفى على القارئ الكريم ضرورة الاهتمام بالفئات الأكثر حاجة للرعاية كالمراة، والطفل، والحدث، وذوي الاحتياجات الخاصة. وقد جاءت القوانين السعودية المختلفة بالإشارة إلى هذه الفئات، وطرق رعايتها. ومن ضمنها: الحدث، حيث حفلت العديد من النصوص القانونية بالإشارة إلى حقوقه المختلفة مدنياً وجزائياً. ولذلك تعد الأفعال التي من شأنها الحيلولة دون الحدث وحصوله على حقوقه بمثابة إيذاء يتعرض له، غير أن قانون العمل السعودي أجاز تشغيل الحدث قبل بلوغه سن الرشد، عملاً بالاتفاقيات الدولية، وبشكل خاص اتفاقيات منظمة العمل العربية ذات الصلة. واكتفيت في هذه الورقة بالحديث عن حمايته في هذا الجانب، حيث خصص قانون العمل له مجموعة من المواد التي تقرر له الحماية الكافية. وقد خلصت إلى مجموعة من النتائج، منها: إقرار القانون بمجموعة من الحقوق الإيجابية، كالتمكين من العمل، وتوفير البيئة المناسبة، واستيفاء المستندات ذات العلاقة، ونحوها. وأخرى سلبية، كالمنع من تشغيله في الأعمال الخطرة، والعمل أثناء فترة الليل، ونحوها.

كما خلصت إلى توصيات، من أبرزها: تعزيز آليات ووسائل حماية الأحداث العاملين، ووضع آلية عملية للزيارة والتفتيش من قبل الجهات ذات العلاقة بحمايتهم. وقد اعتمد البحث على المنهج الاستقرائي، والتحليلي، والمقارن.

كلمات مفتاحية: الحماية القانونية- الحدث - قانون العمل، الاتفاقيات الدولية.

The Legal Protection of Minors in Saudi Labor Law: An Analytical and Comparative Study

Dr. Saleh bin Mohammed Al-Hamami

Assistant Professor of Civil Law, Department of Regulations

College of Business Administration, Najran University – Saudi Arabia

Abstract

The esteemed reader is well aware of the importance of caring for groups most in need of care, such as women, children, juveniles, and those with special needs. Various Saudi laws have addressed these groups and outlined the means by which they should be cared for. This includes juveniles, as numerous legal texts refer to their various civil and criminal rights. Therefore, actions that prevent a juvenile from exercising his rights constitute harm to him. However, Saudi labor law permits the employment of juveniles before they reach adulthood, in accordance with international agreements, particularly relevant Arab Labor Organization agreements. In this paper, I have limited myself to discussing protection in this regard, as the labor law devotes a set of articles to this issue that provide adequate protection. It concluded with a set of conclusions, including: The law recognizes a set of positive rights, such as enabling workers to work, providing a suitable environment, and obtaining relevant documents, among others. Other negative rights include prohibiting workers from being employed in hazardous jobs, working during the night, and the like. It also concluded with recommendations, most notably: strengthening mechanisms and means of protecting working juveniles, and establishing a practical mechanism for visits and inspections by relevant authorities responsible for their protection. The research relied on an inductive and analytical approach.

Keywords: Legal protection, juvenile, labor law, international agreements.

التطهير للدخول للفضاء المقدس (نماذج عن طقوس العبور)

د. ميموني شهرزاد

جامعة مصطفى اسطمبولي معسكر

أ.د. سوالمية نورية

جامعة مصطفى اسطمبولي معسكر

الملخص

تعرف الطقوس على أنها مجموعة من القواعد التي تنظم بها ممارسات الجماعة إما خلال أداء شعائرها التي تعدها مقدسة، أو من خلال تنظيم أنشطتها الاجتماعية والرمزية وضبطها وفق قواعد منتظمة في الزمان والمكان.

وتخضع ممارسة الطقوس إلى جملة من الشعائر والماراسيم المعقدة تترجمها رموز الجماعة القولية منها والحركية، وتتحقق من خلالها غايات التواصل وتشيع حاجات رمزية أساسية، وترتبط بالسلوك الطقسي. جملة من الخصائص تميزه عن باقي الممارسات الجماعية، أهمها انتظامه وفق تراتبية وضوابط لا يتم التبادل الرمزي إلا بها وإلا فقد التواصل مضمونه الرمزي، ويجري كل طقس وفق سيناريوهات درامية متكررة تختلف باختلاف وضعيات التفاعل والأنظمة الثقافية.

تقترن الطهارة بالعبادات كالصلاة والصيام والحج، كما يمكن ملاحظة الصلة بين الطهارة والطقوس في طقوس الولادة أو الموت أو الختان أيضا.

فالمرأة بعد الولادة تفرض عليها جملة من القواعد هي في جوهرها امتثال من قبل المجتمع المسلم لثنائية الطاهر والمدنس ومن ثمة المقدس والدنيوي، فالمرأة في حالتها تلك تعد غير طاهرة بفعل الدم المترتب على الولادة مما يستدعي طقوس التطهير التي تعيدها إلى حالة الطهارة الأولى، وأنماط معينة من السلوك تفصل بينها وبين المقدس على اعتبار أنه فضاء الطهارة الكاملة تقضى- عنه كل مظاهر الدنس الممكنة.

ويعد تغسيل الميت طقس تطهيري يؤدي إلى تطهير الجثة والقضاء على النجاسة المتصلة بها، كما يعمل على تهيئتها للقاء الله وبالتالي الدخول إلى الفضاء المقدس.

إن طقوس التطهير هي طقوس رفع النجاسة الحاصلة واستعادة للطهارة المفقودة، وتتم عبر الغسل الطقسي- بواسطة الماء رمز النقاء والطهارة.

إن التطهير الطقسي- يحمي الانسان من الشرور المنبعثة من المحرمات المدنسة، ويمكنه من إعادة النظام إلى العالم وإعادة إدماج الشخص الدنس في المجتمع.

Purification for Entering the Sacred Space: Models of Rites of Passage

Dr. Maimouni Shahrazad
Mustapha Stambouli University, Mascara, Algeria

Prof. Dr. Soualmia Noria
Mustapha Stambouli University, Mascara, Algeria

Abstract

Rituals are defined as a set of rules through which a community organizes its practices, either during the performance of its sacred ceremonies or through the regulation of its social and symbolic activities according to specific temporal and spatial norms. The practice of rituals is governed by a series of complex ceremonies and procedures expressed through the community's verbal and kinetic symbols. These rituals serve communicative purposes and satisfy essential symbolic needs. Ritual behavior is associated with distinct characteristics that differentiate it from other collective practices, most notably its strict adherence to hierarchical structures and regulatory frameworks without which symbolic exchange loses its meaning. Each ritual unfolds through repeated dramatic scenarios that vary according to contexts of interaction and cultural systems.

Purification is closely linked to religious acts such as prayer, fasting, and pilgrimage. The connection between purification and ritual can also be observed in rites related to birth, death, and circumcision. After childbirth, a woman is subjected to a number of rules that essentially reflect the Muslim community's adherence to the dichotomy of purity and impurity, and consequently, the sacred and the profane. In this state, the woman is considered impure due to the blood associated with childbirth, which necessitates purification rituals that restore her original state of purity. These rituals establish behavioral norms that separate her from the sacred, which is perceived as a space of complete purity from which all forms of possible defilement must be excluded.

Similarly, washing the dead constitutes a purificatory ritual aimed at cleansing the body and eliminating associated impurities, thereby preparing it to meet God and enter the sacred realm. Purification rituals thus function as mechanisms for removing existing impurity and recovering lost purity. They are performed through ritual washing with water, which symbolizes cleanliness and purity.

Ritual purification protects individuals from the malevolent forces associated with defiling prohibitions and enables the restoration of order to the world, allowing the reintegration of the impure person into the community.

Keywords: ritual purification, sacred space, rites of passage

أهمية الفقارة في عملية الري في إقليم الصحراء بالجزائر: نموذج إقليم توات، أدرار

زرارقة سعاد

أستاذة باحثة في المدرسة العليا للأساتذة-بوزريعة-الجزائر

ملخص

ظل الماء من أهم القضايا التي بات يتصارع عليها الإنسان منذ القديم، ليضمن استقراره وقوته اليومي، وكان نظام السقي " الفقارة" من أهم طرق الري التي مارسها ما زال يمارسها أهالي الصحراء حتى يومنا هذا . نتناول في هذه المداخلة كيفية ممارسة تقنية الفقارة في عملية السقي لها من أهمية في توزيع مياه الري للمساحات الزراعية بشكل متساو وعادلمن جهة وتحقيق التكافل الاجتماعي بين افراد المجتمع او المزارعين من جهة أخرى.

على ضوء ذلك اخترنا إقليم توات بأدرار، الذي يعتبر جزء من الصحراء الكبرى يقع في الجنوب الغرب الجزائري. يعد إقليم توات امتداد طبيعي لمنخفض تنزرفت ، يحده من الشمال العرق الغربي ووادي مقيدن ، و من الجنوب صحراء تنزرفت ووادي قليت و جبال مويدار ، و من الشرق العرق الشرقي الكبير المحاذي لواد الماية ، و من الغرب واد الساورة وروافده. يشتهر هذا الإقليم بواحاتها وارتباط نظام سقيه بتقنية الفقارة وهو نظام سقي فريد ابتدعه أبناء المنطقة والذي ساهم في استقرار سكان الصحراء في الجزائر منذ عصور غابرة. جعل سكانها الذين يقطنون القصور يتأقلمون ويتكيفون مع طبيعة الصحراء الوعرة والقاسية ومناخها الصحراوي الحار و الجاف، ومن خلال ممارستهم للنشاط الزراعي في الواحات لسقي المزروعات و النخيل الذي يمثل مصدر رزقهم.

سوف نسلط الضوء على أهمية ممارسة تقنية الفقارة في إقليم توات بأدرار التي هي مهددة بالاندثار و مدى انعكاساتها الاجتماعية و الاقتصادية على الموروث الحضاري الأمازيغي الذي تزخر به الجزائر، حيث يقودنا هذا الموضوع لطرح الإشكالية التالية.

ما هي مظاهر استعمال تقنية الفقارة في إقليم توات؟

ماهي العقبات الطبيعية والبشرية التي تواجهها هذه التقنية؟

ماهي آليات المحافظة على نظام الفقارة و استغلاله كموروث الحضاري و المحافظة عليه من الاندثار لتحقيق تنمية مستدامة؟.

كلمات مفتاحية: الفقارة، الري، الزراعة الصحراوية، توزيع المياه، التكافل الاجتماعي، الموروث الحضاري.

**The Importance of the Foggaras Irrigation System in the Sahara Region of Algeria:
The Case of the Touat Region, Adrar**

Zerarga Souad

Research Professor, École Normale Supérieure (ENS) – Bouzaréah, Algeria

Abstract

Water has long been one of the most critical resources over which humans have competed throughout history to ensure settlement and daily survival. Among the most significant irrigation systems developed and still practiced in Saharan regions is the *foggara* system. This paper examines how the *foggara* technique is employed in irrigation, focusing on its essential role in distributing water equitably across agricultural lands on the one hand, and in promoting social solidarity among community members and farmers on the other.

The study focuses on the Touat region in Adrar, part of the vast Sahara Desert in southwestern Algeria. The Touat region forms a natural extension of the Tinerkoug depression. It is bordered to the north by the Western Erg and the Oued Meguidène, to the south by the Tinerkoug Desert, Oued Ghlit, and the Mouydar Mountains, to the east by the Great Eastern Erg adjacent to Oued el-Mayah, and to the west by Oued Saoura and its tributaries. The region is well known for its oases, and its irrigation system is closely tied to the *foggara* technique—a unique hydraulic method invented by the inhabitants of the area. This system has played a major role in the long-term settlement of Sahara populations in Algeria, enabling residents of ksour (traditional fortified villages) to adapt to the harsh desert environment and its hot, arid climate. Through agricultural activities in the oases, particularly in the irrigation of date palms, which represent a principal source of livelihood, *foggaras* ensured the sustainability of life in the region.

This study sheds light on the significance of the *foggara* technique in the Touat region of Adrar, a system currently threatened with disappearance, as well as its social and economic implications for Algeria's rich Amazigh cultural heritage. Consequently, this subject leads us to raise the following questions:

- What are the main forms of *foggara* utilization in the Touat region?
- What natural and human obstacles challenge the continuity of this technique?
- What strategies can be implemented to preserve the *foggara* system as a cultural heritage and to protect it from extinction in order to achieve sustainable development?

Keywords: Foggaras, irrigation, Saharan agriculture, water distribution, social solidarity, cultural heritage.

استراتيجيات تنمية وتطوير المهارات البشرية الذكية (الرقمية) في عصر الثورة الصناعية الرابعة 4IR

د. طالم صالح

جامعة تيسمسيلت، تيسمسيلت، الجزائر

د. خيثر الهواري

جامعة تيسمسيلت، تيسمسيلت، الجزائر

د. شداد ناصر

جامعة تيسمسيلت، تيسمسيلت، الجزائر

د. بدري عبد العزيز

جامعة تيسمسيلت، تيسمسيلت، الجزائر

الملخص

تهدف هذه الدراسة إلى تسليط الضوء على موضوع حديث وخصب افرزته التطورات الحاصلة في قطاع التكنولوجيا الحديثة للمعلومات والاتصالات، يتمثل جوهر هذا الموضوع في نوعية المهارات الواجب توفرها في العنصر البشري لكي يلي احتياجات سوق الشغل في عصر الابتكارات المتزايدة لاستخدامات هذه التكنولوجيا وما نتج عنها من تطبيقات عديدة (تطبيقات الروبوتيك، الذكاء الاصطناعي، الحوسبة السحابية، انترنت الاشياء، البيانات المفتوحة، الطباعة ثلاثية الابعاد، تكنولوجيا النانو... الخ)، حيث استهلكت هذه الدراسة بعرض مفهوم المهارات الرقمية (الذكية) ثم ما هي تحديات اكتسابها في عصر التحول الرقمي وأخيرا تقديم مختلف الاستراتيجيات الكفيلة بتنمية مهارات الموارد البشرية بشكل يسمح بمسايرة التحولات التي ستشهدتها سوق الشغل مستقبلا، وللإحاطة بمختلف جوانب الموضوع تم اعتماد المنهج الوصفي التحليلي باعتباره أكثر المناهج استخداما في مجال العلوم الانسانية والاجتماعية، أما بخصوص النتائج المتوقعة الوصول إليها فهي عديدة أهميا: ان استخدام تطبيقات التكنولوجيا الحديثة للمعلومات والاتصالات في مختلف مجالات الحياة قد اضحى يتطلب توفر مهارات جديدة (رقمية) لم تكن متاحة من قبل.

الكلمات المفتاحية: المهارات الرقمية، تكنولوجيا المعلومات والاتصالات، الثورة الصناعية الرابعة... الخ

Strategies for Developing and Enhancing Smart (Digital) Human Skills in the Era of the Fourth Industrial Revolution (4IR)

Dr. Talem Saleh

University of Tissemsilt, Tissemsilt, Algeria

Dr. Khaither Al-Houari

University of Tissemsilt, Tissemsilt, Algeria

Dr. Shaddad Nasser

University of Tissemsilt, Tissemsilt, Algeria

Dr. Badri Abdelaziz

University of Tissemsilt, Tissemsilt, Algeria

Abstract

This study aims to shed light on a modern and fertile topic emerging from developments in the modern information and communications technology sector. The core of this topic is the type of skills required by the human element to meet the needs of the labor market in an era of increasing innovations in the use of this technology and the numerous applications it has generated (robotics, artificial intelligence, cloud computing, the Internet of Things, open data, 3D printing, nanotechnology, etc.), This study begins by presenting the concept of digital (smart) skills, then the challenges of acquiring them in the era of digital transformation, and finally presenting various strategies for developing human resource skills in a way that allows them to keep pace with the transformations that the labor market will witness in the future. To encompass the various aspects of the topic, the descriptive-analytical approach was adopted as it is the most widely used approach in the field of humanities and social sciences. The expected results are numerous, but important: The use of modern information and communications technology applications in various areas of life has become a requirement for new (digital) skills that were previously unavailable.

Keywords: digital skills, information and communications technology, the Fourth Industrial Revolution... etc

العلمانية في الفكر العربي المعاصر، جذور ومقاربات

نادية لعروسي

أستاذة التعليم العالي

المدرسة العليا للأساتذة-بوزريعة - الجزائر

الملخص

يهدف هذا البحث إلى كشف اللثام عن ماهية العلمانية عند أقطاب الاتجاه العلماني في الفكر العربي المعاصر ورواد الحداثة في المجال التداولي العربي التي انحصرت جهودهم في بناء الذات العربية الإسلامية ونقد التراث، وكذلك نصبو إلى الكشف عن الأسس الفلسفية التي تنبني عليها العلمانية، إذ يعد مصطلح العلمانية من المصطلحات الدخيلة على الثقافة العربية والمستحدثة في اللغة العربية، حيث يعتبر الغرب التربة التي نشأت فيها العلمانية وترعرعت، وتبلورت عبر مراحل التاريخ الأوروبي في إطار التجربة الأوروبية، ويرى الكثير من المفكرين أنها فكرة جديدة وطارئة على العرب، ولم يدخل هذا المصطلح إلا بفعل الإيحاءات الغربية والسيطرة الاستعمارية الأوروبية على الدول العربية. ارتبطت العلمانية بفصل الدين عن الدولة، أي الفصل بين السلطة السياسية والسلطة الدينية والانكباب على الدنيا وجعلها هي الهدف الأول والأخير وعدم الاهتمام بالعاجلة، حيث يرى أقطاب الفكر العربي المعاصر من أمثال شبلي شميل، ناصف النصر ومحمد أركون أن العلمانية هي البديل الوحيد للقضاء على ظاهرة العنف التي ارتبطت ارتباطا وثيقا بالديانات السماوية، ويعتبر فصل الدين عن السياسة أنجع وسيلة للحد من ظاهرة الاستبداد وتكوين إرادة عامة حرة تتفق على الخير العام، بينما الدين في حد ذاته هو إلا عنصر للتفرقة، لا بحد ذاته، بل لأن رجال الدين يذرون الشقاق والتفرقة بين الناس، فكانت فلسفة الأنوار الذي انتشرت في أوروبا للقضاء على الدولة الثيوقراطية الدينية نبراسا ينير لهم طريق التغيير، فحل العلم محل الدين في تفسير ظواهر الوجود.

افما هو مفهوم العلمانية عند أقطاب الفكر العربي المعاصر؟ وما هي أهم مرتكزاتها والأسس الفلسفية التي تنبني عليها؟ هل تعتبر العلمانية مجرد حصيلة أفرزتها مشكلات المجتمعات الغربية فحسب؟ ما رؤية كل من ناصف النصر ومحمد أركون إزاء العلمانية؟ وهل يمكن تطبيق العلمانية في المجتمعات الإسلامية التي تمتلك مقومات ثقافية خاصة تختلف جذريا عن المجتمعات الغربية؟

إن طبيعة الموضوع هي التي تحدد طبيعة المنهج، إذ تناولنا الموضوع بالتمحيص وفق المنهج التاريخي القائم على تتبع الفكرة عبر مراحل التاريخ، وكذلك اعتمدنا على المنهج التحليلي النقدي لمختلف مواقف الاتجاه العلماني حتى نستشف مواطن النقص فيه والكشف عن منطلقاته من خلال رؤية فلسفية إسلامية. تتفرد برؤيتها الخاصة إزاء الإنسان والكون والحياة.

نستخلص مما سبق، أن العلمانية قضية دخيلة ولا تلاءم المجتمع الإسلامي فهي اشكالية مزيفة منقولة من المجتمع الغربي إلى المجتمع العربي أو الفكر العربي المعاصر، إذ هي تعبير عن واقع المجتمع الغربي في إطاره التاريخي، فلا وجود للكنسية في الإسلام أو للدولة الثيوقراطية بل الإسلام عقيدة وشريعة كل متكامل لا يعرف التجزئة، فالإسلام روح الأمة العربية الإسلامية ومقوما أساسيا للوجود الإسلامي العربي .

Secularism in Contemporary Arab Thought: Roots and Perspectives

Nadia Laâroussi

Professor of Higher Education

École Normale Supérieure (ENS) – Bouzaréah, Algeria

Abstract

This study seeks to uncover the essence of secularism as conceptualized by the leading proponents of the secular trend in contemporary Arab thought and by the pioneers of modernity within the Arab intellectual sphere. These thinkers concentrated their efforts on reconstructing the Arab-Islamic self, critically examining the heritage (*turāth*), and revealing the philosophical foundations upon which secularism rests. The term “secularism,” regarded as foreign to Arab culture and relatively new to the Arabic language, is widely viewed as a product of Western soil, where it emerged, developed, and took shape through various stages of European history and experience. Many intellectuals consider secularism to be a novel idea imposed upon the Arab world through Western influence and European colonial domination.

Secularism has been associated with the separation of religion from the state—specifically, the separation of political authority from religious authority—and with prioritizing worldly concerns as the ultimate aim, while paying less attention to the hereafter. Key figures in contemporary Arab thought, such as Shibli Shumayyil, Nasif al-Nassar, and Mohammed Arkoun, argue that secularism is the only viable alternative for eradicating violence, which they believe is closely linked to revealed religions. According to them, separating religion from politics is the most effective means of limiting despotism and establishing a free general will aligned with the public good, whereas religion—particularly as interpreted by clerics—becomes a source of division among people. Enlightenment philosophy, which spread in Europe to confront the theocratic state, served as a guiding framework through which reason replaced religion in explaining the phenomena of existence.

This raises several central questions: What is the meaning of secularism according to contemporary Arab thinkers? What are its main foundations and philosophical underpinnings? Is secularism merely the result of historical problems specific to Western societies? How do Nasif al-Nassar and Mohammed Arkoun conceptualize secularism? And can secularism be applied within Islamic societies that possess cultural characteristics fundamentally different from those of Western contexts?

The nature of the topic determines the methodological approach. Accordingly, this study employs the historical method to trace the development of the concept across different eras, as well as the critical-analytical method to examine various secular positions in order to identify their shortcomings and uncover their premises from an Islamic philosophical perspective—one distinguished by its unique vision of the human being, the universe, and life.

The findings indicate that secularism is an imported concept incompatible with Islamic society. It is a fabricated problem transplanted from Western contexts into the Arab world and contemporary Arab thought. Secularism expresses the historical realities of Western society, whereas Islam has neither a church nor a theocratic state. Rather, Islam is a comprehensive unity of creed and law, inseparable in nature, and serves as the spiritual foundation and essential pillar of Arab-Islamic existence.

Keywords: secularism, contemporary Arab thought, modernity.

التمويل الجماعي الإسلامي كأحد الابتكارات التكنولوجية المالية

أ.د. بلعور سليمان

جامعة غرداية - الجزائر

د. بن حمدون خديجة

جامعة غرداية - الجزائر

ملخص

تناولت هذه الورقة موضوع التمويل الجماعي الإسلامي كأحد الابتكارات التكنولوجية المالية، وهدفنا من خلالها إلى التعرف على دوافع التحول إلى ابتكارات التكنولوجية المالية، وتبيان أوجه تأثير التكنولوجيا المالية على التمويل الإسلامي، بالإضافة إلى إظهار أوجه الاختلاف والتشابه بين التمويل الجماعي والتمويل الإسلامي، واستعراض مفهوم التمويل الجماعي الإسلامي وضوابطه وآليات عمله والتحديات التي تواجهه. مع التعرف على بعض منصات التمويل الجماعي الإسلامي النشطة في الدول الإسلامية. ولتحقيق تلك الأهداف اعتمدنا على المنهج الوصفي لوصف ماهية التمويل الجماعي الإسلامي مع المنهج المقارن عند مقارنته بالتمويل الجماعي التقليدي. توصلنا في آخر هذه الورقة إلى أن التمويل الجماعي الإسلامي يعتبر أحد أهم الابتكارات التكنولوجية المالية. ويوفر التمويل الجماعي الإسلامي عديد المزايا حيث أنه يقوم على المشاركة في الربح والخسارة، والإقراض (القرض الحسن)، والتبرع وهو ما تميز به النموذج الأصلي للمالية الإسلامية كما أنه يوفر قنوات للوصول لرأس المال بالنسبة لشريحة واسعة من رواد الأعمال وأصحاب المؤسسات الصغيرة وغيرها من المزايا. وحتى يتوافق التمويل الجماعي الإسلامي مع الشريعة الإسلامية لابد من توافر بعض الضوابط على غرار أن تكون المشاريع والمنتجات المقدمة موافقة لمقاصد الشريعة الإسلامية، وأن يكون رأس المال الموجه لتمويل المشاريع حلالا. مع ضرورة وجود هيئة شرعية رقابية. وتعرض التمويل الجماعي الإسلامي بعض التحديات من أهمها: ضعف الامتثال للشريعة الإسلامية، المخاطر العالية خاصة في نموذج التمويل بالاسهم، ونقص اللوائح اللازمة التي من شأنها التحكم في منصات التمويل الجماعي الإسلامي وكيفية إدارتها بشكل صحيح. وهناك عديد منصات التمويل الجماعي الإسلامي المنتشرة في الدول الإسلامية وتعتبر نماذج ناجحة يمكن الاقتداء بها على غرار منصة ETHIS ومنصة ENSANY ومنصة ITHBAR ومنصة RAWAFID وغيرها من المنصات.

الكلمات المفتاحية: ابتكارات تكنولوجية مالية، تمويل جماعي، تمويل جماعي إسلامي.

Islamic Crowdfunding as a Financial Technology Innovation

Prof. Belour Suleiman
University of Ghardaia – Algeria

Dr. Ben Hamdoun Khadija
University of Ghardaia – Algeria

Abstract

This paper addresses the topic of Islamic crowdfunding as a financial technology innovation. Through it, we aim to identify the drivers of the transition to financial technology innovations, clarify the impact of financial technology on Islamic finance, demonstrate the differences and similarities between crowdfunding and Islamic crowdfunding, and review the concept of Islamic crowdfunding, its controls, working mechanisms, and the challenges it faces. While learning about some of the Islamic crowdfunding platforms active in Islamic countries. To achieve these goals, we relied on the descriptive approach to describe the nature of Islamic crowdfunding, along with the comparative approach when compared to traditional crowdfunding. At the end of this paper, we concluded that Islamic crowdfunding is considered one of the most important financial technology innovations. Islamic crowdfunding offers many advantages, as it is based on sharing in profit and loss, lending (good loan), and donation, which is what distinguished the original model of Islamic finance, and it also provides channels of access to capital for a wide segment of entrepreneurs and owners of small enterprises, and other advantages. In order for Islamic crowdfunding to be compatible with Islamic law, some controls must be in place, such as that the projects and products provided must comply with the objectives of Islamic law, and that the capital directed to finance the projects must be halal. With the necessity of having a legitimate supervisory body. Islamic crowdfunding faces some challenges, the most important of which are: poor compliance with Islamic law, high risks, especially in the equity financing model, and the lack of necessary regulations that would control Islamic crowdfunding platforms and how to manage them properly. There are many Islamic crowdfunding platforms spread across Islamic countries that are considered successful models that can be emulated, such as ETHIS, ENSANY, ITHBAR, RAWAFID, and other platforms.

Key words: Financial technological innovations, crowdfunding, Islamic crowdfunding.

الصحة النفسية: من المفهوم التقليدي الى المفهوم الإيجابي

إفروفة صافية

مولود معمري تيزي وزو-الجزائر

فتال صليحة

مولود معمري تيزي وزو-الجزائر

الملخص

حظيت الصحة النفسية باهتمام الباحثين والمنظمات، وعيًّا منهم بأهميتها والحاجة الى رعاية الفرد من هذه الناحية، لقد تطور هذا المفهوم بدء من كونه مجرد الخلو من المرض، الى إعطاء الأهمية للسياق الشخصي ويعني ضرورة امتلاك الفرد لجوانب إيجابية لرد الاعتبار للإنسان وإمكانياته والتحكم في مصيره، وصولاً الى السياق الاجتماعي، الاقتصادي والبيئي. تشير الكتابات العلمية بأن الصحة النفسية لا تتأثر فقط الخصائص الشخصية للفرد وإنما تتأثر أيضاً بمدى قدرته على الاندماج في المحيط الاجتماعي والاقتصادي وكذلك البيئة الثقافية والسياسية. يهدف هذا المقال الى تسليط الضوء على موضوع الصحة النفسية، وهو المفهوم الذي عرف تطوراً مع ظهور علم النفس الإيجابي، الذي سمح بإعادة النظر في تعريف الصحة النفسية ومحدداته؛ حيث تم استبدال المفهوم التقليدي الذي يشير إلى أن الصحة النفسية هي غياب الاضطرابات النفسية؛ بمفهوم إيجابي يثمن الخصائص الإيجابية للفرد. أدت الزيادة في مطالب الحياة وتحدياتها؛ الى ظهور نمط حياة جديد أكثر تعقيداً، تتطلب من الفرد إيجاد أساليب تعامل غير التي كان يستخدمها في السابق، من أجل إحداث التوافق مع الوضع الجديد الذي تفرضه الحياة، ولكن في الواقع ليس كل فرد قادراً على مسايرة هذا النمط، ما نتج عنه وضع غير توافقي للفرد وصراعات، إضافة الى متاعب نفسية كالضغوط النفسية والقلق، وكذلك البطالة، المرض، والازمات الاقتصادية... وبذلك تتأثر صحته النفسية. وبما أن الأفراد يمرون في فترات من حياتهم يسعون فيها الى كسب مكانة اجتماعية تسهل له المساهمة في المجتمع، يكون فيها هؤلاء في حاجة لأن تتوفر لهم تلك السياقات الإيجابية، تسمح لهم بالتمتع بالصحة النفسية، أدى ذلك الى ظهور الحاجة الى مساعدة الافراد على تخطي تلك التحديات والصعوبات، وأن يعيشوا في جو أكثر صحياً من الناحية البدنية والنفسية، من خلال تسطير برامج لترقية وتعزيز الصحة النفسية التي تمكن الناس تحقيق التوافق وبالتالي التمتع بصحة نفسية.

الكلمات المفتاحية: الصحة النفسية؛ الصحة النفسية الإيجابية؛ محددات الصحة النفسية؛ علم النفس الإيجابي.

Mental Health: From the Traditional Concept to the Positive Concept

Iguarova Safia

Mouloud Mammeri University of Tizi Ouzou – Algeria

Fettal Salikha

Mouloud Mammeri University of Tizi Ouzou – Algeria

Abstract

Mental health has attracted the attention of researchers and organizations, who are aware of its importance and the need to care for individuals in this regard. This concept has evolved from simply being free from illness to giving importance to the personal context, meaning the need for individuals to possess positive aspects that restore their dignity and potential and enable them to control their destiny, extending to the social, economic, and environmental contexts. Scientific writings indicate that mental health is not only affected by an individual's personal characteristics, but also by their ability to integrate into their social and economic environment, as well as their cultural and political environment. This article aims to shed light on the topic of mental health, a concept that has evolved with the emergence of positive psychology, which has allowed for a reconsideration of the definition of mental health and its determinants. The traditional concept, which refers to mental health as the absence of mental disorders, has been replaced by a positive concept that values the positive characteristics of the individual. The increase in life's demands and challenges has led to the emergence of a new, more complex lifestyle, requiring individuals to find new ways of coping in order to adapt to the new situation imposed by life. However, not everyone is able to keep up with this lifestyle, resulting in state of maladjustment and conflicts, in addition to psychological distress such as stress, anxiety, unemployment, illness, and economic crises... This affects their mental health. Since individuals go through periods in their lives when they seek to gain a social status that facilitates their contribution to society, they need to have access to positive contexts that allow them to enjoy mental health. This has led to the need to help individuals overcome these challenges and difficulties and live in a healthier physical and psychological environment by developing programs to promote and enhance mental health that enable people to achieve adjustment and thus enjoy mental health.

Keywords: Mental health; Positive mental health; Determinants of mental health; Positive psychology

تحولات الأسرة الأردنية في العصر الرقمي: التغيرات والملامح الأوروبية

الدكتورة نور العريبات

الملخص

تسعى هذه الدراسة إلى تحليل التحولات التي أصابت الأسرة الأردنية في العصر الرقمي، حيث غدت التكنولوجيا الرقمية، بوسائلها المختلفة من هواتف ذكية وتطبيقات تواصل اجتماعي ومنصات ترفيهية وتعليمية، عنصراً رئيسياً في الحياة اليومية للأفراد. وقد انعكس ذلك على أنماط التفاعل والتواصل داخل الأسرة، وأثر في أساليب التنشئة الاجتماعية للأطفال والباقيين، وفي منظومة القيم والهوية الثقافية للأجيال الجديدة. كما أتاح الانفتاح الواسع على المحتوى الرقمي الأوروبي والعالمي فرصاً للتعلم والتطور، لكنه في المقابل فرض تحديات تتعلق بالتماسك الأسري والرقابة التربوية، وأثار تساؤلات جوهرية حول قدرة الأسرة الأردنية على التكيف مع هذه التحولات دون التفريط بهويتها.

هدفت الدراسة إلى الكشف عن أثر التحولات الرقمية على الأسرة الأردنية بوصفها مؤسسة اجتماعية مركزية، وذلك من خلال تحليل التغيرات التي طرأت على أنماط التواصل الداخلي، وأساليب التنشئة، ومنظومة القيم التي تنتقل بين الأجيال. اعتمدت هذه الدراسة على المنهج النوعي، حيث تم استخدام العينة القصصية من الأسرة الأردنية من خلال المقابلات المعمقة والمجموعات البؤرية، وقد أخضعت البيانات للتحليل الموضوعي بهدف استكشاف الأنماط الرئيسة للتغير الأسري في ضوء التحولات الرقمية. وتشير النتائج إلى وجود حالة من التوازن الصعب بين القيم التقليدية المتوارثة وبين القيم والسلوكيات الجديدة المتأثرة بالثقافة الأوروبية، وأن الأسرة الأردنية لم تعد تعتمد بشكل أساسي على الحوار المباشر واللقاءات الواجهية في تسيير شؤونها اليومية، ويتضح أيضاً أن الأسرة الأردنية في ظل الرقمنة طورت استراتيجيات متنوعة للتكيف مع التغيرات التكنولوجية.

وتخلص الدراسة إلى ضرورة تبني استراتيجيات عملية مثل تعزيز الوعي الرقمي لدى الآباء والأبناء، وتشجيع اعتماد "العقد الأسري الرقمي" كآلية تنظيمية، إضافة إلى إدماج برامج للتربية الرقمية في المدارس، بما يساهم في حماية الأبناء وتعزيز الاستخدام الآمن والمسؤول للتكنولوجيا.

الكلمات المفتاحية: الأسرة الأردنية، التحول الرقمي، التنشئة الاجتماعية، الهوية الثقافية، العقد الأسري الرقمي.

Transformations of the Jordanian Family in the Digital Age: Changes and European Features

Dr. Noor Al-Arabayat

Abstract

This study seeks to analyze the transformations experienced by the Jordanian family in the digital age, where digital technologies—ranging from smartphones and social media applications to entertainment and educational platforms—have become central elements of individuals' daily lives. These technologies have reshaped patterns of interaction and communication within the family, influenced methods of socialization for children and adolescents, and affected the system of values and cultural identity among new generations. The widespread exposure to European and global digital content has opened opportunities for learning and development, yet it has also posed challenges related to family cohesion and parental supervision, raising fundamental questions about the ability of the Jordanian family to adapt to these transformations without compromising its identity.

The study aims to explore the impact of digital transformations on the Jordanian family as a central social institution by analyzing the changes in internal communication patterns, modes of socialization, and the intergenerational transmission of values. A qualitative methodology was employed, using a purposive sample of Jordanian families through in-depth interviews and focus groups. The data were subjected to thematic analysis to identify the main patterns of family change in light of digital transformations. The findings indicate the existence of a delicate balance between inherited traditional values and emerging behaviors influenced by European culture. Moreover, the Jordanian family no longer relies primarily on direct dialogue and face-to-face interactions in managing its daily affairs. It also becomes evident that, under conditions of digitalization, Jordanian families have developed diverse strategies to adapt to technological change.

The study concludes by emphasizing the need for practical strategies such as enhancing digital awareness among parents and children, encouraging the adoption of a "digital family contract" as a regulatory mechanism, and integrating digital literacy programs in schools. Such measures would contribute to protecting children and fostering the safe and responsible use of technology.

Keywords: Jordanian family, digital transformation, socialization, cultural identity, digital family contract.

الأمم المتحدة وحقوق الإنسان: بين صراع المصالح ونزاهة الهدف

د. لطيفة منادي الكعبي

مركز ابن خلدون، جامعة قطر، دولة قطر

الملخص

يستهدف الفصل السابع من ميثاق الأمم المتحدة، المعنون "فيما يتخذ من الأعمال في حالات تهديد السلم والإخلال به ووقوع العدوان"، رفع التهديد وردع العدوان عن طريق العمل بالمادتين 39 و40. وعندما لا تحقق هاتان المادتان الغرض المطلوب، يلجأ مجلس الأمن إلى المادة 42، التي تنص على أنه "إذا رأى مجلس الأمن أن التدابير المنصوص عليها في المادة 41 لا تفي بالغرض أو ثبت أنها لم تف به، جاز له أن يتخذ بطريق القوات الجوية والبحرية والبرية من الأعمال ما يلزم لحفظ السلم والأمن الدولي أو لإعادته إلى نصابه. ويجوز أن تتناول هذه الأعمال المظاهرات والحصر والعمليات الأخرى بطريق القوات الجوية أو البحرية أو البرية التابعة لأعضاء الأمم المتحدة".

يعني ما سبق التدخل العسكري لإعادة حالة السلم والأمن. إذن، هل تستدعي حالة غزة تدخل مجلس الأمن؟ ولماذا يمتنع المجلس عن التدخل لرفع الظلم عن أهل غزة وإنهاء الاحتلال الإسرائيلي لأرض فلسطين؟ للإجابة عن ذلك، نحن بحاجة إلى رصد بعض الحالات التي تدخل فيها مجلس الأمن بهدف إعادة حالة السلم وإعادة الحقوق للشعوب المنكوبة، وهل ثمة مصالح دفعته هناك ومنعته هنا؟

يهدف هذا البحث إلى إيضاح جهود مجلس الأمن والتدابير المتخذة حيال الوضع الراهن في غزة، مع تسليط الضوء على تضارب المصالح والعوائق التي تحول دون اتخاذ قرار باستخدام القوة العسكرية لرفع الظلم، على غرار حالات سابقة استدعت تدخل المجلس.

أظهر البحث نتائج عدة، منها: عجز الأمم المتحدة عن رفع الظلم عن قطاع غزة، وعجزها كذلك عن فرض قراراتها على الكيان الإسرائيلي فيما يخص اتفاقية حل الدولتين. إن تحكّم الدول العظمى بقرارات الأمم المتحدة يعطل قدرة المجلس على اتخاذ قرارات حاسمة بشأن الوضع الإنساني في غزة. بالإضافة إلى ذلك، تتأثر قرارات التدخل العسكري لرفع العدوان وإحلال السلام - وفقاً لميثاق الأمم المتحدة - بعلاقات الدول العظمى ومصالحها. هذا بالإضافة إلى نتائج أخرى.

الكلمات المفتاحية: مجلس الأمن، الحرب على غزة، القوة العسكرية، إنهاء القمع

The United Nations and Human Rights: Between Conflicting Interests and the Integrity of Purpose

Dr. Latifa Mnadi Al-Kaabi
Ibn Khaldun Center, Qatar University – Qatar

Abstract

Chapter VII of the United Nations Charter, titled "Action with Respect to Threats to the Peace, Breaches of the Peace, and Acts of Aggression," aims to eliminate threats and deter aggression through Articles 39 and 40. When these articles fail to achieve the intended purpose, the Security Council resorts to Article 42, which states:

"Should the Security Council consider that the measures provided for in Article 41 would be inadequate or have proved to be inadequate, it may take such action by air, sea, or land forces as may be necessary to maintain or restore international peace and security. Such action may include demonstrations, blockades, and other operations by air, sea, or land forces of Members of the United Nations."

This implies military intervention to restore peace and security. So, does the situation in Gaza warrant intervention by the Security Council? And why does the Council refrain from intervening to lift the injustice inflicted upon the people of Gaza and to end the Israeli occupation of Palestinian land?

To answer this, we need to examine some instances where the Security Council has intervened to restore peace and return rights to afflicted populations, and whether certain interests drove it to act in some cases while preventing action in others.

This research aims to clarify the efforts of the Security Council and the measures taken regarding the current situation in Gaza, highlighting the conflict of interests and obstacles that prevent a resolution to use military force to end the oppression—similar to previous situations that justified such intervention.

The research revealed several findings, including the United Nations' failure to lift the oppression from the Gaza Strip, as well as its inability to enforce its resolutions on the Israeli entity concerning the two-state solution. The dominance of major powers over United Nations decisions hampers the Council's ability to make decisive resolutions regarding the humanitarian situation in Gaza. Moreover, decisions to intervene militarily to stop aggression and establish peace—as per the UN Charter—are often influenced by the relationships and interests of major powers. Additional findings are also presented.

Keywords: Security Council, Gaza War, Military Force, Ending Oppression.

الحفاظ على التراث الثقافي والهوية الإسلامية في عصر العولمة والتكنولوجيا الرقمية: "تحديات واستراتيجيات"

د. عائشة فرحان سعود العنزي

جامعة الحدود الشمالية – عرعر. المملكة العربية السعودية

المستخلص

تُعدّ العولمة والتكنولوجيا الرقمية من أبرز الظواهر التي أعادت تشكيل واقع الثقافة والهوية في المجتمعات الإسلامية، لما أحدثته من تغييرات عميقة في منظومة القيم، وفي الأسس المرجعية التي يستند إليها الأفراد والمجتمعات في فهم الواقع واتخاذ المواقف. يهدف هذا البحث إلى دراسة أثر هاتين الظاهرتين على التراث الثقافي والهوية الإسلامية، مع التركيز على التحديات البنيوية والثقافية التي تواجهها المجتمعات الإسلامية في ظل هذا الواقع المتغير. ويتناول البحث كيفية الحفاظ على التراث الثقافي في عصر العولمة، من خلال استعراض استراتيجيات عملية تسهم في تعزيز الهوية الثقافية الإسلامية، وحمايتها من التآكل والانصهار. تعتمد الدراسة على منهج تحليلي يستند إلى مراجعة عدد من الدراسات المعاصرة، وتحليل سياقاتها، وطرح آليات حماية واقعية وقابلة للتطبيق، تُفعل دور المؤسسات التعليمية والثقافية والإعلامية. وقد توصل البحث إلى أن التحديات التي تواجه الهوية ليست ظرفية، بل ثقافية وهيكلية عميقة، مما يستلزم استجابات استراتيجية تعزز من الانخراط الواعي في الفضاء الرقمي، وتعيد الاعتبار إلى المرجعيات الأصيلة. واختتمت البحث بعدد من التوصيات الموجهة إلى صُنّاع القرار، والمربين، والباحثين، لبناء وعي حضاري متوازن يوفق بين الأصالة والتجديد.

الكلمات المفتاحية: العولمة، التكنولوجيا الرقمية، الهوية الإسلامية، التراث الثقافي، التحديات الثقافية.

**Preserving Cultural Heritage and Islamic Identity in the Era of Globalization and Digital Technology:
Challenges and Strategies**

Dr. Aisha Farhan Saud Al-Enazi
Northern Border University – Arar, Kingdom of Saudi Arabia

Abstract

Globalization and digital technology are among the most prominent phenomena that have reshaped the cultural and identity landscape in Islamic societies, due to the profound changes they have produced in the value system and in the foundational references relied upon by individuals and communities to understand reality and make decisions. This study aims to examine the impact of these two phenomena on cultural heritage and Islamic identity, focusing on the structural and cultural challenges faced by Islamic societies in this evolving context. The research addresses ways of safeguarding cultural heritage in the age of globalization by presenting practical strategies that contribute to reinforcing Islamic cultural identity and protecting it from erosion and assimilation. The study adopts an analytical methodology based on reviewing a number of contemporary studies, analysing their contexts, and proposing realistic, actionable protection mechanisms that activate the role of educational, cultural, and media institutions. The findings indicate that the challenges to identity are neither incidental nor transient but are instead deep-seated cultural and structural issues, which require strategic responses that foster conscious engagement with the digital sphere and restore the primacy of authentic references. The study concludes with a set of recommendations directed to policy-makers, educators, and researchers aiming to build a civilizational awareness that balances authenticity and renewal.

Keywords: Globalization, Digital Technology, Islamic Identity, Cultural Heritage, Cultural Challenges.

الدبلوماسية الحضارية: محاولة في تأصيل المفهوم

أ.د. محسن الندوي

بالجامعة الفروآسيوية رئيس المركز المغربي للدراسات الاستراتيجية والعلاقات الدولية

ملخص

ليس الغرض من الدبلوماسية الحضارية نفي مختلف الدبلوماسيات، وليس الغرض منها تحكم حضارة واحدة في باقي الحضارات في العالم مثل الحضارة الغربية في واقع الحال، وإنما التركيز على أهمية المشترك بين مختلف الأمم؛ والحث على قيم الحوار والتسامح والتواصل بين مختلف الديانات والثقافات عبر العالم. خاصة وأنا الحضارة الإسلامية والحضارة الصينية كالهما ينتظم تقاليد ثقافية عريقة وعظيمة تختلف تماما عن الغرب، والحوار والتقارب بينهما إذا اعترف الغرب بمبدأ تداول الحضارات، وأن يقرباً الحضارة ليست حكراً له وأنداك وبناء عليه ممكن تحقيق دبلوماسية حضارية.

لذا سوف نحاول في هذا البحث تحديد مفهوم الدبلوماسية الحضارية وتناول منطلقاتها وقضاياها باتباع منهج وصفي تحليلي لمحاولة تحليل الدبلوماسية الحضارية ومنطلقاتها من خلال التركيز على أهمية التنوع الحضاري في الحضاري والاعتراف المتبادل للحضارات من خلال اعتبار أن كل حضارة لها اعتبارها وقيمتها التي يجب احترامها وأن كل الحضارات بالنتيجة بما فيها من تنوع واختلافات عميقة وخصوصيات مميزة تعد جزءاً من الإرث العام للبشرية وصولاً إلى اعتبار أن ما يحتاجه العالم حضارياً اليوم هو الميثاق العالمي لحقوق الجماعات.

خاتمة وتوصيات

ليس الغرض من الدبلوماسية الحضارية نفي مختلف الدبلوماسيات، وليس الغرض منها تحكم حضارة واحدة في باقي الحضارات في العالم مثل الحضارة الغربية في واقع الحال، وإنما التركيز على أهمية المشترك بين مختلف الأمم؛ والحث على قيم الحوار والتسامح والتواصل بين مختلف الديانات والثقافات عبر العالم. خاصة وأنا الحضارة الإسلامية والحضارة الصينية كالهما ينتظم تقاليد ثقافية عريقة وعظيمة تختلف تماما عن الغرب، لذلك ينبغي على الحضارة الغربية اليوم أن تحترم باقي الحضارات الأخرى وتتوقف عن تسويق مقولة مفادها أن المجتمعات التي تريد أن تبلغ درجة التقدم، التي وصل لها الغرب، ليس أمامها إلّا الأخذ بالسبب ذاتها التي أخذ بها الغربيون؛ وليس أمام تلك المجتمعات إلّا التخلص من خصوصياتها الثقافية. لذلك نقترح التوصيات التالية:

1 إعادة النظر في الميثاق العالمي لحقوق الإنسان بالنقل إلى الميثاق العالمي لحقوق

الجماعات على اعتبار كل جماعة أو مجتمع يختلف في حضارته وثقافته عن مجتمع

آخر وبالتالي يصعب الحديث عن مفهوم واحد مشترك مثال: الحرية، الجنس، العدالة،

المساواة، الإرهاب، المواطنة، الديمقراطية...

2 ضرورة إقامة حوار حضاري مبني على احترام الخصوصيات لكل حضارة أما الحوار

الغير متكافئ هو هيمنة حضارة واحدة على بقية الحضارات الأخرى بوسائل وآليات

العولمة التي لم تترك مجالاً إلا وغزته وأثرت فيه؛

3 لن نتحقق الدبلوماسية الحضارية مادام الغرب لم يغير من نظره العدوانية لإسلام

والمسلمين؛

4 إن الغرب ال يعي أية أهمية للدبلوماسية الحضارية لأنه يعي جيداً بأن الدول العربية

كتاب ملخصات المؤتمر الدولي التاسع عشر للدراسات الاجتماعية والتاريخية والقانونية

والإسالمية ضعيفة اقتصاديا وبالتالي يمكن الهيمنة على هذه الدول عن طريق العولمة بمختلف أشكالها، وبالتالي هذه الدول قابلة للذوبان ضمن النموذج الحضاري الغربي

ألنها في حاجة ماسة لألموال موال للنهوض باقتصاداتها؛

تأسيس أو إحداث وحدة لحوار الحضارات في وزارة الخارجية بكل دولة في العالم ثم

على مستوى الإقليم والأمة

Civilizational Diplomacy: An Attempt to Establish the Concept

Prof. Dr. Mohsen Al-Nadwi

Afro-Asian University – President of the Moroccan Center for Strategic Studies and International Relations

Abstract

The aim of civilizational diplomacy is not to negate existing forms of diplomacy, nor to enable one civilization—such as the Western civilization in contemporary reality—to dominate all others. Rather, its purpose is to emphasize the importance of what is shared among nations and to promote values of dialogue, tolerance, and communication among the world's various religions and cultures. This is particularly relevant considering that both Islamic and Chinese civilizations possess long-standing and profound cultural traditions that differ fundamentally from those of the West. Genuine dialogue and rapprochement cannot occur unless the West acknowledges the principle of the plurality of civilizations and recognizes that civilization is not its exclusive domain. Only through such recognition can civilizational diplomacy be achieved.

This study seeks to define the concept of civilizational diplomacy, outline its foundations and major issues, and analyze its premises using a descriptive-analytical method. It explores the importance of civilizational diversity and mutual recognition between civilizations, built upon the principle that each civilization has its own value and cultural significance that must be respected. All civilizations—despite their deep differences, unique characteristics, and diverse expressions—constitute integral components of humanity's collective heritage. Ultimately, what the contemporary world needs is a *global charter for the rights of communities* rather than one that focuses solely on individual rights.

Civilizational diplomacy does not aim to invalidate other diplomatic models, nor does it seek the dominance of one civilization—such as Western civilization—over others. Instead, it emphasizes shared human values across nations and calls for dialogue, tolerance, and intercultural communication. Given that Islamic and Chinese civilizations possess rich and ancient cultural traditions distinct from those of the West, it is important for Western civilization to respect other civilizations and abandon the notion that societies can progress only by adopting the same historical pathways taken by the West, or by relinquishing their cultural specificities.

Accordingly, the following recommendations are proposed:

- The Universal Declaration of Human Rights should be reconsidered, transitioning toward a **Global Charter for the Rights of Communities**, acknowledging that each society possesses cultural and civilizational characteristics that make it difficult to impose a single universal definition of concepts such as freedom, gender, justice, equality, terrorism, citizenship, and democracy.
- A genuine civilizational dialogue must be established, grounded in respect for the specificities of each civilization. An unequal dialogue—one shaped by globalization's tools and mechanisms—merely reinforces the dominance of a single civilization over others.
- Civilizational diplomacy cannot be achieved as long as the West maintains an antagonistic perception of Islam and Muslims.
- The West shows little regard for civilizational diplomacy because it recognizes the economic weakness of many Arab and Islamic states, making them more vulnerable to Western dominance through globalized economic, cultural, and political mechanisms.

- It is recommended to establish specialized units for **Civilizational Dialogue** within the Ministry of Foreign Affairs of every country, followed by regional and international coordination structures dedicated to anticivilization exchange.

Keywords: civilizational diplomacy, intercultural dialogue, global cultural diversity

دور الجماعات المحلية في ضمان الحقوق الصاعدة

أ.د. مهداوي عبد القادر

جامعة أدرار-الجزائر

ملخص

ارتبط تطور أجيال حقوق الإنسان بجدلية الالتزام الذي يقع على الدولة كضامن للحقوق والحريات الأساسية، وفق ما تنص عليه الإعلانات والاتفاقيات الدولية في مجال حقوق الإنسان، لتأتي بعدها الحقوق الاقتصادية والاجتماعية والثقافية، ثم الحقوق الجماعية.

وغالبا ما يتم التركيز على دور الدولة في حماية حقوق الإنسان من خلال وضعها للتشريعات والتنظيمات التي تكفل تمتع الأفراد بتلك الحقوق، وضمن آليات الانتصاف في حال انتهاكها، في حين يتم التغاضي عن دور الجماعات المحلية في التكفل بحماية حقوق الإنسان وحرياته من المنطلق التقليدي القائم على هيمنة السلطة المركزية واستئثارها برسم السياسات العامة في الدولة.

تكمّن في أنه في ظل التوجهات العالمية الحديثة يأخذ مفهوم الإقليم أو التراب بعدا تنمويا أساسيا، و يلقي على الجماعات المحلية بتبعات قانونية في التكفل بحماية حقوق الإنسان، و مساهمتها في ضمان تمتع الأفراد بما يعرف بالحقوق الصاعدة: مثل الحق في العيش في بيئة سليمة، الحق في الحماية من الأوبئة، الحق في الولوج إلى المعلومات، الحق في الاستفادة من نتائج البحث العلمي، الحق في الخدمة العمومية.... إلخ.

تنطلق الدراسة من فرضيتين أساسيتين: أولاها أن الجماعات المحلية شريك أساسي في تسطير السياسات العمومية في مجالات حقوق الإنسان، أما الثانية فهي أن التقدم العلمي و التكنولوجي أحدث حقوقا جديدة ينبغي أن تضطلع بها الجهات المركزية و اللامركزية.

يمكن طرح الإشكال التالي: ما هو دور الجماعات المحلية في ضمان الحقوق الصاعدة للسكان المحلية؟.

ستحاول الدراسة إلقاء الضوء على التطور الحاصل في مجالات حقوق الإنسان، و بيان أهمية التكفل بضمان الحقوق الصاعدة (المحور الأول) ثم مناقشة الدور الذي ينبغي أن تضطلع به الجماعات المحلية لضمان تلك الحقوق (المحور الثاني).

كلمات مفتاحية: حقوق الإنسان، الحقوق الصاعدة، الجماعات المحلية.

The Role of Local Communities in Ensuring Emerging Rights

Prof. Dr. Mehdawi Abdelkader

University of Adrar – Algeria

Abstract

The development of human rights generations is linked to the dialectic of the state's obligation as a guarantor of fundamental rights and freedoms, as stipulated in international human rights declarations and agreements. This is followed by economic, social, and cultural rights, followed by collective rights.

The focus is often on the state's role in protecting human rights through the enactment of legislation and regulations that guarantee individuals' enjoyment of those rights and ensure redress mechanisms in the event of their violation. Meanwhile, the role of local communities in ensuring the protection of human rights and freedoms is overlooked, based on the traditional premise of central authority's dominance and its monopoly over public policymaking in the state.

The importance of the study: lies in the fact that, in light of modern global trends, the concept of territory or land takes on a fundamental developmental dimension, and places legal responsibilities on local communities in ensuring the protection of human rights, and their contribution to ensuring that individuals enjoy what are known as emerging rights: such as the right to live in a healthy environment, the right to protection from epidemics, the right to access information, the right to benefit from the results of scientific research, the right to public service, etc.

The study is based on two basic hypotheses: the first is that local communities are a key partner in formulating public policies in the areas of human rights, and the second is that scientific and technological progress has created new rights that must be undertaken by central and decentralized bodies.

The following problem can be posed: What is the role of local communities in ensuring the emerging rights of local residents?

The study will attempt to shed light on the developments in the field of human rights, highlight the importance of ensuring emerging rights (Axis 1), and then discuss the role local communities should play in ensuring these rights (Axis 2).

Keywords: Human rights, emerging rights, local communities.

المرويات الحديثة في حقوق الإنسان، وأثرها في التنظير العلمي عند العمانيين.

د. حاتم بن رشيد بن حمد السيابي

بكلية العلوم الشرعية- سلطنة عمان

ملخص

تعد المعايير الأخلاقية من أهم المبادئ والأسس التي يحتكم إليها في التعامل مع أزمات الحروب والنزاعات المسلحة والتي تنبع قواعدها وأسسها من القرآن الكريم في أحكامه وتشريعاته الربانية، ومن تلك المعايير الأخلاقية الوصايا النبوية التي أوصى بها سيدنا محمد الله صلى الله عليه وسلم في سيرته العطرة وغزواته العسكرية والتي تعد وثيقة حقوقية وعملية تحفظ للإنسانية حقوقها الأساسية وكرامتها السماوية؛ والتي للأسف الشديد غابت عن عقول كثير من المنظرين والباحثين والقانونيين وكبار القادة العسكريين؛ فأورثت القتل والتدمير والاضطهاد على البيئة والإنسان والحيوان في كثير من الأزمات والحروب بدون رقيب ولا حسيب؛ وفي ظل هذه الحوادث والنزاعات العسكرية نجد لزاما علينا أن نرجع إلى وصايا نبينا صلى الله عليه وسلم في التعامل مع الصدامات والنزاعات العسكرية بوثيقة حقوقية راقية للعالم أجمع، وسوف تهدف هذه الدراسة إلى التعرف على وصايا النبي الله عليه وسلم المنظمة لحقوق الإنسان الأساسية والفكرية والسياسية، وبيان المنهج النبوي في التعامل في معاملة المحاربين والأسرى وحماية المقدسات؛ وإبراز التنظير العلمي للعمانيين في تناول هذه المرويات الحديثة في مصنفاتهم وموسوعاتهم الفقهية، وسوف يتبع الباحث في هذا الدراسة المنهج الاستقرائي التحليلي في الحديث عن الوصايا النبوية في الحروب العسكرية، والمنهج التحليلي الذي يقوم على دراسة هذه الأخلاقيات النبوية في ضوء التنظير العلمي عند العمانيين من خلال كتاباتهم وتحريراتهم العلمية في التاريخ العماني.

Hadith Narratives on Human Rights and Their Impact on Scientific Theory Among Omani Scholars

Dr. Hatem bin Rashid bin Hamad Al-Siabi

College of Sharia Sciences – Sultanate of Oman

Abstract

Moral standards are one of the most important principles and foundations that are invoked in dealing with the crises of wars and armed conflicts, whose rules and foundations stem from the Holy Qur'an in its divine provisions and legislation, and among those moral standards are the prophetic commandments recommended by our master Muhammad, may God bless him and grant him peace, in his fragrant biography and military conquests, which is a human rights and practical document that preserves humanity's basic rights and heavenly dignity, which unfortunately was absent from the minds of many theorists, researchers, jurists and senior military leaders. In light of these incidents and military conflicts, we find it necessary to refer to the commandments of our Prophet (peace and blessings of Allaah be upon him) in dealing with clashes and military conflicts with a high-end human rights document for the whole world, and this study will aim to identify the commandments of the Prophet (peace and blessings of Allaah be upon him) regulating basic, intellectual and political human rights, and to clarify the Prophet's approach in dealing with warriors and prisoners and protecting the sanctities; In this study, the researcher will follow the inductive analytical approach in talking about the prophetic commandments in military wars, and the analytical approach that is based on the study of these prophetic ethics in the light of the scientific theorizing of the Omanis through their writing and scientific edits in Omani history.

العلمانية في الفكر العربي المعاصر جذور ومقاربات

نادية لعروسي

المؤسسة، المدرسة العليا للأساتذة-بوزريعة-الجزائر

الملخص

يهدف هذا البحث إلى كشف اللثام عن ماهية العلمانية عند أقطاب الاتجاه العلماني في الفكر العربي المعاصر ورواد الحداثة في المجال التداولي العربي، التي انحصرت جهودهم في بناء الذات العربية الإسلامية ونقد التراث، وكذلك نصبو إلى الكشف عن الأسس الفلسفية التي تنبني عليها العلمانية، إذ يعد مصطلح العلمانية من المصطلحات الدخيلة على الثقافة العربية والمستحدثة في اللغة العربية، حيث يعتبر الغرب التربة التي نشأت فيها العلمانية وترعرعت، ويرى الكثير من المفكرين أنها فكرة جديدة وطائرة على العرب، ولم يدخل هذا المصطلح إلا بفعل الإحياءات الغربية، حيث ارتبطت العلمانية بفصل الدين عن الدولة، أي الانقلاب على الدنيا وجعلها هي الهدف الأول والأخير، حيث يرى أقطاب الفكر العربي المعاصر من أمثال ناصف النصار ومحمد أركون أن العلمانية هي البديل الوحيد للقضاء على ظاهرة العنف التي ارتبطت ارتباطاً وثيقاً بالديانات السماوية.

نستخلص مما سبق، أن العلمانية قضية دخيلة ولا تلاءم المجتمع الإسلامي فهي اشكالية مزيفة منقولة من المجتمع الغربي إلى المجتمع العربي أو الفكر العربي المعاصر، إذ هي تعبير عن واقع المجتمع الغربي في إطاره التاريخي، فلا وجود للكنسية في الإسلام أو للدولة الثيوقراطية، بل الإسلام عقيدة وشريعة كل متكامل لا يعرف التجزئة، فالإسلام روح الأمة العربية الإسلامية ومقوم أساسي للوجود الإسلامي العربي .

الكلمات المفتاحية: العلمانية _ الدين _ الدولة _ الحداثة.

Secularism in Contemporary Arab Thought: Roots and Perspectives

Nadia Laâroussi

École Normale Supérieure (ENS) – Bouzaréah, Algeria

Abstract

This study aims to shed light on the nature of secularism as conceived by the leading figures of the secular trend in contemporary Arab thought and by the pioneers of modernity within the Arab intellectual tradition. These thinkers focused their efforts on reconstructing the Arab-Islamic self and critically examining the intellectual heritage. The study also seeks to uncover the philosophical foundations upon which secularism is built. The term *secularism* is considered foreign to Arab culture and newly introduced into the Arabic language. The West is the soil in which secularism emerged, developed, and matured. Many intellectuals argue that secularism is a novel and intrusive idea for Arabs, introduced largely through Western influence.

Secularism has been predominantly associated with the separation of religion from the state—turning attention exclusively to worldly matters and making them the ultimate goal. Prominent contemporary Arab thinkers such as Nasif al-Nassar and Mohammed Arkoun argue that secularism is the only viable alternative for eliminating the phenomenon of violence closely linked, in their view, to revealed religions.

The findings indicate that secularism is an imported concept that does not align with Islamic society. It is seen as a constructed problem transferred from Western society into the Arab world and contemporary Arab thought. Secularism reflects the historical reality of Western society, whereas Islam has neither a church nor a theocratic state. Rather, Islam is a unified whole of creed and law that does not admit fragmentation; it constitutes the spiritual essence of the Arab-Islamic nation and a fundamental component of Arab-Islamic existence.

Keywords: secularism, religion, state, modernity.

القانون الجنائي في سلطنة عمان في ضوء قواعد الفقه الإسلامي

د. سلطان بن منصور بن محمد الحبسي

أستاذ مساعد- كلية العلوم الشرعية، قسم الفقه وأصوله مسقط - سلطنة عمان

الملخص

يعتبر القانون الجنائي من القوانين المهمة في العصر الحاضر، ويستمد أهميته من الأهداف التي سعى المشرع لها عند وضع القانون من حماية المصالح الجماعية والفردية، وتوفير الأمان والطمأنينة لأفراد المجتمع بوضع قانون للعقوبات، وهذا من شأنه أن يُشعر الأفراد بالطمأنينة وعدم الخوف من وقوع أي ظلم عليهم، ونشر العدالة بين الناس فالناس متساوون أمام القانون سواسية، وأخيراً مكافحة الجريمة ومحاولة المنع من وقوعها بوضع التدابير الاحترازية.

وقد اهتمت سلطنة عُمان بالقانون الجنائي من خلال جملة من التشريعات القانونية التي تضمنت مواد، ونظمت العمل به، وقد صدرت مراسيم سلطانية عديدة خاصة بالقانون الجنائي في سلطنة عُمان، ومنها: القانون الجزائي العُماني (74/7)، والنظام الأساسي لسلطنة عُمان (المرسوم 96/101)، وقانون السلطة القضائية (المرسوم 99/9)، وقانون الادعاء العام (المرسوم 99/92)، وقانون الإجراءات الجزائية (المرسوم 99/97).

وتظهر مشكلة البحث في إبراز تشريعات القانون الجنائي في سلطنة عمان، وتأصيلها الشرعي في ضوء الفقه الإسلامي، ومدى اعتمادها على الأحكام الشرعية. ويهدف البحث إلى بيان مفهوم القانون الجنائي وأهميته ومصادره، ومعرفة الأصل الفقهي للقانون الجنائي والقواعد الفقهية الحاكمة له. وقد قسمت البحث إلى ثلاثة مباحث، المبحث الأول: مفهوم القانون الجنائي وأهميته ومصادره، والمبحث الثاني: القواعد الحاكمة للقانون الجنائي في الفقه الإسلامي، والمبحث الثالث: مصادر القانون الجنائي في سلطنة عمان.

الكلمات المفتاحية: القانون، الجنائي، الفقه، عُمان

Criminal Law in the Sultanate of Oman in Light of the Principles of Islamic Jurisprudence

Dr. Sultan bin Mansour bin Mohammed Al-Habsi

**Assistant Professor – College of Sharia Sciences, Department of Fiqh and Usul
Muscat – Sultanate of Oman**

Abstract

Criminal law is considered one of the important laws in the present era, and its importance is derived from the goals that the legislator sought when establishing the law, which is to protect collective and individual interests, and to provide security and reassurance to members of society by establishing a penal code. This is from It aims to make people feel reassured and free from fear of being wronged, to spread justice among people, as people are equal before the law, and finally to combat crime and try to prevent it by putting in place precautionary measures.

The Sultanate of Oman has paid attention to criminal law through a set of legal legislations that included its articles and regulated its implementation. Numerous royal decrees were issued regarding criminal law in the Sultanate of Oman, including: the Omani Penal Code ,(74/7) The Basic Law of the Sultanate of Oman (Decree 101/96), the Judicial Authority Law (Decree 9/99), the Public Prosecution Law (Decree 92/99), and the Criminal Procedure Law (Decree 97/99).

Keywords: Law, Criminal, Jurisprudence, Oman

الضمانات الشرعية لكرامة الإنسان: قراءة أصولية في ضوء مقاصد الشريعة

د. أحمد بن سعيد بن سالم الرمحي

أستاذ مساعد بكلية العلوم الشرعية-مسقط- سلطنة عمان

ملخص

تُعد كرامة الإنسان من المبادئ العليا التي جاءت الشريعة الإسلامية لتأكيد حمايتها، فهي تمثل بعداً أساسياً في بناء النظام الأخلاقي والحقوق في الإسلام. ورغم وضوح هذا المبدأ في كثير من النصوص، إلا أن التطبيق الواقعي له قد يعترضه القصور، مما يثير تساؤلات حول فاعلية المنظومة الأصولية في حفظ هذه الكرامة. يسعى هذا البحث إلى دراسة الضمانات الشرعية لكرامة الإنسان من منظور أصول الفقه، مستنداً إلى مقاصد الشريعة باعتبارها الحاكمة على الاجتهاد وموجهة لحركة التشريع.

يُسلط البحث الضوء على أصول كرامة الإنسان كما وردت في القرآن الكريم والسنة النبوية، ثم يبحث في حضور الكرامة ضمن المقاصد الكلية، ويستعرض القواعد الأصولية والضوابط المقاصدية التي تُسهم في صون هذه الكرامة. كما يحاول تقديم معالجة تأصيلية تُبرز قدرة الفقه الإسلامي – عبر أدواته الأصولية – على تقديم حلول عملية تتسم بالمرونة والفعالية في واقع متغير.

Islamic Legal Safeguards for Human Dignity: An Usul-Based Analysis in Light of the Objectives of Sharia

Dr. Ahmed bin Saeed bin Salim Al-Ramhi

Assistant Professor, College of Sharia Sciences – Muscat, Sultanate of Oman

Abstract

Human dignity is one of the supreme values emphasized and protected by Islamic law. It serves as a fundamental pillar in the construction of the ethical and legal system in Islam. Although this principle is clearly affirmed in numerous religious texts, its practical implementation sometimes falls short, raising critical questions about the effectiveness of Islamic legal theory (uṣūl al-fiqh) in safeguarding this value.

This study aims to examine the Shari'ah-based guarantees for human dignity through the lens of uṣūl al-fiqh, with particular focus on the higher objectives of Islamic law (maqāsid al-sharī'ah), which direct the process of ijtihād and legislation.

The paper highlights the roots of human dignity as established in the Qur'an and Sunnah, explores its presence among both the general and specific objectives of Shari'ah, and investigates the foundational legal principles that contribute to its protection. The research further provides a conceptual framework to show how Islamic jurisprudence—through its usuli tools—can offer flexible and practical solutions in contemporary settings.

Keywords: Islamic Legal Safeguards, Sharia, Human Dignity

المثقف بالجزائر العثمانية - جدلية النخبة و المعرفة والسلطة

الدكتورة طوبال فاطمة الزهراء

مدينة وهران- دولة الجزائر-

الملخص

تتناول هذه المداخلة إشكالية المثقف بالجزائر خلال الفترة العثمانية، من منظور تاريخي-أنثروبولوجي يضع هذه الفئة في صلب العلاقات المعرفية و الاجتماعية و السياسية التي أنتجت بنيتها المجتمع المحلي من جهة وسلطة الإيالة من جهة أخرى. ويطرح التساؤل المحوري حول من يمكن اعتباره مثقفا في هذا السياق، وما طبيعة الدور الذي اضطلع به: هل هو أمين على التراث؟ وسيط بين السلطة و المجتمع؟ أم فاعل معرفي مستقل؟

يرتكز تحليلي على دراسة نماذج من النخب الدينية و العلمية، مثل القضاة، المدرسين، المفتين، والزوايا، ويستند إلى مصادر محلية كالفتاوى و المراسلات إضافة إلى كتب الرحلات و التقارير الأجنبية، لفهم طبيعة العلاقة بين المعرفة و الشرعية الاجتماعية و السياسية.

كما سأتطرق إلى مسألة التكوين الثقافي، ومسارات التعلم وآليات إنتاج المعرفة و تداولها، إضافة إلى علاقة المثقف بالسلطة العثمانية وممثليها في الإيالة، سواء من موقع التقاطع أو التوتر أو التواطؤ.

تسعى مداخلي إلى تجاوز النظرة النمطية التي تحصر النخبة في الجانب الديني أو الإداري. من خلال مقارنة أوسع تشمل الأبعاد الرمزية والمجالية للسلطة الثقافية وتبرز خصوصية التجربة الجزائرية ضمن السياق العثماني الأوسع.

تمثل هذه القراءة مساهمة في إعادة التفكير في مفهوم المثقف في السياقات غير الغربية، وتفتح آفاقا جديدة لفهم تشكل النخبة ودورها في التاريخ الاجتماعي و الثقافي للجزائر.

The Intellectual in Ottoman Algeria – The Dialectic of Elite, Knowledge, and Power

Dr. Toubal Fatima Zahra

Oran City – Algeria

Abstract

This presentation addresses the issue of the « intellectual » in Algeria during the ottoman period, from a historical – anthropological perspective that places this figure at the heart of the knowledge, social, and political relationships shaped by both the structure of local society and the authority of the regency. The central question posed is: who can be considered an « intellectual » in this context, and what role did they play? were they guardians of tradition, mediators between authority and society. Or independent agents of knowledge? The analysis focuses on examples of religious and scholarly elites such as judges, teachers, muftis, and sufi leaders, it draws upon local sources like fatwas, chronicles, and correspondences, in addition to travel accounts and foreign reports, to explore the relationship between knowledge and social-political legitimacy. The presentation also examines the intellectual formation of these figures, their learning trajectories, and the mechanisms of knowledge production and transmission. It delves into the intellectual's relationship with the ottoman authority in Algeria, whether marked by cooperation, tension, or complicity. This study aims to move beyond the stereotypical view that confines elites to religious or administrative roles. It proposes a broader approach that includes the symbolic and spatial dimensions of cultural authority, thus highlighting the uniqueness of the Algerian experiences within the broader ottoman context. Ultimately, this contribution seeks to rethinks the concept of the « intellectual » in non-western context and offers new insights into the formation and roles of elites in Algeria's socio-cultural history.

Keywords: Ottoman Algeria, intellectual elites, knowledge and power

The Reality of Information Management and Its Role in Decision-Making in the Palestinian Ministry of Interior

Ibrahim A. Y. Hirez

Islamic Science University of Malaysia

Abstract

The study aims to identify the reality of information management at the Palestinian Ministry of Interior, assess the level of information integration among its components, examine the role of information management in decision-making within the ministry, and explore the combined impact of information management and integration on improving decision-making at the Palestinian Ministry of Interior.

The study employed the descriptive-analytical approach, which examines phenomena as they exist in reality, along with the decision-making approach. Based on the research problem and objectives, the study population consisted of all employees of the Palestinian Ministry of Interior. A random sampling method was used, selecting a sample of 190 individuals out of a total of 613 unit heads and above within the ministry.

The Palestinian Ministry of Interior has an information management system that includes clear structures, policies, and plans, as well as a clear vision on issues related to the ministry, contributing to improved decision-making efficiency. The ministry possesses its own computerized system, which continuously feeds the shared information system with other ministry components. Additionally, the ministry follows a consultation policy within its teams and seeks alternative solutions to problems through a comprehensive vision aligned with various scenarios.

The study recommends improving information management systems and techniques, enhancing technical capabilities to develop the efficiency of information management processes, strengthening information exchange mechanisms among ministry components, refining the information-sharing policy, and modifying its procedures. Furthermore, it emphasizes the importance of information management in facilitating sound decision-making.

Keywords: Information, Decision-Making, Palestinian Ministry of Interior.

Femmes, Pauvreté et Espace Urbain : Une Étude Sociologique de la Mendicité Féminine à Casablanca, Maroc

Dr. Marya Khtira

Université Mohammed V, Rabat - Morocco

Résumé

Cette communication examine les résultats d'une étude sur la mendicité féminine comme étant une stratégie de survie complexe façonnée par des facteurs structurels et des expériences individuelles. En s'appuyant sur une méthodologie mixte combinant entretiens semi-directifs avec des femmes en situation de mendicité, des observations participantes dans divers espaces publics urbains et une analyse des données socio-démographiques, la recherche contribue à la littérature sur la pauvreté, le genre et la marginalisation urbaine dans le contexte marocain. Les résultats indiquent que la mendicité féminine à Casablanca s'avère rarement un choix délibéré, mais plutôt une conséquence de multiples vulnérabilités interconnectées telle que la précarité économique exacerbée par le veuvage, le divorce ou l'abandon familial. L'accès limité à l'éducation et au marché du travail formel et le poids des normes sociales et culturelles traditionnelles sont aussi des facteurs derrière la persistance de ce fléau.

Ainsi, en examinant les dynamiques de gentrification et les transformations urbaines reconfigurant les espaces urbains casablancais et créant de nouvelles formes de vulnérabilité et d'exclusion pour les femmes en situation de mendicité, l'étude démontre comment ces femmes subissent des formes de survie marginales, souvent invisibilisées par les politiques publiques et les discours dominants. Enfin, Cette communication plaide pour une approche intégrée qui transcende les solutions ponctuelles et s'attaque aux causes profondes de la pauvreté féminine.

Mots-clés: Mendicité, Femmes, Pauvreté, Maroc, Casablanca, Espaces Urbains, Genre, Intersectionnalité, Stratégies de Survie, Politiques Publiques

Women, Poverty, and Urban Space: A Sociological Study of Female Begging in Casablanca, Morocco

Dr. Marya Khtira
Mohammed V University, Rabat – Morocco

Abstract

This paper examines the findings of a study on female begging as a complex survival strategy shaped by structural factors and individual experiences. Drawing on a mixed-methods approach combining semi-structured interviews with women experiencing begging, participant observations in various urban public spaces, and an analysis of socio-demographic data, this research contributes to the literature on poverty, gender, and urban marginalization in the Moroccan context. The results indicate that female begging in Casablanca is rarely a deliberate choice, but rather a consequence of multiple interconnected vulnerabilities, such as economic precarity exacerbated by widowhood, divorce, or family abandonment. Limited access to education and the formal labor market, as well as the weight of traditional social and cultural norms, are also factors behind the persistence of this plight. By examining the dynamics of gentrification and urban transformations reconfiguring Casablanca's urban spaces and creating new forms of vulnerability and exclusion for women experiencing begging, the study demonstrates how these women endure marginal forms of survival, often rendered invisible by public policies and dominant discourses. Ultimately, this paper advocates for an integrated approach that transcends piecemeal solutions and addresses the root causes of female poverty.

Keywords: Begging, Women, Poverty, Morocco, Casablanca, Urban Spaces, Gender, Intersectionality, Survival Strategies, Public Policies.

النساء والفقير والفضاء الحضري: دراسة سوسيولوجية للتسول النسائي في الدار البيضاء، المغرب

الدكتورة مارييا خطيرة

جامعة محمد الخامس، الرباط - المغرب

الملخص

تتناول هذه الورقة البحثية نتائج دراسة حول تسول النساء كاستراتيجية بقاء معقدة، تتشكل بفعل عوامل هيكلية وتجارب فردية. باستخدام منهجية متعددة الأساليب، تجمع بين المقابلات شبه المنظمة مع النساء المتسولات، والملاحظة بالمشاركة في مختلف الأماكن العامة الحضرية، وتحليل البيانات الاجتماعية والديموغرافية، يُسهم البحث في الأدبيات المتعلقة بالفقر والنوع الاجتماعي والتهميش الحضري في السياق المغربي. تشير النتائج إلى أن تسول النساء في الدار البيضاء نادراً ما يكون خياراً مقصوداً، بل هو نتيجة لعوامل ضعف مترابطة ومتعددة، مثل انعدام الأمن الاقتصادي الذي يتفاقم بسبب الترميل أو الطلاق أو هجر الأسرة.

كما أن محدودية فرص الحصول على التعليم وسوق العمل الرسمي، بالإضافة إلى ثقل المعايير الاجتماعية والثقافية التقليدية، تُعدّ عوامل وراء استمرار هذه الآفة. وهكذا، من خلال دراسة ديناميكيات التحديث الحضري والتحويلات الحضرية التي تُعيد تشكيل الفضاءات الحضرية في الدار البيضاء وتُنشئ أشكالاً جديدة من الضعف والإقصاء للنساء المتسولات، تُبين الدراسة كيف تُعاني هؤلاء النساء من أشكال مُهمّشة من سبل البقاء، غالباً ما تُخفيها السياسات العامة والخطابات السائدة. وأخيراً، تدعو هذه الورقة إلى نهج متكامل يتجاوز الحلول الانفرادية ويُعالج الأسباب الجذرية لفقر النساء.

الكلمات المفتاحية: التسول، النساء، الفقر، المغرب، الدار البيضاء، الفضاءات الحضرية، النوع الاجتماعي، التقاطع، استراتيجيات البقاء، السياسات العامة.

المناهج التاريخية: دراسة تطبيقية في ضوء التجربة الإسلامية والمقاربات الحديثة

د. محمد أفقير

باحث في التاريخ والمناهج والديداكتيك - الدار البيضاء - المغرب

الملخص

تسعى هذه الدراسة إلى معالجة إشكالية مركزية تتمثل في كيفية مقارنة الظواهر التاريخية بمنهجية علمية تراعي تنوع الأدوات وتكامل المقاربات. إذ يلاحظ أن الاختصار على منهج واحد يؤدي إلى قراءة مجتزأة للتاريخ، بينما يتيح التكامل المنهجي إنتاج رؤية أكثر شمولاً وموضوعية.

انطلقت الدراسة من تحليل المناهج الكلاسيكية (التقليدية، الاستنباطية، الاستقرائي، النقدي) والمناهج الحديثة (البنوي، الماركسي، الحضاري، البيئي)، مع توظيف مقارنة تطبيقية تجمع بين النماذج الإسلامية (تاريخ الطبري، مقدمة ابن خلدون، الحضارة الأندلسية...) وبعض التجارب الغربية (مدرسة الحوليات الفرنسية، تويني، هنتنغتون، هالبواكس...).

أظهرت النتائج أن المنهج التقليدي يظل أساساً للتوثيق التاريخي، بينما يسمح المنهج الاستنباطي بربط المبادئ العامة بالوقائع الجزئية، ويتيح المنهج الاستقرائي بناء تعميمات انطلاقاً من الملاحظات الجزئية، في حين يوفر المنهج النقدي آلية لتمحيص المصادر. أما المناهج الحديثة فقد أبرزت أهمية تحليل البنى العميقة (البنوي)، وفهم الحركات الاجتماعية من زاوية الصراع الطبقي (الماركسي)، ودراسة دورات نشوء الحضارات وانهاؤها (الحضاري)، إضافة إلى إدماج الأدوات الرقمية والعلوم المساعدة (البيئي)..

وتؤكد الدراسة على البعد البيداغوجي لتدريس المناهج التاريخية، من خلال إدماج الوثائق الأصلية والخرائط والتحليل النقدي، واعتماد استراتيجيات مبتكرة مثل المشاريع الميدانية، المحاكاة الرقمية، والتاريخ الشفهي، بما يعزز تنمية التفكير النقدي وترسيخ الذاكرة الجماعية.

وتخلص الدراسة إلى أن مستقبل البحث التاريخي يقتضي الانفتاح على آفاق جديدة مثل الرقمنة، الذكاء الاصطناعي، وتحليل البيانات الضخمة (Big Data) ...، مع الانتقال من تاريخ الدول إلى تاريخ الناس، ومن التاريخ الوطني إلى التاريخ العالمي...

الكلمات المفتاحية: المناهج التاريخية، ابن خلدون، مدرسة الحوليات، التاريخ الرقمي، البيداغوجيا، الذاكرة الجماعية.

Historical Methodologies: An Applied Study in Light of the Islamic Experience and Modern Approaches

Dr. Mohammed Afquir

Researcher in History, Methodologies, and Didactics – Casablanca, Morocco

Abstract

This study seeks to address a central problem: how to approach historical phenomena with a scientific methodology that takes into account the diversity of tools and the integration of approaches. Relying on a single method often leads to a fragmented reading of history, whereas methodological integration enables the production of a more comprehensive and objective vision.

The study begins with an analysis of classical methodologies (traditional, deductive, inductive, critical) and modern methodologies (structuralist, Marxist, civilizational, interdisciplinary). It adopts an applied approach that combines Islamic models (al-Tabari's history, Ibn Khaldun's *Muqaddimah*, Andalusian civilization...) with certain Western experiences (the French Annales School, Toynbee, Huntington, Halbwachs...).

The findings show that the traditional method remains fundamental for historical documentation, while the deductive method links general principles with particular events. The inductive method allows for the construction of generalizations from partial observations, whereas the critical method provides a mechanism for scrutinizing sources. Modern methodologies, on the other hand, have highlighted the importance of analyzing deep structures (structuralist), understanding social movements from the perspective of class struggle (Marxist), studying cycles of the rise and decline of civilizations (civilizational), and incorporating digital tools and auxiliary sciences (interdisciplinary).

The study also emphasizes the pedagogical dimension of teaching historical methodologies by integrating original documents, maps, and critical analysis, as well as adopting innovative strategies such as field projects, digital simulations, and oral history. These practices foster the development of critical thinking and strengthen collective memory.

The study concludes that the future of historical research requires openness to new horizons such as digitization, artificial intelligence, and big data analysis, with a shift from the history of states to the history of peoples, and from national history to global history.

Keywords: Historical Methodologies, Ibn Khaldun, Annales School, Digital History, Pedagogy, Collective Memory.

الاتجاهات والمناهج المستخدمة في القراءات المعاصرة للنص القرآني: دراسة نقدية

توفيق الغدويني

طالب باحث بسلك الدكتوراه

كلية الآداب والعلوم الإنسانية- جامعة القاضي عياض - مراكش - المغرب

الملخص

تجلى أهمية هذا الموضوع في كونه يتيح فرصة لنقد القراءات المعاصرة للنص القرآني، التي وإن بدت محاولة لتجديد الفهم، إلا أنها كثيراً ما تُغفل الضوابط الشرعية والمناهج التفسيرية المعتادة عند علماء الإسلام. فبعض هذه القراءات تسعى إلى التعامل مع النص القرآني كـ "نص ثقافي" أو "منتج تاريخي"، مما يُعرضه لخطر التجريد من قدسيته وحصر دلالاته في السياق التاريخي وحده. ومن هنا، تبرز الحاجة العلمية إلى مساءلة هذه القراءات: إلى أي حد تظل وفية لمقاصد النص وأصول التفسير؟ وما حدود الاستفادة من الأدوات المنهجية الحديثة دون السقوط في منزلقات التأويلات المتحررة من الضوابط الشرعية؟

من هنا نطرح الإشكالية التالية: إلى أي مدى يمكن لهذه المناهج الجديدة أن تضيف إلى فهم النص القرآني دون أن تُفقد أصالته؟، وهل يُعتبر إدماج أدوات الهرمنيوطيقا واللسانيات والتحليل النفسي والتاريخ الاجتماعي إضافة علمية أم قطيعة مع التراث التفسيري المعتبر عند علماء الإسلام؟، ثم كيف يمكن التوفيق بين مقتضيات العصر ومبادئ التفسير الشرعي الموروث؟.

وسيتوزع هذا البحث عبر ثلاثة محاور رئيسية:

1. المنهج الهرمنيوطيقي: باعتباره مقاربة للتأويل قائمة على التفاعل بين القارئ والنص؛
 2. المنهج التاريخي الاجتماعي: الذي يربط النص بظروف نشأته التاريخية والاجتماعية؛
 3. منهج اللسانيات والتحليل النفسي: الذي يعتمد على أدوات اللغة الحديثة وبعض مقاربات التحليل النفسي لفهم أبعاد النص.
- وسوف نعتد في معالجة هذه القضية على المنهج الوصفي التحليلي، من خلال عرض أبرز المناهج المعاصرة في قراءة النص القرآني، وبيان أسسها النظرية ورؤاها البارزين، ثم تحليلها في ضوء معايير العلم الشرعي والمناهج الإنسانية الحديثة، بغية الوصول إلى رؤية نقدية متوازنة تراعي خصوصية النص القرآني من جهة، ومتطلبات الفهم العصري من جهة أخرى.
- الكلمات المفتاحية:** النص القرآني - القراءات المعاصرة - الهرمنيوطيقا - اللسانيات - التحليل النفسي - التاريخ الاجتماعي.

Trends and Methodologies in Contemporary Readings of the Qur'anic Text: A Critical Study

Toufiq Al-Ghadwini

PhD Researcher, Faculty of Arts and Humanities – Cadi Ayyad University, Marrakech, Morocco

Abstract

The importance of this topic lies in its ability to critique contemporary readings of the Qur'anic text. Although these readings appear to be an attempt to renew understanding, they often neglect the legal constraints and interpretive approaches recognized by Islamic scholars. Some of these readings seek to treat the Qur'anic text as a "cultural text" or a "historical product," which exposes it to the risk of being stripped of its sanctity and its meanings confined to the historical context alone. Hence, the scholarly need to question these readings: To what extent do they remain faithful to the text's objectives and the principles of interpretation? What are the limits of utilizing modern methodological tools without falling into the pitfalls of interpretations that are devoid of legal constraints? Hence, we pose the following question: To what extent can these new approaches add to the understanding of the Qur'anic text without compromising its authenticity? Is the integration of the tools of hermeneutics, linguistics, psychoanalysis, and social history considered a scientific addition or a break with the interpretive heritage recognized by Islamic scholars? How can we reconcile the requirements of the times with the principles of inherited legal interpretation?

This research will be divided into three main axes:

The hermeneutic approach: as an approach to interpretation based on the interaction between the reader and the text;

The socio-historical approach: which links the text to the historical and social circumstances of its emergence

The linguistic and psychoanalytic approach: which relies on modern linguistic tools and some psychoanalytic approaches to understand the dimensions of the text.

In addressing this issue, we will adopt a descriptive and analytical approach, presenting the most prominent contemporary approaches to reading the Qur'anic text, clarifying their theoretical foundations and prominent pioneers, and then analyzing them in light of the standards of Islamic law and modern humanistic approaches. This will lead to a balanced critical vision that takes into account the unique nature of the Qur'anic text, on the one hand, and the requirements of modern understanding, on the other.

Keywords: Qur'anic text - Contemporary readings - Hermeneutics - Linguistics - Psychoanalysis - Social history.

التهرب الضريبي: ما بين مشروعية القرار الجبائي والعمل القضائي

د. فتيحة الشاكري

جامعة ابن زهر - أكادير - المغرب

الملخص

يكتسي موضوع التهرب الضريبي أهمية قصوى بالنسبة للباحثين والمهتمين بالشأن الضريبي بالمغرب وعند جميع البلدان لدراسة إشكالية التهرب الضريبي من منظوره المحلي أو الدولي، إلا أنها تتفاقم في الدول النامية نظرا لبنيتها السياسية والاقتصادية ثم الاجتماعية الغير المتطورة، ولهذا الإشكال ارتباط واسع بمجموعة من المجالات القانونية التنظيمية السياسية الاقتصادية والمالية، ما يسائلنا عن مشروعية القرار الجبائي في ظل التحولات التي عرفتها عملية صناعته والتي لا تعدو أن تكون مجرد جزء من التحولات الشاملة التي عرفها المجتمع الدولي بقيادة الدول المتقدمة، مادامت الحاجة إلى التطور وصياغة سياسات عمومية تأخذ فيها الدولة المكانة الرئيسية، وبالتالي يبقى مطلب الإصلاح الضريبي كهدف للرفع من المردودية الضريبية، وجعل كل المواطنين يساهمون في تمويل النفقات العمومية كل على حسب قدرته التكليفية من أجل إرساء مبدأ العدالة الضريبية. فرغم الجهود المبذولة من طرف الحكومات للإصلاح الضريبي، إلا أن النظام الضريبي لا زال يمس بمبدأ العدالة ويكرس الفوارق الطبقيّة بالمجتمع، كما أنه لا يفعل النصوص القانونية المتعلقة بتجريم المتهربين من دفع الضرائب.. هذا ما يسائلنا عن العمل القضائي واستقراء لأهم الآليات الوقائية والزجرية التي يسخرها للردع.

الكلمات المفتاحية: التهرب الضريبي - مشروعية التهرب الضريبي - مشروعية القرار الجبائي - مبدأ العدالة الضريبية - العمل القضائي القرار الجبائي.

Tax Evasion: Between the Legitimacy of Fiscal Decisions and Judicial Practice

Dr. Fatiha Al-Shakri

Ibn Zohr University – Agadir, Morocco

Abstract

The issue of tax evasion is of paramount importance to researchers and those interested in tax affairs in Morocco and in all countries to study the problem of tax evasion from its local or international perspective, but it is exacerbated in developing countries due to its underdeveloped political, economic and social structure, and this problem is broadly related to a range of legal and political regulatory fields economic and financial, what questions us about the legitimacy of the tax decision in light of the transformations that the process of its manufacture has known, which is nothing more than just a part of the comprehensive transformations that the international community has known under the leadership of developed countries, As long as there is a need to develop and formulate public policies in which the state takes the main place, and therefore the tax reform demand remains as a goal to raise tax profitability and make all citizens contribute to the financing of public expenditures, each according to his mandate in order to establish the principle of tax justice, despite the efforts made by governments for tax reform. However, the tax system still affects the principle of justice and perpetuates class differences in society, as it does not do the legal texts related to the criminalization of tax evaders.

Keywords: Tax evasion _ the legality of the tax decision _ the principle of tax justice _ judicial work

المشترك الإنساني والتقارب بين الأديان

طالب باحث بسلك الدكتوراه أيت واحي صهيب
كلية الآداب والعلوم الإنسانية- جامعة القاضي عياض - مراكش - المغرب

الملخص

تهتم المداخلة بمحاولة لتفنيد الدعوى الحاصلة في العالم اليوم. حيث تتمحور حول البناء الإنساني المتكامل من الناحية الأخلاقية والعقلية على وجه الخصوص.

يشهد العالم اليوم صراعات فكرية كبيرة، ليس فقط على مستوى المشرق العربي، أو الصراع الكائن ببلاد الشام، بل هي بساط على الكوكب بأسره. ولا نستثني كذلك التاريخ الزاخر بالحروب والدماء والصراعات في شتى المناطق.

ومما يعلم أن الفكرة الدينية المتبناة من طرف الإنسان هي الدافع الرئيسي- لمثل هذه الصراعات الفتاكة، والوعي الإنساني قد أدرك الأمر في وقت متأخر خاصة في فترة ما بعد الحرب العالمية الثانية.

ولهذا فإن ورقتنا المعروضة سوف تحاول إبراز إمكانية الفكر الإسلامي في بناء أرضية مشتركة بين الأديان من خلال مبدئين مهمين:

- 1- المبدأ العقلي: القائم على التحسين والتقييح العقلي.
- 2- المبدأ الأخلاقي: القائم على النظرة الأخلاقية في الفكر الإسلامي.

وتجدر الإشارة إلى أن العمدة الأولى في التأسيس هي الوحي الإلهي المتمثل في القرآن الكريم، وما يوافقه من وحي السنة النبوية.

الكلمات المفتاحية: المشترك الإنساني - التقارب - الأديان - الوحي.

The Human Common Ground and the Rapprochement Between Religions

Souhaib Ait Wahi

PhD Researcher, Faculty of Arts and Humanities – Cadi Ayyad University, Marrakech, Morocco

Abstract

This paper attempts to refute the prevailing claim in the world today. It centers on the integrated construction of humanity, particularly from a moral and intellectual perspective.

The world today is witnessing major intellectual conflicts, not only in the Arab East or the conflict in the Levant, but across the entire planet. We also do not exclude a history replete with wars, bloodshed, and conflicts in various regions.

It is well known that the religious ideology adopted by humans is the primary driver of such deadly conflicts, and human consciousness has only recently realized this, especially in the period following World War II. Therefore, our paper will attempt to highlight the potential of Islamic thought to build common ground between religions through two important principles:

-1The rational principle: based on rational improvement and disapproval.

-2The moral principle: based on the ethical perspective in Islamic thought.

It is worth noting that the primary foundation of this foundation is divine revelation, represented by the Holy Qur'an, and the revelation of the Prophet's Sunnah, which corresponds to it.

Keywords: Human commonality - convergence - religions - revelation.

عقد التجميع الفلاحي كآلية لتشجيع الاستثمارات الفلاحية بالمغرب

باحث بسلك الدكتوراه أكليد عبد المغيث

كلية العلوم القانونية والاقتصادية والاجتماعية بمراكش، جامعة القاضي عياض، مراكش - المغرب

الملخص

يُعاني الإنتاج الفلاحي بالمغرب من عدة معوقات في مجال الاستثمار، وذلك راجع إلى عدة إشكالات، يُعد أهمها الإشكالية العقارية المتمثلة في: صغر حجم الضيعات الفلاحية، تعدد الأنظمة العقارية، ضعف الوعاء العقاري الفلاحي، وعدم تنظيم الفلاحين وفق المستوى المطلوب، فضلا عن عدم انتظام التموين من المواد الأولية كما وكيفا بالنسبة للوحدات الصناعية الفلاحية، وعدم تثمين المنتجات الفلاحية، بالإضافة إلى مشكل التغيرات المناخية التي يشهدها المغرب بل العالم أجمع.

ويهدف تجاوز هذه الإشكالات العويصة، التي تحد من تشجيع الاستثمار في المجال الفلاحي وتنميته، دعا جلالة الملك محمد السادس نصره الله وأدام عزه من خلال الرسالة الملكية السامية التي وجهها صاحب الجلالة الملك محمد السادس إلى المشاركين في المناظرة الوطنية الرابعة للفلاحة بمكناس، بتاريخ 26 أبريل 2011، إلى تشجيع نموذج التجميع الفلاحي بإطار تشريعي وآليات تحفيزية ملائمة.

وبالفعل، أصدر المشرع المغربي القانون رقم 04.12 المتعلق بالتجميع الفلاحي. ويشكل هذا النموذج المبتكر وسيلة فعالة لتنظيم الفلاحين حول فاعلين خواص أو تنظيمات مهنية ذات قدرات تديرية كافية، حيث يساعد على حل الإشكالات المرتبطة بالعقار، وتمكين الفلاحين المجمعين من الاستفادة من تقنيات الإنتاج الحديثة، وتسهيل الولوج إلى التمويل، وكذا الولوج إلى الأسواق الوطنية الداخلية والخارجية.

وبناء عليه، فالإشكال الرئيسي الذي يثيره هذا الموضوع يتجلى في: **فعالية عقد التجميع الفلاحي في تشجيع الاستثمارات الفلاحية بالمغرب؟**

الكلمات المفتاحية: التجميع، العقد، الاستثمار، الفلاحة، المنازعات.

The Agricultural Aggregation Contract as a Mechanism for Promoting Agricultural Investments in Morocco

Aklid Abdelmoughith

PhD Researcher, Faculty of Legal, Economic and Social Sciences – Cadi Ayyad University, Marrakech, Morocco

Abstract

Agricultural production in Morocco faces numerous barriers to investment, stemming from a range of structural challenges. Chief among these is the issue of land tenure, including the small size of agricultural plots, the multiplicity of land ownership systems, the limited availability of agricultural land, and the insufficient organization of farmers. Additional obstacles include irregular supply—both in quantity and quality—of raw materials for agro-industrial units, the lack of value-added processing for agricultural products, and the broader impact of climate change affecting not only Morocco but the entire world.

To address these pressing challenges that hinder investment and development in the agricultural sector, His Majesty King Mohammed VI—may God assist and preserve him—called in his Royal Message to participants of the Fourth National Agriculture Conference in Meknes, dated April 26, 2011, for the promotion of the agricultural aggregation model within a suitable legislative framework and with appropriate incentive mechanisms.

In response, the Moroccan legislator enacted Law No. 04.12 concerning agricultural aggregation. This innovative model serves as an effective tool for organizing farmers around private actors or professional organizations with sufficient managerial capacity. It helps resolve land-related issues, enables aggregated farmers to benefit from modern production techniques, facilitates access to financing, and opens doors to both domestic and international markets.

Accordingly, the central question this topic raises is: How effective is the agricultural aggregation contract in promoting agricultural investment in Morocco?

Keywords: Aggregation, Contract, Investment, Agriculture, Disputes.

اقتصادات قبائل الأطلس الصغير الغربي وهيكلتها لقضايا الخصاصة

طالب باحث بسلك الدكتوراه رضوان مانوز

كلية الآداب والعلوم الإنسانية - جامعة ابن زهر - أكادير - المغربية

طالب باحث بسلك الدكتوراه أحمد منار

كلية العلوم الاقتصادية والاجتماعية والقانونية - جامعة ابن زهر - أكادير - المملكة المغربية

الملخص

حاولت من خلال هذا البحث إنجاز دراسة تحليلية لأشكال وأنماط التدبير الاجتماعي والاقتصادي للموارد المائية والغذائية بأحد مجالات سوس الا وهو مجال الأطلس الصغير الغربي، من خلال مناقشة قضايا الندرة في العلاقات الاجتماعية والسياسية والاقتصادية القبلية المرتبطة أساسا بالموارد المائية والغذائية وباستراتيجيات الحفاظ عليها وتدبير استغلالها بالشكل الأمثل، والمستمدة من موروث أعرفهم القبلية القديمة " اكدال، تيوزي، ومن خبراتهم التي كسبوها من احتكاكهم بالظروف القاسية للمجال، الذي يعيشون فيه، ببناء مطافي وإكودار لتدبير إشكال القلة .

كان الوسط البيئي منذ القدم المسيطر على الإنسان وبقائه، فقد كان الاعتقاد السائد وقتها أنه يخضع له بشكل كلي مثله فذلك مثل بقية الكائنات الحية، الأمر الذي جعل الإنسان مضطرا في كثير من الأحيان للهجرة من مكان لآخر بحثا عن حاجياته اليومية من مأكول ومياه وسكن دون أن يتعرض للخطر، فهل هذا الأمر ينطبق على مجالنا المدروس، خاصة وأن سكانه أنتجوا ثقافة خاصة بهم تحت ما يسمى "ثقافة القلة".

من هذا المنطلق، يهدف هذا البحث إلى إدارة إشكالية العلاقة بين السكان بمواردهم وطرائق إدارتها بشكل مستدام في محيط هش لم يكن يوفر للسكان أبسط شروط الضمان للمستقبل، ورغم ذلك تكيفوا وتأقلموا معه.

الكلمات المفتاحية: اقتصادات - قبائل الأطلس الصغير الغربي - الخصاصة - الموارد المائية والغذائية

The Economies of the Western Small Atlas Tribes and Their Structuring of Issues of Scarcity

Redouane Manouz

PhD Researcher, Faculty of Arts and Humanities – Ibn Zohr University, Agadir, Morocco

Ahmed Manar

PhD Researcher, Faculty of Economic, Social, and Legal Sciences – Ibn Zohr University, Agadir, Kingdom of Morocco

Abstract

Through this research, I tried to complete an analytical study of the forms and patterns of social and economic management of water and food resources in one of the areas of Sous, namely the area of the Western Anti-Atlas, by discussing the issues of scarcity in the social, political and economic tribal relations linked primarily to water and food resources and strategies for preserving them and managing their optimal exploitation, derived from the heritage of their ancient tribal customs "Agdal, Tiouzi", and from their experiences that they gained from their contact with the harsh conditions of the area in which they live, by building fire stations and Ikodar to manage the problem of scarcity

Since ancient times, the environment has controlled humankind and its survival. The prevailing belief at the time was that humans were completely subject to it, just like all living creatures. This often forced humans to migrate from one place to another in search of their daily needs, such as food, water, and shelter, without exposing themselves to danger. Does this apply to our studied area, especially since its inhabitants have developed their own distinct culture under the so-called "culture of the few?".

From this perspective, this research aims to address the problematic relationship between the population and their resources and methods for managing them sustainably in a fragile environment that did not provide the population with even the most basic conditions for future security. Despite this, they adapted and acclimatized to it.

Keywords: Economies - Western Anti-Atlas tribes - Scarcity - Water and food resources

الإرادة التعاقدية زمن الذكاء الاصطناعي: تحولات في مبدأ سلطان الإرادة

باحثة بسلك الدكتوراه كوثر الحريشي

كلية العلوم القانونية والاقتصادية والاجتماعية بمراكش، جامعة القاضي عياض

الملخص

عرفت العقود الأخيرة ثورة في مجال التكنولوجيا الرقمية عبر العالم، إذ غزت التقنيات الذكية من قبيل الذكاء الاصطناعي جل المجالات سواء القانونية أو الاقتصادية أو العلمية أو الاجتماعية، وأصبح معها جزءاً أساسياً من حياة الأشخاص الذاتية والاعتبارية. ويعتبر المجال التعاقدية من أبرز المجالات التي تأثرت بهذه التكنولوجيا، إذ يعد مبدأ سلطان الإرادة حجر الزاوية في القانون المدني والأنظمة القانونية. فالإرادة التعاقدية تنبني على تراضي الأطراف على مضمون العقد وشروطه، وتحمل الالتزامات المترتبة عليه، وهو الأمر الذي ضمن تحقيق التوازن بين أطراف العلاقة التعاقدية.

غير أن التطورات التي عرفها المجال التعاقدية في ظل اعتماد الذكاء الاصطناعي وضع هذا المبدأ أمام العديد من التساؤلات والاختبارات، بحيث إن استخدام تقنيات الذكاء الاصطناعي في التعاقد أو التعاقد معها نفسها، قد تؤثر بشكل مباشر أو غير مباشر على صحة التراضي في صياغة العقود وتنفيذها. فالتقنيات الذكية قد تقترح شروطاً معينة، أو تحليل مخاطر، أو أن تتنبأ بسلوك الأفراد، كما قد تقدم بيانات غير صحيحة تفضي إلى التعاقد، وهو ما يثير تساؤلات حول مدى سيادة مبدأ سلطان الإرادة على العملية التعاقدية؛ وهو ما يطرح في نفس الوقت إشكالية مسألة التوازن بين الرضا في التعاقد وكفاءة النظم التكنولوجية. كما أن العقود الذكية وما تمتاز به من تنفيذ ذاتي بفضل خوارزميات الذكاء الاصطناعي تطرح إشكالات إضافية خاصة فيما يتعلق بالمسؤولية القانونية عند حدوث أي خطأ أو إخلال.

وهكذا؛ فلما تتحول العقود إلى عملية معقدة يتشارك فيها ما هو آلي بما هو إنساني، يعيد الذكاء الاصطناعي رسم معالمها يطرح إشكال محوري للموضوع كالآتي:

ما مدى تأثير اعتماد تقنيات الذكاء الاصطناعي في العقود على مبدأ الإرادة التعاقدية؟.

الكلمات المفتاحية: الذكاء الاصطناعي، العقد، الإرادة، الخوارزميات، العقود الذكية.

Contractual Will in the Age of Artificial Intelligence: Transformations in the Principle of Freedom of Contract

Kawtar Al-Hrishi

PhD Researcher, Faculty of Legal, Economic, and Social Sciences – Cadi Ayyad University, Marrakech, Morocco

Abstract

In recent decades, the world has witnessed a revolution in the field of digital technology, as smart technologies such as artificial intelligence (AI) have permeated nearly all sectors—legal, economic, scientific, and social—becoming an essential part of both individuals' and entities' lives. One of the most affected areas by this technological advancement is the field of contracts. The principle of the "freedom of contract" (or the "will of the parties") constitutes a cornerstone in civil law and legal systems. Contractual will is based on the mutual consent of the parties regarding the content and conditions of the contract, as well as their acceptance of the obligations that arise from it. This ensures a balance between the parties in the contractual relationship.

However, the developments in the contracting field under the influence of artificial intelligence have raised many questions and challenges for this principle. The use of AI technologies in contracts—or contracting with AI systems themselves—may directly or indirectly affect the validity of consent in drafting and executing contracts. Smart technologies may suggest specific conditions, analyze risks, predict individual behavior, or even provide inaccurate data that could lead to the conclusion of a contract. This raises questions about the extent to which the principle of freedom of contract still governs the contractual process, and at the same time poses the problem of balancing voluntary consent with the efficiency of technological systems.

Furthermore, smart contracts—characterized by their self-execution through AI algorithms—introduce additional issues, particularly regarding legal liability in the event of errors or breaches.

Thus, when contracts become a complex process involving both human and automated components, and when AI redraws their structure, a central issue arises: To what extent does the adoption of artificial intelligence technologies in contracts affect the principle of contractual will?

Keywords: Artificial Intelligence (AI)-Contract - Contractual Will – Algorithms-Smart Contracts

تسيير المقاولات في زمن الرقمية والذكاء الاصطناعي التحديات والرهانات

د. محمد فارضي

المدرسة الوطنية للتجارة والتسيير - جامعة الحسن الأول - سطات - المغرب

الملخص

من المعلوم أن العالم يشهد منذ منتصف القرن الماضي تحولات كبرى بفعل التقدم العلمي والتكنولوجي. وقد تعزز هذا التطور بثورة تكنولوجيا المعلومات والتواصل والذكاء الاصطناعي، وتحول العالم معها إلى قرية صغيرة وانتقلت معها الكثير من المجتمعات المتقدمة في هذه المجالات إلى مجتمعات للمعرفة أو اقتصاد المعرفة.

وفي سياق هذه الثورة الرقمية، عرف عالم الأعمال والمقاولات، كغيره من القطاعات الحيوية الأخرى، نوعاً من التأثير على مستوى طرق تدبير الوظائف والأنشطة، وكيفيات التعامل التجاري مع أسواقها وزبائنها، وكذا ترشيد تسيير مواردها المالية والإنتاجية والبشرية، والسعي للوصول إلى المردودية بفعالية وفاعلية، وانسجاماً مع موضوع ورقتنا البحثية، سنشتغل على الإشكالية التالية:

ما هي وضعية المقاول في مواجهة تحديات الثورة الرقمية المتطورة باستمرار؟ وما هي التأثيرات التي تترتب عن استعمالها في تدبير الوظائف والأنشطة والموارد والعلاقات مع المحيط الداخلي والخارجي؟ وكيف ينبغي تدبير الإكراهات والرفع من رهانات النجاح؟

- ما هي الاستراتيجية الممكنة للاستثمار التديري الذي في الفرص التي تتيحها هذه التكنولوجيا الرقمية الذكية بإمكاناتها الضخمة والفعالة والسرعة التطور؟

وأما الفرضيات التي سنحاول مقارنة الإشكالية في ضوءها، فسنختزلها فيما يلي:

- تحول العالم إلى قرية كونية بفعل الثورة الرقمية، وهو ما غير نظم التعامل والتواصل والتبادل في كل مجالات الحياة (السياسية والاجتماعية والاقتصادية).

- ضرورة خضوع المنظمات والمقاولات لقانون التغيير الذي يشهده العالم الرقمي وامتداداته في الذكاء الاصطناعي، وما ترتبت عنه من تأثيرات على مستوى استراتيجيات التدبير لديها، وطرق ووسائل تسيير الأنشطة والوظائف والموارد وتقنيات التعامل والتواصل مع الزبائن.

- ارتباط الكفاءة التديرية الشاملة للمقاولات بمدى النجاح في وضع استراتيجية تديرية ابتكارية وخالقة للثروة الاقتصادية، وكذا القدرة على امتلاك التكنولوجيا الرقمية، ونجاعة الاستفادة منها في تنفيذ المخططات وتحقيق الأهداف.

وإذا كانت كل دراسة تروم جهة العلمية ملزمة بالتصريح المنهجي الذي سيعتمد في مقارنة موضوعها، والأكد أن اعتماد منهج ما ليس بالفعل الحيادي من طرف الباحث، بل هو اختيار تتخلله اعتبارات علمية ذاتية محكومة بالأجوبة المراد بلوغها، والأهداف العامة للدراسة.

إننا سنوظف المنهج الوصفي التحليلي عند معالجتنا للموضوع؛ نظراً لما يوفره المنهج الوصفي من موضوعية في تشخيص الحالة المدروسة، وكذا المرونة التي تتميز بها أدوات المنهج التحليلي في الكشف عن العلاقات بين الظواهر والعوامل المحيطة بها، والمؤثرة في نتائجها.

من المسلم به، أن كل مشروع ورقة بحثية ينبغي أن يقود، حتماً، إلى مخرجات يمكن أن تساهم في تطوير البحث العلمي في مجال العلوم التي يشتغل في إطارها الباحث، من جهة، ويجيب على إشكالية من الإشكاليات التي تعتبر هاجساً تديرياً لدى المقاولات، وتشتغل تفكير مسيرتها، وتقديم حلولاً لهم.

لقد حددنا لهذه الورقة البحثية أفق انتظار معرفي يتم من خلاله الإجابة بكل جرأة على إشكالياتها المركزية والأسئلة التي ستتفرع عنها وفق مقتضيات التحليل، وبمراعاة الصرامة المنهجية في التدرج التحليلي الخطي نحو الغاية المنشودة. غير أنه من المنطقي عند تحديد أفق انتظار معرفي للدراسة ألا يتورط الباحث في الانطلاق من أجوبة جاهزة يتصدى الباحث لتبريرها من خلال ممارسة التحليل، بل يجتهد في وضع فرضيات بصرامة منهجية، واختبارها بغاية تأكيدها أو نفيها. وعليه، سننهج نفس الطريقة في التعامل مع مادة البحث مرهنين على أن تسعف في الوصول إلى مخرجات تركز منطلقات الدراسة.

كلمات مفتاحية: التدبير - المقاول - الرقمية - القرية الكونية - الاستراتيجية - الكفاءة - النجاعة - المردودية - التنافسية.

Business Management in the Era of Digitalization and Artificial Intelligence: Challenges and Stakes

Dr. Mohammed Fardi

National School of Business and Management – Hassan I University, Settat, Morocco

Abstract

It is known that since the middle of the last century, the world has witnessed major transformations due to scientific and technological progress. This development was enhanced by the information technology, communication, and artificial intelligence revolution, and with it many advanced societies moved into knowledge societies.

In the context of this digital revolution, the world of business and contracting, like other vital sectors, has experienced both types of influence on the methods of managing its jobs and activities, the methods of commercial dealing with its markets and customers, as well as the methods of managing and communicating with its human resources.

In line with the topic of our research paper, we will work on the following problem:

What is the company's position in facing the challenges of the constantly evolving digital revolution? What are these effects that result from its use in managing jobs, activities, and relationships with the internal and external surroundings? How should the constraints be managed and the stakes for success raised?

As for the hypotheses in the light of which we will try to approach the problem, we will summarize them as follows:

The world has turned into a global village due to the digital revolution, which has changed the systems of interaction, communication and exchange in all areas of life (political, social and economic).

- Organizations and enterprises are subject to the law of change they are witnessing, which has had impacts on the level of their management strategies, ways and means of managing activities, jobs, resources, and techniques for dealing and communicating with customers.

The comprehensive management efficiency of enterprises is linked to the extent of success in developing an innovative management strategy that creates economic wealth, as well as the ability to possess digital technology and the effectiveness of utilizing it in implementing plans and achieving goals.

Keywords: Management-Business-Digitalization / Digital Technology-Global Village- Strategy-Efficiency- Effectiveness – Productivity-Profitability- Competitiveness

وسائل التواصل الاجتماعي: أداة لاختصار المسافات أم سلاح غير أخلاقي يقوض الحقيقة

عبد القادر السراوي باحث بسلك الماجستير

المعهد العالي للتجارة وإدارة المقاولات - الدار البيضاء

الملخص

لا شك أن وسائل التواصل الاجتماعي بمختلف أنواعها قد ساهمت بشكل كبير في ذلك المسافات الطويلة، وجعلت العالم كقرية صغيرة تُتناول فيها ملايين الأخبار يوميا في شتى المجالات ومن مختلف الجنسيات والأيدولوجيات.

لكن الناظر للساحة الاقتصادية والاجتماعية والجيوسياسية الآن، يستنكر تقويض هاته الوسائل لحرية التعبير وخدمتها لأجندات خاصة، خصوصا أن الساحة الإعلامية تستحوذ عليها شركات أمريكية-شركة ميتا أنموذجا- تستهلك وتطبع مع روايات، وتجعلها حقيقة مطلقة ومفروضة على الرأي العام، في حين تتجاهل أو تعرقل روايات أخرى حكم عليها مسبقا بالرفض التام.

وبناء عليه، فالإشكال الرئيسي الذي يثيره هذا الموضوع يتجلى في: إلى أي مدى يمكن اعتبار وسائل التواصل مصدرا للخبر اليقين في ظل هيمنة سردية اللوبيات على كبريات الشركات العالمية.

الكلمات المفتاحية: وسائل التواصل، الأخلاق، الإعلام، هيمنة.

Social Media: A Tool for Bridging Distances or an Unethical Weapon Undermining Truth?

Abdelkader Al-Sarrawi

Master's Researcher, Higher Institute of Commerce and Business Administration – Casablanca,
Morocco

Abstract

There is no doubt that social media platforms of all kinds have greatly contributed to bridging long distances and have turned the world into a small village where millions of news items are shared daily across various field and from different nationalities and ideologies.

However, when observing today's economic, social, and geopolitical scene, one cannot ignore how these platforms undermine freedom of expression and serve agendas. This is especially evident given that the media landscape is dominated by American companies-Meta being a prime example via Facebook and Instagram- that consume and normalize certain narratives, turning them into absolute truths imposed on public opinion, while at the same time ignoring or obstructing other narratives that are preemptively condemned and entirely rejected.

Accordingly, the central issue raised by this topic can be formulated as follows: To what extent can social media be considered a reliable source of truth in light of the dominance of lobby-driven narratives within major global corporations?

Keywords: social media, ethics, media, hegemony.

1961'den Günümüze Vergi Usul Kanununda Vergi Kabahatleri ve Yaptırımlarının Kanunlar Kapsamında Değişimi

Dr. Öğretim Üyesi Ayşe Armağan

Manisa Celal Bayar Üniversitesi

Prof. Dr. Ramazan Armağan

Süleyman Demirel Üniversitesi

Özet

Toplumsal olaylara yön veren, yazılı kurallar bütününden oluşan hukuk sistemleri Toplumsal olaylara yön veren, yazılı kurallar bütününden oluşan hukuk sistemleri içinde yer alan, kendine özgü usul ve esaslarıyla özel bir konumda bulunan vergi hukukunun önemli özelliklerinden biri dinamik bir yapıya sahip olmasıdır. Bu yönüyle güncel yaşamın her alanındaki olaylardan ve gelişmelerden etkilendiği için vergi mevzuatında sürekli yeni düzenlemeler yapılması gerekmektedir. Türk vergi sisteminin temel yasalarından biri olan Vergi Usul Kanunu (VUK) kapsamında da önemli değişimler olmuştur. Ülkemizde 01.01.1961 tarihinde yürürlüğe giren 213 sayılı VUK zaman içerisinde günün gereklerine göre değişim göstermiş ve bugünkü halini almıştır. VUK'taki en önemli değişiklik 765 sayılı Türk Ceza Kanunu (TCK)'nun yürürlükten kaldırılarak 26.09.2004 tarihinde 5237 sayılı TCK'nın ve 30.03.2005 tarihli 5326 sayılı Kabahatler Kanunu (KK)'nin kabulüyle olmuştur. Suç ve ceza politikasında yeni bir yaklaşımla 765 sayılı TCK'nın aksine, suçların cürümler-kabahatler biçimindeki ayırımı terkedilerek kabahatler TCK'dan çıkarılmış ve 5326 sayılı KK kapsamına dahil edilmiştir. Türk ceza kanunlarına uyum çerçevesinde çıkarılan 5728 sayılı Kanun ile önemli düzenlemeler yapılmış ve VUK'un orijinal sistematüğünde yer alan fiiller bugün için "suç" ve "kabahat" olarak ikili bir ayrıma tabi tutulmuştur. Vergi kurallarının kamu düzenini zedeleyen fiillerle ihlal edilmesi vergi suçu, mali veya idari düzeni zedeleyen fiillerle ihlal edilmesi ise vergi kabahati olarak tanımlanmıştır. Vergi kabahatleri olarak adlandırılan idare hukuku kapsamındaki ihlaller vergi ziyai ve usulsüzlükler şeklinde kabul edilen fiiller olup idari yaptırımları içermektedir. Vergi ziyai devlet hazinesini doğrudan "vergi kaybı" ile maddi zarara uğrattırken tehlike kabahatleri olarak kabul edilen usulsüzlük fiillerinde ise ileride vergi kaybı doğması olası bir zarara karşı hazinenin korunması amaçlanmaktadır. Vergi kabahatleri devlet hazinesine karşı işlenen ekonomik/mali nitelikli fiiller olup uygulanan cezalarla, vergi borçlarının zamanında ve eksiksiz ödenmesine çalışılmaktadır. Ayrıca hazinenin vergi kaybının önlenmesiyle kamu hizmetlerinin finansmanı için gerekli fonların yeterli ölçüde ve zamanında toplanması sayesinde vergide mali amacı gerçekleştirilmektedir. Çalışmamızda 213 sayılı VUK'un yürürlüğe girdiği 01.01.1961'den günümüze vergi kabahatlerinin ve bunlara uygulanacak idari yaptırımların hangi kanunlarla bugüne ulaştığının tarihsel süreci incelenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Vergi Usul Kanunu, Vergi Kabahatleri, İdari Yaptırımlar, Vergi Kanunları

Changes In Tax Offenses and Sanctions Under Tax Procedure Law From 1961 to the Present

Asst. Prof. Ayşe Armağan

Manisa Celal Bayar University

Prof. Dr. Ramazan Armağan

Süleyman Demirel University

Abstract

One of the important features of tax law, which is part of legal systems that guide social events and consist of written rules, and which has a special position with its unique procedures and principles, is its dynamic structure. For this reason, new regulations must constantly be made in tax legislation as it is affected by events and developments in every area of current life. Significant changes have also occurred within the scope of the Tax Procedure Law (VUK), one of the fundamental laws of the Turkish tax system. VUK No.213, which came into force in our country on 01.01.1961, has changed over time according to the requirements of the day and has taken its current form. The most significant change in VUK occurred with the repeal of Turkish Penal Code (TCK) No.765 and the adoption of TCK No.5237 on 26.09.2004 and Misdemeanor Law (KK) No.5326 on 30.03.2005. With a new approach to crime and punishment policy, unlike TCK No.765, the distinction between crimes as felonies and misdemeanors was abandoned, and misdemeanors were removed from the TCK and included within the scope of KK No.5326. Significant regulations were made with Law No.728, enacted in accordance with Turkish penal laws, and the acts included in the original systematic of VUK are now subject to a dual distinction as "crimes" and "misdemeanors." Violation of tax rules by acts that harm public order is defined as a tax crime, while violation by acts that harm the financial or administrative order is defined as a tax misdemeanor. Violations within the scope of administrative law, referred to as tax misdemeanors, are acts considered as tax loss and irregularities and include administrative sanctions. While tax loss directly causes financial damage to the state treasury with "tax loss," in acts of irregularity considered as danger misdemeanors, the aim is to protect the treasury against a potential loss where future tax loss may arise. Tax misdemeanors are economic/financial acts committed against the state treasury, and with the applied penalties, efforts are made to ensure timely and complete payment of tax debts. Furthermore, by preventing tax loss to the treasury, the financial objective in taxation is achieved through the sufficient and timely collection of funds necessary for financing public services. In our study, the historical process of how tax misdemeanors and the administrative sanctions to be applied to them have reached today through which laws, from 01.01.1961, when VUK No.213 came into force, to the present, has been examined.

Keywords: Tax Procedure Law, Tax Misdemeanors, Administrative Sanctions, Tax Laws

1961'den Günümüze 213 Sayılı Vergi Usul Kanununda Vergi Kaçakçılığı Suçları ve Yaptırımlarının Tarihsel Gelişimi

Dr. Öğretim Üyesi Ayşe Armağan

Manisa Celal Bayar Üniversitesi

Prof. Dr. Ramazan Armağan

Süleyman Demirel Üniversitesi

Özet

Hukuk devleti anlayışının geçerli olduğu ülkelerde, sosyo-ekonomik, hukuki eylem ve işlemlerden kaynaklanan ve kişilerle devlet arasında mali konu haline dönüşen vergilemeye ilişkin yasal düzenlemeler Vergi Hukuku kapsamında gerçekleştirilmektedir. Türk hukuk sisteminin kamu hukuku alanındaki vergi hukuku kapsamında, özellikle vergi adaletinin sağlanması amacıyla vergisel yükümlülüklerin yerine getirilmemesi nedeniyle hazinenin yararını korumaya yönelik önemli katkılar sağlayan düzenlemelere yer verilir.

Ülkemizde 01.01.1961 tarihinde yürürlüğe giren 213 Sayılı Vergi Usul Kanunu (VUK) devletin en temel gelir kaynağı olan vergilerin tüm süreçlerine ilişkin usul ve esasları içermekle birlikte vergi suçları ve kabahatleri ile bunlara uygulanacak yaptırımları da düzenlemektedir. Vergisel yükümlülüklerin vergi kanunları hükümleri kapsamında yerine getirilmemesi veya eksik yerine getirilmesi sonucunda vergi suç ve kabahatleri oluşmaktadır. Genel olarak vergi suçu "vergi mükellefleri veya sorumlularının, VUK ile diğer vergi kanunlarında gösterilen görev ve ödev yükümlülüklerine cezayı gerektirecek bir şekilde aykırı hareket etmesi"dir. Vergi suçu sonucunda kamu düzeni bozulmakta, vergi güvenliği tehlikeye girmekte ve vergi kaybı da doğabilmektedir. VUK'un 359. maddesinde düzenlenen ve en önemli vergi suçunu oluşturan vergi kaçakçılığı suçunda vergi güvenliğinin tehlikeye girdiği gibi vergi kaybı nedeniyle hazinenin zarara uğratıldığı vurgulanmaktadır. Vergi kaçırılmada asıl amaç da mükelleflerin vergisel yükümlülüklerini hiç yerine getirmemesi ya da en aza indirmeye çalışarak ödenecek vergi tutarlarını mümkün olduğunca en aza getirmek ya da hiç ödememeye çalışmaktır. Vergi kaçakçılığı fiillerinin işlenmesiyle ortaya çıkan suç için VUK'ta hapis cezaları öngörülmüş olmakla birlikte vergi kaybı da doğmuşsa kaçırılan verginin 3 katına kadar idari para cezaları uygulanmaktadır. Uygulanan hapis cezaları ve idari para cezaları ile diğer hukuki düzenlemeler ise içinde bulunulan dönemin ekonomik, siyasi ve sosyal şartlarına göre değişmektedir. 213 sayılı VUK da yürürlüğe girdiği 1961 yılından bugüne günün şartlarına uygun ve vergi kayıp ve kaçaklarını önleyebilmek amacıyla birçok düzenleyici kanun ve kararlarla (79 kanun, 6 KHK ve 6 Anayasa Mahkemesi kararı) bugünkü halini almıştır.

Anahtar Kelimeler: Vergi hukuku, Vergi Usul Kanunu, Vergi Suçu, Vergi Cezaları

Historical Development of Tax Evasion Crimes and Sanctions in Tax Procedure Law No. 213 From 1961 to the Present

Asst. Prof. Ayşe Armağan

Manisa Celal Bayar University

Prof. Dr. Ramazan Armağan

Süleyman Demirel University

Abstract

In countries where the rule of law is valid, legal regulations regarding taxation, which arise from socio-economic, legal actions, transactions and become a financial matter between individuals and the state, are carried out within the scope of Tax Law. Within the scope of tax law, which is part of public law in the Turkish legal system, regulations that make significant contributions to protecting the treasury's interests due to the non-fulfillment of tax obligations, especially to ensure tax justice, are included.

Tax Procedure Law No.213 (VUK), which entered into force on 01.01.1961 in our country, includes the procedures and principles regarding all processes of taxes, which are the most basic source of income of the state, and also regulates tax crimes and misdemeanors and the sanctions to be applied to them. Tax crimes and misdemeanors arise as a result of the non-fulfillment or incomplete fulfillment of tax obligations within the scope of tax laws. In general, a tax crime is "the act of taxpayers or responsible parties acting contrary to the duties and obligations specified in the VUK and other tax laws in a manner that requires punishment." As a result of tax crimes, public order is disrupted, tax security is endangered, and tax loss may also occur. In the crime of tax evasion, which is regulated in Article 359 of the VUK and constitutes the most important tax crime, it is emphasized that tax security is endangered and the treasury is harmed due to tax loss. The main purpose of tax evasion is for taxpayers to not fulfill their tax obligations at all or to try to minimize them, bringing the amount of tax to be paid to the lowest possible level or trying not to pay it at all. Although imprisonment penalties are stipulated in the VUK for crimes committed through tax evasion, if a tax loss has also occurred, administrative monetary penalties of up to 3 times the evaded tax are applied. The applied imprisonment penalties and administrative monetary penalties, as well as other legal regulations, change according to the economic, political, and social conditions of the period. Tax Procedure Law No.213 has also taken its current form through many regulatory laws and decisions (79 laws, 6 decrees, and 6 Constitutional Court decisions) since its entry into force in 1961, in accordance with the conditions of the day and to prevent tax losses and evasion.

Keywords: Tax law, Tax Procedure Law, Tax Crime, Tax Penalties

Medreslerin ıslahına yönelik “El-Medaris” Dergisinin Yaklaşımları

Doç. Dr. Mehmet Ayas

Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi

Özet

XIX. yüzyılın ikinci yarısından itibaren Osmanlı eğitim sistemi çift başlı bir yapı kazanmıştır: Bir tarafta modern mektepler hızla yayılırken, diğer tarafta köklü bir geleneği temsil eden medreseler eski işlevlerini sürdürmeye çalışmıştır. Bu dönemde medreselerin ilmî yetersizliği, disiplin sorunları ve çağın bilimsel gelişmelerinden uzak kalması sıkça eleştirilmiştir. Ancak aynı zamanda bu kurumların tamamen yok edilmemesi, aksine ıslah edilerek yaşatılması gerektiği yönünde güçlü bir görüş de mevcuttur. İşte *el-Medâris* dergisi bu yaklaşımın en önemli platformlarından biridir.

Dergide yer alan yazılarda şu noktalar öne çıkar: Medreseler, İslam dünyasında asırlardır ilim ve irfanın merkezi olmuş, dinî ve toplumsal sürekliliği sağlamıştır. Bu mirası yok saymak toplumsal hafızaya zarar verir. Dergi, medreselerin mevcut haliyle eksikliklerini inkâr etmez. Ancak yapılması gereken tasfiye değil, programlı bir ıslah hareketidir. Fıkıh ve kalam gibi geleneksel derslerin korunması yanında matematik, tabiat bilimleri ve modern ilimlerin müfredata dâhil edilmesi gerektiği vurgulanır. Softaların disiplin altına alınması, derslere devamın zorunlu kılınması ve ilmî ciddiyetin yeniden tesis edilmesi önerilir. Müderrislerin seçimine önem verilmesi, yalnızca icazet değil, pedagojik ve ilmî yetkinlik aranması gerektiği dile getirilir. Modern mekteplerle medreseler arasında kopukluk yerine bir tür sentez ve işbirliği arayışının gerekli olduğu savunulur.

el-Medâris dergisi, medreseyi toptan reddeden eleştirilere karşı, “gelenek içinde reform” yaklaşımıyla öne çıkmıştır. Bu bakış açısı, Osmanlı son döneminde modernleşme ile geleneğin çatışmasından çok, ikisini sentezleme gayretini temsil eder. *el-Medâris* dergisi, medreselerin ıslahı için önerdiği reformlarla Osmanlı eğitim tartışmalarında özgün bir pozisyon almıştır. Bu çabalar, hem medreseyi toplumsal hafızada yaşatmayı hem de modernleşme sürecine uyarlamayı amaçlamıştır. Böylece *el-Medâris*, Osmanlı son döneminde “ıslah yoluyla süreklilik” fikrini savunan en önemli basın organlarından biri olmuştur.

Anahtar Kelimeler: Medreseler, İslah, El-medaris.

The Approaches of the Journal 'el-Medâris' Toward the Reform of Madrasas

Assoc. Prof. Dr. Mehmet Ayas

Tokat Gaziosmanpaşa University

Abstract

From the second half of the 19th century onwards, the Ottoman educational system acquired a dual structure: on the one hand, modern schools (mekteps) spread rapidly, while on the other, the madrasas, representing a deep-rooted tradition, sought to maintain their old functions. In this period, madrasas were often criticized for their scholarly inadequacy, problems of discipline, and distance from contemporary scientific developments. At the same time, however, there was also a strong view that these institutions should not be abolished but preserved through reform. The journal *el-Medâris* was one of the most important platforms for this approach.

The articles in the journal highlighted the following points: Madrasas had for centuries been centers of knowledge and wisdom in the Islamic world, ensuring religious and social continuity. Ignoring this heritage would harm social memory. The journal did not deny the existing deficiencies of madrasas. However, what was needed was not abolition but a systematic reform movement. Alongside the preservation of traditional subjects such as fiqh and kalâm, it was emphasized that mathematics, natural sciences, and modern disciplines should be included in the curriculum. It was suggested that the softas should be placed under stricter discipline, with compulsory attendance at lessons and the re-establishment of scholarly seriousness. The selection of müderris (teachers) should be given importance, requiring not only authorization (ijazah) but also pedagogical and scholarly competence. Instead of a disconnect between modern schools and madrasas, a search for synthesis and cooperation was deemed necessary.

The journal *el-Medâris* stood out against criticisms that rejected the madrasa entirely, advocating instead an approach of 'reform within tradition.' This perspective represented not so much a conflict between modernization and tradition in the late Ottoman period, but rather an effort to synthesize the two. With its proposals for the reform of madrasas, *el-Medâris* took a unique position in Ottoman educational debates. These efforts aimed both to preserve the madrasa within social memory and to adapt it to the modernization process. Thus, *el-Medâris* became one of the most important press organs advocating the idea of 'continuity through reform' in the late Ottoman period.

Keywords: Madrasas, Reform, El-Medâris.

“Softalar ve Medreseler” Tartışması: Osmanlı Son Döneminde Medreseler Aleyhindeki Eleştiriler ve “el-Medâris” Dergisinin Müdafaası

Doç. Dr. Mehmet Ayas

Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi

Özet

XIX. yüzyılın ikinci yarısı ve XX. yüzyılın başları Osmanlı toplumunda köklü dönüşümlerin yaşandığı bir dönemdi. Tanzimat ve sonrasındaki reform girişimleri yalnızca idarî ve hukukî alanla sınırlı kalmadı; eğitim kurumları da bu dönüşümün odağına yerleşti. Özellikle II. Meşrutiyet yıllarında basın yoluyla yapılan tartışmalar, medrese kurumunun toplumsal hafızadaki konumunu ve güncel ihtiyaçlara ne ölçüde cevap verip veremediğini gözler önüne serdi.

Bu tartışmalar içinde Hamadanizâde Naci'nin kaleme aldığı *Softalar ve Medreseler* eseri önemli bir dönemeçtir. Naci, eserinde medreselerin ilmî seviyesini kaybettiğini, öğrencilerin (softaların) derslerden ziyade siyasî ve sosyal olaylarla meşgul olduğunu, disiplin ve ahlak açısından da bozulmalar yaşandığını iddia eder. Ona göre medrese, çağın ihtiyaçlarına uygun bir şekilde yenilenememiş, toplumun ilerlemesine ket vuran bir kurum hâline gelmiştir. Bu yaklaşım, hem kurumun yapısal sorunlarını hem de medrese talebelerinin gündelik hayattaki tutumlarını hedef alan sert bir eleştiri niteliğindedir.

Naci'nin görüşleri, dönemin basınında yankı uyandırmış, özellikle medrese çevrelerinin sesi olarak çıkan **“el-Medâris” dergisi** tarafından ciddi şekilde eleştirilmiştir. Dergi, Naci'nin medreseleri bütünüyle yozlaşmış göstermekle haksızlık yaptığını, bu kurumların Osmanlı toplumunda asırlardır dinî ve ilmî sürekliliği sağladığını savunur. Ayrıca, medreselerin köklü geleneğinin göz ardı edilmesinin tehlikelerine işaret eder. *el-Medâris*, reform ihtiyacını bütünüyle reddetmese de, çözümü köklü bir yıkımda değil, içsel islah ve ihya çabalarında aramak gerektiğini vurgular.

Bu polemik, Osmanlı son döneminde medreselerin nasıl algılandığını göstermesi bakımından önemlidir. Bir tarafta modernleşme süreciyle uyumsuz görülen medrese kurumuna radikal eleştiriler yönelten yazarlar, diğer tarafta ise geleneği savunan ve medreselerin kimliğini muhafaza etmeye çalışan kalemler vardır. *Softalar ve Medreseler* ile “el-Medâris” dergisi arasındaki tartışma, aslında daha geniş bir fikir çatışmasının —“islah mı, tasfiye mi?” sorusunun— tipik bir yansımasıdır. Bu bağlamda, söz konusu eser ve tepkiler, Osmanlı entelektüel hayatında eğitimin modernleşmesi etrafında şekillenen gerilimleri anlamak için fikir vermektedir.

Anahtar Kelimeler: Medreseler, Softalar ve Medreseler, El-medaris

The Debate on 'Softas and Madrasas': Criticisms Against Madrasas in the Late Ottoman Period and the Defense of the Journal 'el-Medâris'

Assoc. Prof. Dr. Mehmet Ayas

Tokat Gaziosmanpaşa University

Abstract

The second half of the 19th century and the early 20th century were times of profound transformation in Ottoman society. The Tanzimat and subsequent reform initiatives were not limited to administrative and legal areas; educational institutions also became the focus of this transformation. Especially during the Second Constitutional Era, debates carried out through the press revealed the position of the madrasa institution in social memory and the extent to which it could respond to contemporary needs.

Among these debates, Hamadanizâde Naci's work **Softas and Madrasas** marks an important milestone. In his work, Naci claimed that the madrasas had lost their scholarly level, that the students (softas) were occupied more with political and social events than with lessons, and that deterioration in terms of discipline and morality had occurred. According to him, the madrasa had failed to renew itself in accordance with the needs of the age and had become an institution hindering the progress of society. This approach constitutes a harsh critique targeting both the structural problems of the institution and the everyday attitudes of madrasa students.

Naci's views resonated in the press of the time and were strongly criticized, especially by the journal **el-Medâris**, which voiced the perspective of madrasa circles. The journal argued that Naci was unfair in portraying the madrasas as entirely corrupted, emphasizing that these institutions had ensured religious and intellectual continuity in Ottoman society for centuries. Furthermore, it pointed to the dangers of ignoring the deep-rooted tradition of the madrasas. While **el-Medâris** did not completely reject the need for reform, it stressed that the solution should be sought not in total destruction but in internal reform and revival efforts.

This polemic is important in showing how madrasas were perceived in the late Ottoman period. On one side were authors directing radical criticisms at the madrasa institution, seen as incompatible with the modernization process; on the other side were writers who defended tradition and sought to preserve the identity of the madrasas. The debate between **Softas and Madrasas** and the journal **el-Medâris** is in fact a typical reflection of a broader intellectual conflict—the question of 'reform or abolition?' In this sense, the work and the reactions it provoked provide insight into the tensions shaped around the modernization of education in Ottoman intellectual life.

Keywords: Madrasas, Softas and Madrasas, El-Medâris

Osmanlı İdaresinde Hacı Bektaş Veli Dergâhı: Bakım, Onarım ve İmarına Dair Bir Değerlendirme

Dr. Öğr. Üyesi Mihriban Artan Ok

Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi, Nevşehir, Türkiye

Doç. Dr. İlgar Baharlu

Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi, Nevşehir, Türkiye

Özet

Alevi-Bektaşî inanç sisteminde kutsal mekân mahiyeti taşıyan Hacı Bektaş Veli Dergâhı bu inanç etrafında bir araya gelen zümreler için serçeşme misalidir. Hünkâr Hacı Bektaş Veli zamanında temeli atılan bu dergâh zaman içerisinde gelişerek günümüzdeki nihai şekline kavuşmuştur. Dergâhın inşa edilen ilk binası ise inziva yeri olan ve Kızılca Halvet olarak bilinen Çilehane olmuştur. Söz konusu dergâhın bir bütün olarak teşekkülü ise XIII. yüzyıldan başlayarak XX. yüzyılın ilk çeyreğine kadar devam etmiştir. İdaresi altında olduğu devletlerin desteğini alarak günümüze kadar ulaşmıştır. Dergâh, Osmanlı idaresinde devletin kuruluş döneminden itibaren bazı Osmanlı sultanları tarafından desteklenerek bakımı, onarımı ve restorasyonları yapılmıştır. Zikredilen mimari faaliyetler I. Murad, II. Murad, II. Bayezid, Kanunî Sultan Süleyman, I. Ahmed, I. Abdülhamid, III. Selim, II. Mahmud, Abdülaziz, II. Abdülhamid Dönemi'nde sultanlar, posnişinler, paşalar, mutasarrıflar, yerel yöneticiler, şahıslar veya vakıflar tarafından yapılmıştır. Dergâhın asıl bakımı, onarımı ve restorasyonu söz konusu olunca II. Bayezid Dönemi daha belirgin bir şekilde ön plana çıkmaktadır. II. Bayezid, onarım faaliyetlerinin yanı sıra dergâhı daha kontrol edilebilir bir yapı haline getirerek yeni imkânlar sağlamış ve var olan vakıfları da çeşitlendirmiştir. Bu çalışmada dergâhın Osmanlı idaresinde nasıl bir bakım, onarım ve restorasyon süreci geçirdiği, dergâha ne tür desteklerin verildiği konuları incelenmiştir. Bu inceleme, ilgili kaynaklar ışığında, nitel araştırma yöntemi olan doküman analiz tekniği kullanılarak gerçekleştirilmiştir. Değerlendirmeler yapılırken keşif defterlerine, arşiv vesikalarına, dönemin kronik eserlerine, dergâhla ilgili yazılan tetkik eserlere ve çeşitli makalelere yansıyan bakım, onarım ve restorasyon süreçlerinin neler olduğu dikkatlice incelenerek, dergâhın tarihsel süreç içerisinde geçirdiği değişimler etkin bir biçimde kaynaklar çerçevesinde aydınlatılmıştır. Bu kapsamda, Hacı Bektaş Veli Dergâhı'na ilişkin geçmişte yapılan çalışmalara yeni bir perspektif kazandırılması hedeflenmiştir. Sonuç olarak, bu çalışmayla önemli bir araştırma boşluğunun kapatılması ve Alevilik-Bektaşîlik literatüründe önemli bir eksikliğin giderilmesine olanak sağlanmıştır. Ayrıca dergâhın onarım sürecinin yanı sıra Alevilik-Bektaşîlik için bu yapının önemi vurgulanarak konuyla ilgili daha derinlemesine bir anlayışın sağlanması da amaçlanmıştır.

Anahtar Kelimeler: Hacı Bektaş Veli, Hacı Bektaş Veli Dergâhı, Osmanlı Devleti, Restorasyon

The Dervish Lodge of Hacı Bektaş Veli in the Ottoman Administration: An Assessment of Its Maintenance, Repair and Reconstruction

Asst. Prof. Mihriban Artan Ok

Nevşehir Hacı Bektaş Veli University, Nevşehir, Turkey

Assoc. Prof. Dr. İlgar Baharlu

Nevşehir Hacı Bektaş Veli University, Nevşehir, Turkey

Abstract

The Hacı Bektaş Veli Lodge, which is a sacred place in the Alevi-Bektashi belief system, is like a sparrow's fountain for the communities that came together around this belief. The foundations of this lodge, which was laid during the time of Sultan Hacı Bektaş Veli, developed over time and reached its final form today. The first building constructed within the lodge was the Çilehane (Cultivation House), a place of retreat known as Kızılca Halvet. The formation of the lodge as a whole began in the 13th century and continued until the first quarter of the 20th century. It has survived to the present day with the support of the states it governed. The lodge, underwent maintenance, repairs, and restorations supported by several Ottoman sultans from the foundation of the state under Ottoman rule. The architectural activities mentioned were carried out by Murad I, Murad II, Bayezid II, Suleiman the Magnificent, Ahmed I, Abdulhamid I, Selim III, Mahmud II, Abdulaziz II, During the reign of Abdülhamid, these were built by sultans, posnişins, pashas, governors, local administrators, individuals, or foundations. When it comes to the dervish lodge's actual maintenance, repair, and restoration, the reign of Bayezid II stands out more prominently. In addition to his restoration efforts, Bayezid II transformed the lodge into a more manageable structure, providing new opportunities and diversifying existing foundations. This study examines the maintenance, repair, and restoration processes the lodge underwent during Ottoman rule, and the types of support provided to it. This study was conducted using document analysis, a qualitative research method, in light of relevant sources. During the evaluations, the lodge's historical transformations were effectively illuminated within the framework of the sources by carefully examining the maintenance, repair, and restoration processes reflected in discovery registers, archival documents, periodicals, research works written about the lodge, and various articles. In this context, the aim was to provide a new perspective to previous studies on the Hacı Bektaş Veli Lodge. Consequently, this study has filled a significant research gap and addressed a significant gap in the Alevi-Bektashi literature. In addition to the restoration process of the lodge, the importance of this structure for Alevism and Bektashism is emphasized, aiming to provide a more in-depth understanding of the subject.

Keywords: Hacı Bektaş Veli, Hacı Bektaş Veli Lodge, Ottoman Empire, Restoration

Abdülmuttalib B. Hâşim'in Dinî Kimliği Üzerine Rivayetler ve Tarihsel Bağlamda Bir İnceleme

Doç. Dr. Murat Bıyıklı

Erciyes Üniversitesi, Kayseri, Türkiye

Özet

Hız. Peygamber'in sîretindeki önemli şahsiyetlerden biri olan dedesi Abdülmuttalib, İslâm öncesi Mekke toplumunda dikkat çeken bir isimdir. Asıl adı Şeybe olmasına rağmen amcası Muttalib'in terkinde Mekke'ye girince Müşrikler tarafından amcasının kölesi zannedilerek Abdülmuttalib denilmiş ve böyle maruf olmuştur. Abdülmuttalib Kâbe'nin bazı hizmetlerini yürütmesi, Cürhüm'lerce kapatılan Zemzem kuyusunu bulup yeniden açığa çıkarması ve Mekke'nin siyasi liderlerinden biri olması hasebiyle hem tarihsel hem de dini açıdan dikkate şayan bir karakterdir.

Bununla beraber onun dinî inancı konusunda farklı rivâyetler bulunmaktadır. Bu rivâyetler Abdülmuttalib'in "Hanif" olup olmadığı konusunu tartışmalı bir hâle getirmektedir. Hız. Peygamber'in dedesi olması sebebiyle de bu konuda bir görüş beyan etmekten uzak durulmaktadır. Onun inancı konusunda zikredilen Haniflik, Câhiliye Dönemi'nde İbrahimî tevhid inancını benimseyen, Yahudilik ve Hristiyanlığa bağlı olmayan bir dinî anlayış olarak tanımlanmaktadır. Bazı kaynaklarda geçen aktarımlar Abdülmuttalib'in Allah'a iman eden ve şirkten uzak duran bir kişi olduğunu ileri sürerken, kimileri onun dönemin geleneksel putperest inançlarıyla bağlantılı olduğunu savunmaktadır.

Bu çalışmada, Abdülmuttalib'in Hanif olup-olmadığına dair rivâyetler ele alınacak ve bu konuda tarihsel ve akademik bir değerlendirme yapılacaktır. Bu değerlendirme, rivâyetlerin sıhhati, tarihsel bağlamı ve Abdülmuttalib'in uygulamaları üzerinden şekillenecektir.

Anahtar Kelimeler: İslâm Tarihi, İslâm Öncesi Mekke, Câhiliye'de Dini Kimlik, Hız. Muhammed, Abdülmuttalib, Haniflik.

Narratives on the Religious Identity of ‘Abd al-Muttalib b. Hāshim and an Examination within the Historical Context

Assoc. Prof. Dr. Murat Bıyıklı

Erciyes University, Kayseri, Türkiye

Abstract

One of the prominent figures in the life of the Prophet Muhammad was his grandfather, ‘Abd al-Muttalib, a noteworthy personality in pre-Islamic Meccan society. Although his original name was Shayba, he became widely known as ‘Abd al-Muttalib after entering Mecca on the back of his uncle al-Muttalib’s mount; the polytheists (mushrikīn) mistook him for his uncle’s slave, and thus began referring to him by that name. ‘Abd al-Muttalib attracted historical and religious attention due to his roles in overseeing certain services of the Ka’ba, rediscovering and reopening the Zamzam well, which had been sealed by the Jurhum tribe, and becoming one of the political leaders of Mecca.

However, there are divergent narratives concerning his religious beliefs, which have rendered the issue of whether he was a Hanīf a subject of scholarly debate. In this context, Hanīf is defined as a monotheistic belief system attributed to the Abrahamic tradition, independent of both Judaism and Christianity, and prevalent among certain individuals during the Jāhiliyyah period. Some sources portray ‘Abd al-Muttalib as a man who believed in one God and avoided polytheism, while others argue that he adhered to the traditional polytheistic practices of his time.

This study will examine the reports concerning ‘Abd al-Muttalib’s association with Hanīf monotheism and will offer a historical and academic evaluation of the issue. The analysis will be shaped by assessing the authenticity of the narratives, their historical context, and ‘Abd al-Muttalib’s actions in light of these considerations.

Keywords: Islamic History, Pre-Islamic Mecca, Religious identity in Jāhiliyyah, The Prophet Muhammad, ‘Abd al-Muttalib, Hanīf Belief.

Muhyiddin Muhammed b. İbrahim en-Niksârî ve Tefsir İlmindeki Yeri

Doktor Öğretim Üyesi İsmail Öztürk

Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi, Tokat, Türkiye

Özet

Bu çalışma, 15. yüzyıl Osmanlı döneminin önemli âlimlerinden Muhyiddin Muhammed b. İbrahim en-Niksârî'nin (ö. 901/1495) hayatını ve tefsir ilmindeki yerini incelemektedir. Çalışmanın temel amacı, Osmanlı dönemi tefsir müktesebatının çağın istifadesine sunulması ve bu dönem âlimlerinin gelecek kuşaklara tanıtılmasıdır. Her bölgenin yetiştirdiği ilim adamlarının yerel olarak da bilinmesi, bu alanda çalışmak isteyen araştırmacılara güçlü bir özgüven kazandıracaktır.

Araştırmada, biyografi incelemesi ve eser analizi yöntemleri kullanılmaktadır. Niksârî'nin hayatı ve eğitimi hakkında açıklama yapılarak sadece tefsirle ilgili eserlerine ve tefsirdeki yöntemine değinilmiş, diğer çalışmalarına yer verilmemiştir. Süleymaniye Kütüphanesi'ndeki el yazması eserler üzerinde inceleme yapılmış ve kaynak taramaları gerçekleştirilmiştir.

Niksârî, döneminin tanınmış hocalarından Molla Hüsameddin-i Tokadî, Fenârîzâde Yûsuf Bâli ve Molla Fethullah Şirvânî gibi isimlerden eğitim almış hem İslami ilimler hem de matematik ve astronomi gibi pozitif bilimler alanında yetkinlik kazanmıştır. Niksârî'nin akademik kariyeri, Candaroğulları beyliği döneminde İsmail Bey'in daveti üzerine Kastamonu'ya gitmesi ve ardından şöhretinin Osmanlı başkentine ulaşması sonucu Sultan II. Bayezid tarafından İstanbul'a çağrılmasıyla zirveye ulaşmıştır. İstanbul'da Ayasofya ve Fatih camilerinde günlük elli dirhem maaşla tefsir dersleri vermiş ve Kur'ân'ı baştan sona yorumlamıştır.

Araştırmada Sultan II. Bayezid'e sunulan Duhân sûresi tefsiri, Osmanlı döneminin erken Türkçe tefsir örnekleri arasında yer alan İhlâs sûresi tefsiri ve günümüze ulaşmayan Beyzâvî'nin Envârü't-tenzîl'i üzerine yazdığı haşiyeye odaklanılmaktadır. Duhân sûresi tefsiri Arapça olarak kaleme alınmış olup, Süleymaniye Kütüphanesi'nde muhafaza edilmektedir. Niksârî'nin tefsir metodolojisi, ağırlıklı olarak akîlî tefsir yaklaşımı üzerine kurulmuş olup, filolojik analizler ve mantıksal değerlendirmelerle desteklenmiştir. Temel kaynak olarak Fahrüddîn er-Râzî'nin Mefâtihu'l-gayb'ını kullanan müfessir, ayrıca Zemahşerî'nin el-Keşşâf'ı ve Begavî'nin Me'âlimü't-tenzîl'inden yararlanmıştır.

İhlâs sûresi tefsirini, Arapça bilmeyen Müslümanların namazlarını daha derin konsantrasyon ile icra edebilmeleri amacıyla Türkçe kaleme alınmış olup, eserinde döneminin canlı dili hakkında önemli veriler sunmaktadır. Ayrıca rivâyet ve dirâyet metodolojilerinin yanı sıra işârî (tasavvufî) yorumları da içermekte, sade ve anlaşılır bir dil kullanmaktadır.

Çalışmada, Niksârî'nin Osmanlı tefsir geleneğindeki önemi ortaya konulmaktadır. Mevcut tefsir eserlerini tekrar etmeyip görüşler arasında seçimler yapması ve özgün değerlendirmelerde bulunması onu bu alanda önemli bir kişilik haline getirmektedir. Niksârî'nin metodolojisi, Osmanlı tefsir geleneğinin karakteristik özelliklerinden dirâyet ve rivâyet yaklaşımlarını birleştiren sentezci bir anlayışa dayanmaktadır. Zahirî ve akîlî yaklaşımları öncelemiş, teoriden ziyade pratik anlayışla dilbilimsel ve akîlî analize daha çok ağırlık vermiştir. Arapça bilmeyen okuyucular için Türkçe açıklamalar eklemek konusunda öncü olması, dini ve pozitif bilimleri birleştirme çabası ve teorik tartışmalardan ziyade pratik dini hayata yönelik açıklamaları onu kendi dönemindeki müfessirlerden ayırt etmektedir. Gelecekte yapılacak çalışmaların, özellikle kayıp eserlerinin tespit edilmesi, mevcut eserlerin eleştirel

neşirlerinin hazırlanması ve diğer Osmanlı müfessirleriyle karşılaştırmalı çalışmaların yapılması yönünde planlanması gerekmektedir.

Anahtar Kelimeler: Tefsir, Müfessir, Osmanlı, Tokat, Niksar, Muhyiddin en-Niksârî

Muhyiddin Muhammad ibn Ibrahim al-Niksari and His Place in the Science of Tafsir

Asst. Prof. Dr. İsmail Öztürk

Tokat Gaziosmanpaşa University, Türkiye

Abstract

This study examines the life and place in the science of exegesis of Muhyiddin Muhammad ibn Ibrahim al-Niksari (d. 901/1495), one of the important scholars of the 15th century Ottoman period.

The primary aim of this work is to make the exegetical heritage of the Ottoman period available for contemporary use and to introduce the scholars of this period to future generations. The local recognition of the scholars produced by each region will instil strong confidence in researchers wishing to work in this field.

The research employs biographical analysis and work analysis methods. It provides an account of Niksârî's life and education, focusing solely on his exegetical works and his method of exegesis, without addressing his other works. Manuscripts at the Süleymaniye Library were examined and source searches were conducted.

Niksârî studied under renowned scholars of his time, such as Molla Hüsameddin-i Tokadî, Fenârîzâde Yûsuf Bâli, and Molla Fethullah Şirvânî, gaining proficiency in both Islamic sciences and positive sciences such as mathematics and astronomy. Niksârî's academic career reached its peak when he was invited to Kastamonu by İsmail Bey during the Candaroğulları principality, and then, as his fame reached the Ottoman capital, he was summoned to Istanbul by Sultan Bayezid II. In Istanbul, he taught exegesis at the Hagia Sophia and Fatih mosques for a daily salary of fifty dirhams and interpreted the Qur'an from beginning to end.

The study focuses on the commentary on Surah Duhân presented to Sultan Bayezid II, the commentary on Surah Ihlas, which is among the early examples of Turkish commentary from the Ottoman period, and the marginal notes written by Niksârî on Beyzâvî's Envârü't-tenzîl, which has not survived to the present day. The commentary on the Duhân Surah was written in Arabic and is preserved in the Süleymaniye Library. Niksârî's commentary methodology is based primarily on a rational approach to exegesis, supported by philological analyses and logical evaluations. Using Fahrüddîn er-Râzî's Mefâtîhu'l-gayb as his primary source, the exegete also drew upon Zemahşerî's el-Keşşâf and Begavî's Me'âlimü't-tenzîl.

The commentary on Surah Al-Ikhlâs was written in Turkish so that Muslims who do not know Arabic could perform their prayers with deeper concentration. It provides important data on the living language of its period. It also incorporates the methodologies of narration and reasoning, as well as symbolic (Sufi) interpretations, using a simple and understandable language.

The study highlights Niksârî's significance within the Ottoman exegetical tradition. His refusal to merely repeat existing exegetical works, his selective approach to opinions, and his original assessments have established him as a prominent figure in this field. Niksârî's methodology is based on a synthetic understanding that combines the characteristic features of the Ottoman exegetical tradition: dirâyet and rivâyet approaches. He prioritised the zahiri and akli approaches, placing greater emphasis on

linguistic and rational analysis with a practical understanding rather than theory. His pioneering addition of Turkish explanations for readers who do not know Arabic, his efforts to combine religious and positive sciences, and his explanations focused on practical religious life rather than theoretical discussions distinguish him from other exegetes of his time. Future studies should be planned with a focus on identifying his lost works, preparing critical editions of his existing works, and conducting comparative studies with other Ottoman exegetes.

Keywords: Exegesis, Exegete, Ottoman, Tokat, Niksar, Muhyiddin en-Niksari

Altıncı Tabaka Döneminin Tefsir Geleneğindeki Yeri ve Önemi

Doktor Öğretim Üyesi İsmail Öztürk

Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi, Tokat, Türkiye

Özet

Bu makale, İslam tefsir tarihinin altıncı tabakası (500-599/1107-1203) olarak adlandırılan dönemin tefsir geleneğindeki yerini ve önemini incelemeyi amaçlamaktadır. Altıncı tabaka (500-599/1107-1203), İslam tefsir tarihinde oldukça önemli bir yere sahiptir.

Bu dönem, tefsir ilminin metodolojik açıdan olgunlaştığı, sistematik yaklaşımların geliştiği ve yeni türlerin ortaya çıktığı bir zaman dilimini temsil etmektedir. Bu dönemin en önemli özelliklerinden biri, tefsir mukaddimelerinin sistematik bir yapı kazanmasıdır. Müfessirler, tefsirin tanımı, önemi, şartları ve metotları konularında detaylı açıklamalar yapmaya başlamışlardır. Bu durum, tefsir ilminin artık müstakil bir disiplin olarak kabul edildiğini göstermektedir. Kıraat ilmi ile tefsir ilminin entegrasyonu, bu dönemin diğer bir önemli özelliğidir. Begavî başta olmak üzere, bu dönemdeki müfessirler kıraat farklılıklarını sistematik bir şekilde ele almış ve bu farklılıkların anlam üzerindeki etkilerini detaylı bir şekilde açıklamışlardır. Dirayet tefsirlerinin ortaya çıkışı, bu dönemin tefsir anlayışındaki gelişmişliği göstermektedir. Kirmânî'nin *Lübâbü't-tefâsir*'i gibi eserler, sadece rivayet malzemesine dayanan tefsirlerin ötesinde, akli değerlendirmelerin de yapıldığı çalışmaları temsil etmektedir. Zemahşerî'nin *Keşşâfı*, bu dönemin en önemli eserlerinden biri olarak, sonraki dönemleri derinden etkilemiştir. Bu eser, tefsir yazıcılığında yeni bir dönem başlatmış ve müteakip asırlarda bu eser üzerine yazılan şerh ve haşiyeler, tefsir literatürünün önemli bir bölümünü oluşturmuştur. Yunan felsefesinin etkisinin görülmeye başlanması, bu dönemin sosyo-kültürel değişimlerini yansıtmaktadır. Bu etki, müfessirlerin bakış açılarını genişletmiş ve yeni yaklaşımların gelişmesine yol açmıştır.

Sonuç olarak, altıncı tabaka dönemi, İslam tefsir tarihinde bir dönüm noktası niteliğindedir. Bu dönemde atılan temellerle, tefsir ilmi sonraki asırlarda daha da gelişmiş ve çeşitlenmiştir. Bu dönemin müfessirlerinin katkıları, günümüze kadar tefsir geleneğini etkilemeye devam etmektedir.

Bu çalışma, altıncı tabakanın tefsir tarihindeki yerini ve önemini ortaya koymaya çalışmıştır. Ancak, bu konuda daha detaylı çalışmalara ihtiyaç duyulmaktadır. Özellikle bu dönemdeki müfessirlerin bireysel katkıları, eserlerin mukayeseli analizi ve metodolojik yaklaşımların karşılaştırılması gibi konularda yapılacak çalışmalar, bu dönemin daha iyi anlaşılmasına katkı sağlayacaktır.

Anahtar Kelimeler: Altıncı Tabaka, Tefsir Tarihi, İslami İlimler, Metodoloji, Kıraat

The Place and Importance of the Sixth Layer Period in the Tradition of Tafsir

Asst. Prof. Dr. İsmail Öztürk

Tokat Gaziosmanpaşa University, Türkiye

Abstract

This article aims to examine the place and importance of the sixth layer (500-599/1107-1203) of Islamic exegesis history in the tradition of exegesis. The sixth layer (500-599/1107-1203) holds a very important place in the history of Islamic exegesis.

This period represents a time when the science of exegesis matured methodologically, systematic approaches developed, and new genres emerged. One of the most important features of this period is that the introductions to exegesis acquired a systematic structure. Commentators have begun to provide detailed explanations on the definition, importance, conditions and methods of exegesis. This situation demonstrates that the science of exegesis is now accepted as an independent discipline. The integration of the science of recitation with the science of exegesis is another important feature of this period. Begavî, in particular, along with other exegetes of this period, systematically addressed differences in recitation and explained in detail the effects of these differences on meaning. The emergence of rational exegeses demonstrates the sophistication of exegetical understanding during this period. Works such as Kirmânî's *Lübâbü't-tefâsir* represent studies that go beyond exegeses based solely on narrative material and also incorporate rational assessments. Zerahşerî's *Keşşâf*, as one of the most important works of this period, profoundly influenced subsequent eras. This work initiated a new era in exegesis, and the commentaries and marginal notes written on it in the following centuries constitute a significant part of the exegetical literature. The emergence of the influence of Greek philosophy reflects the socio-cultural changes of this period. This influence broadened the perspectives of exegetes and led to the development of new approaches.

Consequently, the sixth layer period represents a turning point in the history of Islamic exegesis. The foundations laid during this period enabled the science of exegesis to develop and diversify further in subsequent centuries. The contributions of the exegetes of this period continue to influence the tradition of exegesis to this day.

This study has attempted to reveal the place and importance of the sixth layer in the history of exegesis. However, more detailed studies are needed on this subject. In particular, studies on the individual contributions of exegetes of this period, comparative analysis of works, and comparison of methodological approaches will contribute to a better understanding of this period.

Keywords: Sixth Layer, History of Exegesis, Islamic Sciences, Methodology, Recitation

İklim Değişikliğiyle Mücadelede Para ve Maliye Politikalarının Koordinasyonu: Türkiye Üzerine Kavramsal Bir İnceleme

Prof. Dr. Mehmet Bölükbaş

Aydın Adnan Menderes Üniversitesi, Aydın, Türkiye

Özet

Geleneksel makroekonomik politika araçlarının yeniden yapılandırılması bir yandan iklim değişikliğiyle mücadele için diğer yandan da sürdürülebilir kalkınma hedeflerine ulaşmak açısından kritik bir gereklilik haline gelmiştir. Para ve maliye politikalarının hem kendi aralarındaki koordinasyonunun sağlanması hem de iklim politikaları ile uyumlu biçimde tasarlanması ekonomik istikrarın sağlanmasına ve sürdürülmesine katkı sunabileceği gibi yeşil dönüşümün hızlandırılması açısından da stratejik önem taşımaktadır.

Son yıllarda para politikası, düşük karbonlu yatırımları destekleyen finansal koşullar yaratırken; maliye politikası da karbon vergileri, yeşil teşvikler ve kamu harcamaları yoluyla dönüşümün yönünü belirleyebilmektedir. Avrupa Merkez Bankası, Finansal Sistemi Yeşillendirme Ağı gibi kurumlar, iklim risklerinin para ve maliye politikası çerçevesine entegrasyonu konusunda önemli adımlar atmıştır. Türkiye'de de bu alanda önemli gelişmeler yaşanmaktadır. Bu kapsamda çalışmada, iklim değişikliği bağlamında para ve maliye politikalarının koordinasyonunun temelleri incelenerek bu koordinasyonun önemine değinilmekte, aynı zamanda Türkiye üzerine kavramsal bir değerlendirme yapılarak çeşitli politika önerileri sunulmaktadır.

Anahtar Kelimeler: İklim Değişikliği, Para Politikası, Maliye Politikası, Türkiye.

Coordination of Monetary and Fiscal Policies in Combating Climate Change: A Conceptual Analysis on Türkiye

Prof. Dr. Mehmet Bölükbaş
Aydın Adnan Menderes University, Aydın, Türkiye

Abstract

The restructuring of traditional macroeconomic policy instruments has become a critical necessity both for combating climate change and for achieving sustainable development goals. Ensuring coordination between monetary and fiscal policies, as well as designing them in harmony with climate policies, is not only conducive to maintaining and enhancing economic stability but also of strategic importance for accelerating the green transition.

In recent years, monetary policy has created financial conditions that support low-carbon investments, while fiscal policy has shaped the direction of transformation through carbon taxation, green incentives, and public expenditures. Institutions such as the European Central Bank and the Network for Greening the Financial System have taken significant steps toward integrating climate risks into the framework of monetary and fiscal policies. Similar developments have also been observed in Turkey.

Within this context, the study examines the foundations of monetary and fiscal policy coordination in relation to climate change, highlights the importance of such coordination, and provides a conceptual assessment of Turkey alongside several policy recommendations.

Keywords: Climate Change, Monetary Policy, Fiscal Policy, Türkiye.

İklim Kanunu Üzerinden Türkiye’de Ekonomik Dönüşümün Olası Yönelimleri: Avrupa Deneyimleriyle Kavramsal Bir Yaklaşım

Prof. Dr. Mehmet Bölükbaş

Aydın Adnan Menderes Üniversitesi, Aydın, Türkiye

Doç. Dr. Kıymet Yavuzaslan

Aydın Adnan Menderes Üniversitesi, Aydın, Türkiye

Özet

İklim değişikliğiyle mücadelede küresel çabaların yanı sıra ulusal kanunların rolü de giderek artarken, Türkiye’nin İklim Kanunu, AB Yeşil Mutabakatı ve Sınırdaki Karbon Düzenleme Mekanizması (SKDM) ile uyumlu bir geçişi hedeflemektedir. Türkiye’deki İklim Kanunu’nun kapsamına bakıldığında emisyon ticaret sistemi (ETS), karbon fiyatlaması, yeşil yatırım teşvikleri ve sektörel dönüşüm gibi unsurların dikkat çektiği anlaşılmaktadır. Bu durum İklim Kanunu’nun uygulanması ile Türkiye ekonomisinde yaşanabilecek olası yönelimleri incelemenin önemli olacağını düşündürmektedir.

Bu çerçevede çalışmada, Türkiye’nin 2025 İklim Kanunu’nun ekonomik dönüşüm üzerindeki potansiyel etkileri kavramsal bir çerçevede ele alınmakta ve seçilmiş Avrupa ülkelerindeki iklim kanunlarıyla karşılaştırmalı bir değerlendirme sunulmaktadır. Çalışmada ilk olarak iklim politikalarının ve iklim kanunlarının ekonomik etkileri üzerinde durulmuş, ardından Fransa, Almanya, Danimarka ve İspanya gibi seçilmiş Avrupa ülkelerindeki iklim kanunları karşılaştırmalı olarak sunulmuş, Türkiye’deki İklim Kanunu’nun ulusal ekonomik dönüşüm üzerindeki olası etkilerine değinilmiştir. Çalışmanın sonunda ise İklim Kanunu’nun Türkiye için stratejik bir fırsat sunduğu, ancak dönüşüm sürecinin kapsayıcı ve dengeli biçimde yönetilmesi gerektiği vurgulanmakta, gelecekte bu kavramsal çerçevenin teknik simülasyonlarla desteklenmesi de önerilmektedir.

Anahtar Kelimeler: İklim Kanunu, Ekonomik Dönüşüm, Türkiye, AB Ülkeleri

Possible Pathways of Economic Transformation in Türkiye Through the Climate Law: A Conceptual Approach Based on European Experiences

Prof. Dr. Mehmet Bölükbaş
Aydın Adnan Menderes University, Aydın, Türkiye

Assoc. Prof. Dr. Kıymet Yavuzaslan
Aydın Adnan Menderes University, Aydın, Türkiye

Abstract

While global efforts to combat climate change continue to intensify, the role of national legislation is also gaining increasing importance. Türkiye's Climate Law aims to facilitate a transition aligned with the European Union's Green Deal and the Carbon Border Adjustment Mechanism (CBAM). A closer look at the scope of the law reveals key components such as an emissions trading system (ETS), carbon pricing, green investment incentives, and sectoral transformation. These elements suggest that analyzing the potential trajectories of Türkiye's economy under the implementation of the Climate Law is both timely and necessary.

Within this framework, the study presents a conceptual analysis of the potential economic impacts of Türkiye's 2025 Climate Law and offers a comparative assessment based on climate legislation in selected European countries. The paper first examines the economic implications of climate policies and legal frameworks, and then analyzes the experiences of countries such as France, Germany, Denmark, and Spain to shed light on the possible effects of Türkiye's Climate Law on national economic transformation. The study concludes that the Climate Law represents a strategic opportunity for Türkiye, yet emphasizes that the transformation process must be managed in an inclusive and balanced manner. It also recommends that future research reinforce this conceptual framework with technical simulations.

Keywords: Climate Law, Economic Transformation, Türkiye, EU Countries.

Gerçeklikten Kopuşun Estetikleştirilmesi: Post-Truth Çağda Beyin Çürümesi

Dr. Öğr. Üyesi Sermin Asıl
Amasya Üniversitesi, Türkiye

Özet

Oxford Sözlüğü'nün 2024'te öne çıkardığı "beyin çürümesi" kavramı, düşük nitelikli çevrimiçi içeriklerin yoğun tüketimiyle ilişkilendirilen bilişsel aşınma ve gerçeklik algısındaki bozulma riskine işaret eden bir uyarıdır. Bu durum, özellikle post-truth çağın dijital medya ortamlarında daha görünür hale gelmektedir. Post-truth, delile dayalı doğruluk standartlarının aşındığı; duygusal çekicilik, kimlik uyumlu algılar, dikkat ekonomisi ve viral dolaşımın görünürlüğü belirlediği bir iletişim iklimini ifade eder. Bu bağlamda, "beyin çürümesi" kavramı da post-truth çağın bu ikliminde, yoğun içerik tüketiminin yol açtığı bilişsel aşınmayı ve gerçeklikten kopuşu simgeleyen güncel bir gösteren olarak öne çıkmaktadır. Bu kavramın medya ile ilişkisini irdeleyen çalışma, dijital iletişim dinamikleri içinde gerçekliğin nasıl dönüştürüldüğünü tartışmaktadır. Bir yandan medya üzerinden gündelik deneyimin belirli duygusal kodlarla yeniden üretilmesi, diğer yandan da platformların öneri ve sıralama mantığı aracılığıyla içerik akışının kişiselleştirilmesine odaklanmaktadır. Bu amaç doğrultusunda, çalışma simülasyon yaklaşımı ile çerçeveleme modelini birlikte ele almaktadır. Simülasyon ile göstergelerin "gerçekten daha gerçek" bir etki yaratarak temsille gerçek arasındaki sınırın belirsizleştirdiği, çerçeveleme ile medyanın belirli yönleri seçip vurgulayarak algıyı duygusal ve ideolojik çerçeveler içinde yönlendirdiği bilinmektedir. Literatür taraması yöntemi ile yürütülen bu çalışma medya ve platformların öneri mantığının "beyin çürümesi" olarak adlandırılan bilişsel aşınmayı nasıl etkilediği sorusuna odaklanmaktadır. Nitekim, beyin çürümesinin yalnızca bireysel dikkat dağınıklığına değil, aynı zamanda toplumsal gerçeklik yorgunluğuna ve eleştirel düşüncenin bastırılmasına yol açtığı varsayılmaktadır. Bu süreç nihai olarak medya aracılığıyla gerçeğin simülasyonlara dönüşmesini estetize ederek demokrasi için riskler doğurur. Çalışma, post-truth çağında eleştirel düşünme ve medya okuryazarlığının gerekliliğini vurgulamakta, toplumsal farkındalık ve etik sorumluluk açısından temel bir uyarı işlevi görmektedir. Sonuç olarak, "beyin çürümesi"ne karşı eleştirel bilincin geliştirilmesi hem bireysel hem de toplumsal bir zorunluluk olarak öne çıkmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Beyin çürümesi, eleştirel düşünme, medya okuryazarlığı, post-truth

Aestheticizing the Detachment from Reality: Brain Rot in the Post-Truth Era

Asst. Prof. Dr. Sermin Asıl

Amasya University, Türkiye

Abstract

The term “*brain rot*”, highlighted by the Oxford Dictionary as the word of the year in 2024, signals a conceptual warning about the risks of cognitive erosion and the deterioration of reality perception associated with the excessive consumption of low-quality online content. This phenomenon has become particularly visible in the digital media environments of the post-truth era. Post-truth refers to a communicative climate in which evidence-based standards of truth are eroded, while emotional appeal, identity-congruent perceptions, the attention economy, and viral circulation shape visibility. In this context, the notion of “*brain rot*” emerges as a contemporary signifier of cognitive decline and detachment from reality produced by the overconsumption of digital content. This study examines the relationship between “*brain rot*” and the media, discussing how reality is reshaped within digital communication dynamics. It focuses, on the one hand, on the reproduction of everyday experience through specific emotional codes embedded in media aesthetics, and on the other, on the personalization of content flows through platforms’ recommendation and ranking systems. To this end, the study brings together Baudrillard’s theory of simulation/hyperreality and Hall’s framing model. Simulation points to the collapse of the boundary between representation and reality as signs create an effect of being “*more real than the real*,” while framing explains how media select and highlight certain aspects to shape perception within emotional and ideological codes. Conducted through a literature review, this study explores how media and platform recommendation logics influence the phenomenon described as “*brain rot*.” It is assumed that brain rot leads not only to individual distraction but also to collective “*reality fatigue*” and the suppression of critical thinking. Ultimately, this process aestheticizes the transformation of reality into simulations through media and produces risks for democracy. The study emphasizes the necessity of critical thinking and media literacy in the post-truth era, serving as a crucial warning for mental hygiene, social awareness, and ethical responsibility. In conclusion, fostering critical awareness against “*brain rot*” is highlighted as both an individual and societal imperative.

Keywords: Brain rot, critical thinking, media literacy, post-truth

Cam Tavanı Aşan Kadınlar: Girişimcilikte Başarı Öyküleri ve Stratejik Yaklaşımlar

Dr. Öğr. Üyesi Enver Samet Özkal

Afyonkarahisar Sağlık Bilimleri Üniversitesi, Afyonkarahisar, Türkiye

Arş. Gör. Beyzanur Üstünbaş

Afyonkarahisar Sağlık Bilimleri Üniversitesi/Afyonkarahisar/Türkiye

Özet

Sosyokültürel yaşamdaki eğitim, fırsat eşitliği ve kadın girişimciliğinin geliştirilmesine yönelik destek faaliyetleri ile birlikte yaşanan olumlu gelişmeler kadınların iş hayatında gün geçtikçe daha fazla yer bulmasına imkân tanımaktadır.

Çalışmada, iş hayatında yer edinmeye çalışan kadınların yaşadıkları deneyimlerin incelenmesi amaçlanmıştır. Böylelikle kadın girişimcilerin hangi alanlarda kümelenedikleri, ne tür destekler aldıkları/alamadıkları, yaşadıkları zorlu süreçler ve geleceğe dönük planların incelenerek pratikte kadın girişimciler için bir yol haritası çizmek de araştırmanın hedefleri arasındadır.

Çalışmada nitel araştırma tercih edilmiş olup, kesitsel bir araştırmadır. Katılımcılarla birebir görüşme yöntemi tercih edilmiştir. Görüşmeler yüz yüze, telefonda arayarak veya online görüşme toplantısı olarak gerçekleştirilmiştir. Toplamda 61 katılımcıyla görüşme sağlanmıştır. 10 katılımcının verileri yeterli içeriği sağlamadığından dolayı çıkartılmış ve toplamda 51 katılımcının verileri incelenmiştir. Verilerin analizi için MAXQDA istatistiksel analiz programı kullanılmış olup, verilerin analiz süreci devam etmektedir.

Değerlendirmeye alınan katılımcıların öğrenim durumlarına bakıldığında 8 tanesi lise mezunu, 33 tanesi üniversite mezunu (önlisans-lisans) ve 4 tanesi lisansüstü mezunu olduğunu belirtmiştir. 11 kişi işletmesinin 2010 yılından önce, 33 kişi 2010 yılı ve sonrası kurulduğunu beyan etmiştir. Yalnızca cinsiyetinden dolayı iş hayatında ciddiye alınmama, kandırılma, güvenilmeme gibi zorluklarla karşılaşan kadın girişimciler olmuştur. Kendisini destekleyen bir erkek figürü olan katılımcılar bulunsa da hiçbir destek almadan işini kuran ve büyüten katılımcılar da mevcuttur.

Günümüzde kadınlar sosyal hayatın her alanında var olmakta ve birçok kişiye istihdam sağlar hale gelmekte ancak finansal, sosyal ve yasal desteklerin artması gerekmektedir. Bu fırsat eşitliğinin Türkiye'nin sosyo-ekonomisine katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

Anahtar kelimeler: Kadın Girişimcilik, İşletme

Ulus-Ötesi Göç ve Kimliğin Çoğulluğu: Çifte Aidiyet Üzerine Yaklaşımlar

Dr. Öğr. Üyesi Kübra Alarçin

Kırklareli Üniversitesi, Kırklareli, Türkiye

Özet

Göç, fiziksel bir yer değiştirme değil; bireylerin aidiyet ve kimliğe dair algılarını dönüştüren çok boyutlu toplumsal bir süreçtir. Dolayısıyla göç tecrübesi de bireyleri tekil birer kimlikten ziyade çifte aidiyet ve çoğul kimlik biçimlerine yönlendiren dinamik bir süreçtir. Her bir göçmen aslında kişisel olarak kendi biricik tecrübesini yaşasa da bir süreç olarak bakıldığında göçün temel olarak çoklu kimlik ve aidiyet bağlamında benzer desenlere sahip olduğu söylenebilir. Bu çalışma esasen göçmenlerin bu süreçte oluşturdukları çoklu kimlik katmanlarının toplumsal olarak nasıl inşa edildiğine odaklanmaktadır. Dolayısıyla Stuart Hall'un diasporik kimlik ve müzakere, Bourdieu'nun habitus, kültürel/sosyal sermaye dönüşümü ve Bauman'ın akışkan kimlik kavramlarının toplumsal düzeyde göçmenler ve göçmen olmayanlar için nasıl dışa vurduğunu teorik olarak tartışmak amaçlanmıştır. Bu yaklaşımlar göçmen kimliğinin sabit değil akışkan, müzakere edilen ve dahası parçalı bir yapı taşıdığını ortaya koymaktadır. Fakat elbette birinci, ikinci ve üçüncü kuşak göçmenler arasında bu deneyim farklılaşmakta ve göçmenlerin aidiyet biçimleri bu bağlamda çeşitlilik göstermektedir. Günümüzde dijitalleşme ve sosyal medya ise bu kimliklerin görünürlüğü ve inşa edilmesi gibi tartışmaları yeniden ortaya koymayı gerektirmektedir. Göç bir kimlik kaybı mıdır yoksa kimliğin çoğalması ve dönüştürülmesi süreci midir?

Anahtar Kelimeler: göç, kimlik, aidiyet

Çevresel, Sosyal ve Yönetişim (ESG) ile Risk İlişkisi Üzerine Bibliyometrik Bir İnceleme

Öğr. Gör. Rabia Şen

Sakarya Uygulamalı Bilimler Üniversitesi, Sakarya, Türkiye

Özet

Bu çalışma, Çevresel, Sosyal ve Yönetişim (ESG) ve risk konularında yapılmış akademik araştırmaları bibliyometrik yöntemle incelemekte, literatürdeki eğilimleri, iş birliklerini ve gelişen araştırma alanlarını ortaya koymayı amaçlamaktadır. Çalışmada, 1993-2025 yılları arasında yayınlanan farklı türdeki eserlerin bibliyometrik analizi Web of Science veri tabanı kullanılarak VOSviewer yazılımı aracılığıyla Çevresel, Sosyal Yönetişim (ESG) ve risk ile ilgili mevcut yazının sistemli bir özeti sunulmuş, çalışma eğilimleri ve boşlukları sunulmuştur. Web of Science veri tabanında ("ESG" OR "Environmental Social Governance" OR "Sustainable Finance" OR "Corporate Social Responsibility" OR "CSR") AND ("Risk" OR "Financial Risk" OR "Credit Risk" OR "Sovereign Risk" OR "Country Risk" OR "Political Risk" OR "Bond Yield Spread" OR "Sovereign Debt) kelimeleri kullanılarak tarama yapılmıştır. Çalışmaya risk ölçütü olarak finansal risk, kredi riski, egemen risk, ülke riski, siyasi risk, tahvil getiri farkı, devlet borcu kelimeleri "veya" bağlacı eklenerek dahil edilmiştir.

Analiz sonuçlarına göre, 1993-2025 yılları arasında Çevresel, Sosyal ve Yönetişim (ESG) ve risk ile ilgili 4.904 eserin yayınlandığı, en yüksek yoğunluğun 2024 (967 eser) yılında olduğu 09.09.2025 tarihine kadar ise 797 eser yayınlandığı görülmüştür. 2007 yılından sonra eser sayısının hızla artmaya başladığı görülmüştür.

En fazla eser üreten yazarlar arasında Pornsit Jiraporn (19 eser), Sirimon Treepongkaruna (16 eser), Ali Uyar (13 eser) yer almaktadır. Yayın türleri arasında dergi makaleleri (4593), erken erişim (378), inceleme makalesi (153), bildiri özeti (132), kitap bölümleri (97) öne çıkmaktadır. Araştırma alanları açısından ise, İşletme Finansı (2.013), İşletme (1.360) Yönetim (1.224), Ekonomi (999), Yeşil Sürdürülebilir Bilim Teknolojisi (682) gibi alanlarda önemli sayıda eser üretilmiştir ve çalışmaya dahil edilmiştir. Yayınların ülkelere göre dağılımında ise Çin (1.144), Amerika (886), İngiltere (501) lider konumdadır. Yayın dillerinde ise ilk sırada İngilizce (4.871), ardından İspanyol (9) ve Portekizce'nin (7) geldiği gözlenmiştir. Ayrıca, Social Sciences Citation Index (SSCI) (3.253), Emerging Sources Citation Index (ESCI)(1.361), Science Citation Index Expanded (SCI-EXPANDED) (604) endekslerinde taranan yayınlar ağırlıktadır.

Çevresel, Sosyal ve Yönetişim (ESG) ve risk ile ilgili yayınlarda en sık kullanılan anahtar kelimeler arasında corporate social responsibility (1068 tekrar), ESG (723 tekrar), sustainability (331 tekrar) ifadeleri öne çıkmaktadır. Bu bulgular, Çevresel, Sosyal ve Yönetişim (ESG) ve risk alanındaki çalışmaların önemini ve bu alandaki araştırma eğilimlerini ortaya koymaktadır.

Anahtar Kelimeler: ESG, risk, bibliyometrik analiz, Web of Science, Vosviewer

A Bibliometric Study on the Relationship Between Environmental, Social, and Governance (ESG) and Risk

Lect. Rabia Şen

Sakarya University of Applied Sciences, Sakarya, Turkey

Abstract

This study examines academic research conducted on Environmental, Social and Governance (ESG) and risk issues using bibliometric methods, aiming to reveal trends, collaborations, and emerging research areas in the literature. The bibliometric analysis of different types of works published between 1993 and 2025 was conducted using the Web of Science database and VOSviewer software. A systematic summary of the existing literature on Environmental Social Governance (ESG) and risk was presented, along with research trends and gaps. Keywords used in the Web of Science database: (“ESG” OR “Environmental Social Governance” OR “Sustainable Finance” OR “Corporate Social Responsibility” OR “CSR”) AND (“Risk” OR “Financial Risk” OR “Credit Risk” OR “Sovereign Risk” OR “Country Risk” OR “Political Risk” OR “Bond Yield Spread” OR “Sovereign Debt”) were used to conduct the search. The terms financial risk, credit risk, sovereign risk, country risk, political risk, bond yield spread, and sovereign debt were included in the study as risk measures using the “or” connector.

According to the analysis results, 4,904 works related to Environmental, Social and Governance (ESG) and risk were published between 1993 and 2025, with the highest intensity in 2024 (967 works) and 797 works published by September 9, 2025. The number of works began to increase rapidly after 2007.

The authors who produced the most works were Pornsit Jiraporn (19 works), Sirimon Treepongkaruna (16 works), and Ali Uyar (13 works). Among the types of publications, journal articles (4,593), early access (378), review articles (153), abstracts (132), and book chapters (97) stand out. In terms of research areas, a significant number of works have been produced and included in the study in areas such as Business Finance (2,013), Business (1,360), Management (1,224), Economics (999), and Green Sustainable Science and Technology (682). In terms of the distribution of publications by country, China (1,144), the United States (886), and the United Kingdom (501) are in the leading positions. In terms of publication languages, English (4,871) ranks first, followed by Spanish (9) and Portuguese (7). Furthermore, publications indexed in the Social Sciences Citation Index (SSCI) (3,253), Emerging Sources Citation Index (ESCI) (1,361), and Science Citation Index Expanded (SCI-EXPANDED) (604) are predominant.

Among the most frequently used keywords in publications related to Environmental, Social and Governance (ESG) and risk are corporate social responsibility (1,068 occurrences), esg (723 occurrences), and sustainability (331 occurrences). These findings highlight the importance of studies in the field of Environmental, Social and Governance (ESG) and risk and reveal research trends in this area.

Keywords: ESG, risk, bibliometric analysis, Web of Science, Vosviewer

Mutluluk Bağlılık Getirir mi? Tıbbi Sekreterlerin Örgütsel Bağlılıklarını Yordamada İşte Mutluluk Algısının Rolü

Öğr. Gör. Dr. Betül Sarı

Mersin Üniversitesi, Mersin, Türkiye

Öğr. Gör. Hilal Ekim

Çağ Üniversitesi, Mersin, Türkiye

Öğr. Gör. Halil Can Aydemir

Tarsus Üniversitesi, Mersin, Türkiye

Özet

Bu araştırmanın amacı tıbbi sekreterlerin işte mutluluk düzeyleri ile örgütsel bağlılıkları arasındaki ilişkiyi incelemek ve mutluluk algısının örgütsel bağlılık üzerindeki yordayıcı etkisini tespit etmektir. İlişkisel tarama modeliyle yürütülen araştırma, Ocak-Mayıs 2025 tarihleri arasında Mersin ilinde kamu ve özel sektörde görev yapan 394 tıbbi sekreterin katılımıyla tamamlanmıştır. Verilerin toplanmasında, Tanıtıcı Bilgi Formu, İşte Mutluluk Ölçeği (İMÖ) ve Örgütsel Bağlılık Ölçeği (ÖBÖ) kullanılmıştır. Araştırmaya katılan tıbbi sekreterlerin İMÖ puan ortalaması $53,41 \pm 13,74$ olup, genel olarak orta düzeyde mutluluğa işaret etmektedir. Cinsiyet değişkeninde yalnızca devam bağlılığında fark bulunmuş ($p=0,03$) ve erkeklerin puanları kadınlardan yüksektir. Yaş grupları arasında İMÖ, ÖBÖ, duygusal ve normatif bağlılıkta fark gözlenmiş ($p<0,05$); en yüksek ortalamalar 36 yaş ve üzerindedir. Medenî duruma göre evlilerin ÖBÖ ve duygusal bağlılık puanları bekârlardan yüksek bulunmuştur ($p<0,05$). Gelir düzeyine göre İMÖ, ÖBÖ, duygusal ve devam bağlılığında anlamlı farklar belirlenmiştir ($p<0,05$). Çalışılan sektörde özel sektör çalışanları işte mutlulukta ($p=0,043$) ve duygusal bağlılıkta ($p=0,050$) kamu çalışanlarına kıyasla daha yüksek puanlara sahiptir. Kurum türüne göre üniversite/eğitim ve araştırma hastanesinde çalışanların duygusal bağlılığı anlamlı biçimde daha yüksektir ($p=0,024$). İMÖ ile ÖBÖ arasında orta düzeyde pozitif yönlü anlamlı bir ilişki saptanmıştır ($r=0,479$; $p<0,01$). İMÖ, ÖBÖ'nün anlamlı bir yordayıcısıdır ($\beta=0,479$; $p<0,01$) ve örgütsel bağlılıktaki toplam varyansın %23'ünü açıklamaktadır. Bulgular, işte mutluluk algısının artırılmasının örgütsel bağlılığı güçlendireceğini ve sağlık kurumlarında daha sürdürülebilir bir çalışan bağlılığına katkı sağlayacağını göstermektedir. Bu doğrultuda, kurum yöneticilerine çalışanların mutluluk düzeylerini yükseltecek uygulamalara ağırlık vermeleri önerilmektedir.

Anahtar Kelimeler: İşte Mutluluk, Örgütsel Bağlılık, Duygusal Bağlılık, Devam Bağlılığı, Normatif Bağlılık

Does Happiness Bring Commitment? The Role of Perception of Happiness at Work in Prediction of Organizational Commitment of Medical Secretaries

Lecturer Dr. Betül Sarı

Mersin University, Mersin, Turkey

Lecturer Hilal Ekim

Çağ University, Mersin, Turkey

Lecturer Halil Can Aydemir

Tarsus University, Mersin, Turkey

Abstract

The aim of this study is to examine the relationship between the happiness levels of medical secretaries at work and their organizational commitment and to determine the predictive effect of happiness perception on organizational commitment. The research, conducted with a relational screening model, was completed with the participation of 394 medical secretaries working in the public and private sectors in Mersin province between January and May 2025. In collecting the data, the Introductory Information Form, the Happiness at Work Scale (HAS) and the Organizational Commitment Scale (OCS) were used. The average score of the medical secretaries participating in the study on the HAS was 53.41 ± 13.74 , indicating a generally moderate level of happiness. A difference was found only in continuance commitment in the gender variable ($p=0.03$), with men scoring higher than women. Differences were observed between age groups in the HAS, OCS, and affective and normative commitment ($p<0.05$), with the highest averages at age 36 and above. According to marital status, the OCS and emotional commitment scores of married individuals were found to be higher than those of single individuals ($p<0.05$). Significant differences were determined in the HAS, OCS, emotional and continuation commitment according to income level ($p<0.05$). In the sector of work, private sector employees have higher scores in happiness at work ($p=0.043$) and emotional commitment ($p=0.050$) compared to public employees. According to the type of institution, the emotional commitment of employees working in university/training and research hospitals is significantly higher ($p=0.024$). A moderately positive and significant correlation was found between HAS and OCS ($r=0.479$; $p<0.01$). HAS is a significant predictor of OCS ($\beta=0.479$; $p<0.01$) and explains 23% of the total variance in organizational commitment. Findings show that increasing the perception of happiness at work will strengthen organizational commitment and contribute to more sustainable employee commitment in healthcare institutions. In this regard, it is recommended that corporate managers focus on practices that will increase the happiness levels of employees.

Keywords: Workplace Happiness, Organizational Commitment, Affective Commitment, Continuance Commitment, Normative Commitment

Yabancı Uyruklu Ortaokul Öğrencilerinin Okula Aidiyet Duygularının Belirlenmesine Yönelik Çalışmaların İncelenmesi

Yüksek Lisans Öğrencisi Ayşe Demir

Hitit Üniversitesi, Çorum, Türkiye

Doç. Dr. Esra Işık

Hitit Üniversitesi, Çorum, Türkiye

Özet

Bilim ve teknolojiye ilerlemeler ile ülkeler arasındaki ekonomik etkileşimlerin artması, küreselleşen dünyada göç hareketlerini daha da ön plana çıkarmaktadır. Göç, beraberinde getirdiği kültürel ekonomik ve sosyal değişimlerle toplumsal yapıyı etkileyen bir olgudur. Eğitim alanı da bu etkilenen yapılardandır. Bu çalışmada eğitim sistemi içinde sayıca fazla olan yabancı uyruklu öğrencilerle ilgili mevcut durumun tespiti ve okula aidiyet düzeylerinin belirlenmesine yönelik 2000-2024 yılları arasında Türkiye’de yapılmış yüksek lisans, doktora tezleri ile ulusal ve yurt dışında yayınlanan uluslararası makalelerin incelenmesi amaçlanmıştır. Türkiye’de ortaokul düzeyine yönelik makale ve tez sayısının sınırlı olması nedeniyle araştırmaya, okul öncesi, ilkökul, ortaokul ve lise kademelerinde yapılmış çalışmalar da dahil edilmiştir. Ayrıca, yabancı uyruklu ortaokul öğrencilerinin aidiyet duygusuna yönelik araştırmaların da yetersizliği göz önünde bulundurularak; okula uyum, öğrencilerin karşılaştığı sorunlar, öğretmenlerin yaşadığı güçlükler gibi temaları ele alan araştırmalar da çalışma kapsamına alınmıştır. Araştırmanın kapsamını; Türkiye’de son 24 yıl içinde gerçekleştirilen 28 yüksek lisans tezi, 19 ulusal makale ve yurt dışında yayımlanmış 12 uluslararası makale oluşturmaktadır. Araştırmada doküman analizi yöntemi kullanılmıştır. Belirlenen ölçütlere göre uygun görülen tez ve makalelerin tam metinlerine ulaşılmıştır. Elde edilen belgeler, araştırmanın alt başlıkları doğrultusunda incelenmiştir. Yapılan çalışma sonucunda yabancı uyruklu öğrencilerin en çok, eğitim aldıkları ülkenin dilini bilmediklerinden dolayı sorunlar yaşadıkları bu nedenle derslere katılımlarının az olduğu, velilerin okul ile iletişimlerinin yetersiz olduğu öğrencilerin şiddete eğilimli davranışlarının olduğu, ders dışı etkinliklere katılımlarının düşük olduğu gözlenmiştir. Ayrıca, öğretmenlerin tutumlarının, öğrencilerin okula aidiyet duygusu geliştirmesinde önemli bir etken olduğu ve aidiyet duygusunun da akademik başarıya etkisi olduğu belirlenmiştir. Bununla birlikte, araştırmalar göçmen öğrencilerin sıklıkla dışlanma gibi zorluklarla karşılaştığını ve yeni geldikleri toplumun kültürüne uyum sağlama sürecinde güçlükler yaşadığını göstermektedir.

Anahtar Kelimeler: yabancı uyruklu öğrenci, aidiyet, göçmen

Investigation of Studies on Determining Foreign Secondary School Students Sense of Belonging to School

Master's Student Ayşe Demir
Hitit University, Çorum, Türkiye

Assoc. Prof. Dr. Esra Işık
Hitit University, Çorum, Türkiye

Abstract

Advances in science and technology, along with increased economic interaction between countries have brought migration movements to the forefront in our globalizing world. Migration is a phenomenon that affects social structures through the cultural, economic, and social changes it brings. The field of education is one of the structures affected by this. This study aims to examine master's and doctoral theses completed in Turkey between 2000 and 2024, as well as national and international articles published abroad, to determine the current situation regarding foreign students, who are numerous within the education system, and to assess their level of belonging to the school. Due to the limited number of articles and theses on middle school level in Turkey, studies conducted at preschool, elementary school, middle school, and high school levels were also included in the research. Furthermore, considering the lack of research on the sense of belonging among foreign middle school students, studies addressing themes such as school adjustment, problems encountered by students, and difficulties experienced by teachers were also included in the scope of the study. The scope of the research consists of 28 master's theses, 19 national articles, and 12 international articles published abroad in Turkey over the last 24 years. The document analysis method was used in the research. The full texts of the theses and articles deemed appropriate according to the criteria were accessed. The documents obtained were examined in line with the subheadings of the research. The study found that foreign students experience problems because they do not know the language of the country where they are studying, resulting in low participation in classes, insufficient communication between parents and the school, violent tendencies among students, and low participation in extracurricular activities. Furthermore, it was determined that teachers' attitudes are an important factor in developing students' sense of belonging to the school and that this sense of belonging also affects academic achievement. However, studies show that immigrant students often face difficulties such as exclusion and have trouble adapting to the culture of their new society.

Keywords: foreign national student, belonging, immigrant

Türkiye’de Enflasyonun İçsel ve Dışsal Belirleyicileri: Teorik ve Ampirik Analiz

Prof. Dr. Utku Altunöz

Sinop Üniversitesi, Sinop, İstanbul

Dr. Selçuk Büklü,

Albaraka Türk, İstanbul, Türkiye

Özet

Bu çalışma, Türkiye’de enflasyonun belirleyicilerini hem içsel hem dışsal unsurlar çerçevesinde analiz ederek son yıllarda artan fiyat baskılarının temel kaynaklarını ortaya koymayı amaçlamaktadır. Türkiye ekonomisinin yapısal özellikleri, para ve maliye politikalarının etkileşimi, döviz kuru hareketliliği ve küresel piyasa koşulları fiyat istikrarını doğrudan etkilemektedir. Bu nedenle çalışma, enflasyonu yalnızca tek bir değişken üzerinden açıklamak yerine, içsel faktörler (para arzı, faiz oranları, bütçe açığı, çıktı açığı ve işsizlik gibi) ile dışsal faktörlerin (döviz kuru dalgalanmaları, enerji fiyatları ve küresel emtia fiyatları) birlikte değerlendirildiği bütüncül bir çerçeveye sunmaktadır.

Ampirik analizde 2012:Q1–2024:Q4 dönemine ait çeyrek dönemlik veriler kullanılarak ARDL sınır testi yaklaşımı uygulanmıştır. Bu yöntem, değişkenler arasında kısa ve uzun dönem ilişkilerinin aynı model içinde incelenmesine imkân tanıdığı için Türkiye’nin dalgalı ekonomik yapısı açısından uygun bir analitik araç sunmaktadır. Bulgular, para arzındaki genişlemenin enflasyon üzerinde güçlü ve istatistiksel olarak anlamlı bir etki yarattığını göstermektedir. Faiz oranlarının enflasyon üzerindeki etkisi ise daha zayıf ve gecikmeli bir aktarım mekanizmasına işaret etmektedir. Ayrıca bütçe açıklarının doğrudan enflasyonu belirlemediği, ancak genişlemeci maliye politikalarının zaman içinde fiyatlar üzerinde baskı oluşturabileceği anlaşılmaktadır.

Dışsal faktörler açısından döviz kuru oynaklığının ithalat kanalı üzerinden maliyetleri yükselttiği ve fiyat düzeyini doğrudan etkilediği tespit edilmiştir. Enerji ve küresel emtia fiyatlarındaki değişimler de Türkiye’de enflasyonist sürecin önemli belirleyicileri olarak öne çıkmaktadır. Granger nedensellik sonuçları, para arzı ile enflasyon arasında çift yönlü ve güçlü bir nedensellik ilişkisi bulunduğunu göstermektedir. Analiz ayrıca 2018’de yaşanan kur şokunun ve COVID-19 döneminin enflasyon üzerinde belirgin yapısal etkiler yarattığını ortaya koymaktadır.

Genel olarak çalışma, Türkiye’de enflasyonla mücadelede hem içsel hem dışsal belirleyicileri birlikte ele alan bütüncül bir politika yaklaşımının gerekliliğini vurgulamaktadır.

Anahtar Kelimeler: Enflasyon, Para Arzı, Döviz Kuru, Bütçe Açığı, Ekonometrik Analiz

Internal and External Determinants of Inflation in Türkiye: A Theoretical and Empirical Analysis

Prof. Dr. Utku Altunöz

Sinop University, Sinop, İstanbul

Dr. Selçuk Büklü

Albaraka Türk, İstanbul, Türkiye

Abstract

This study aims to examine the determinants of inflation in Türkiye by analyzing both internal and external factors that shape the country's recent inflation dynamics. Given the structural characteristics of the Turkish economy, the interaction between monetary and fiscal policies, exchange rate volatility, and global market conditions play a critical role in price formation. For this reason, the study adopts a comprehensive framework that considers internal variables—such as money supply, interest rates, budget deficits, output gap, and unemployment—together with external influences including exchange rate fluctuations, energy prices, and global commodity markets.

The empirical analysis employs quarterly data covering the period 2012:Q1–2024:Q4 and applies the ARDL bounds testing approach to investigate short- and long-run relationships within a unified modelling structure. This method is well suited to Türkiye's macroeconomic environment, where economic shocks and regime shifts are frequent. The findings indicate that monetary expansion exerts a strong and statistically significant impact on inflation. In contrast, the effect of interest rates is relatively limited and materializes with a lag, suggesting a delayed transmission mechanism. Budget deficits do not appear as a direct driver of inflation; however, expansionary fiscal policies tend to generate inflationary pressures over the longer term.

Regarding external determinants, exchange rate volatility is found to increase import costs and directly elevate the general price level. Changes in global energy and commodity prices also play a decisive role in shaping Türkiye's inflation trajectory. Granger causality tests reveal a strong bidirectional causal relationship between money supply and inflation, underscoring the interaction between monetary aggregates and price dynamics. The analysis further shows that the 2018 exchange rate shock and the COVID-19 pandemic created notable structural breaks that significantly influenced inflation patterns.

Overall, the study demonstrates that effective inflation control in Türkiye requires an integrated policy approach that simultaneously addresses both internal and external determinants of price dynamics.

Keywords: Inflation, Money Supply, Exchange Rate, Budget Deficit, Econometric Analysis

Sürdürülebilirlik İletişiminde Yapay Zekânın Kullanımına İlişkin Etik Sorunlar: Algoritmik Şeffaflık ve Toplumsal Güven

Doç. Dr. Ayşegül Elif Çaycı

İstanbul Ticaret Üniversitesi, İstanbul, Türkiye

Doç. Dr. Berk Çaycı

İstanbul Ticaret Üniversitesi, İstanbul, Türkiye

Özet

Gündelik hayatın önemli bir parçası haline gelen yapay zekâ teknolojileri hayatın her alanında kullanılmaya başladığı gibi, iletişim alanına da hızla entegre olmaktadır. Bu durum sürdürülebilirlik söylemlerinin hız kazanmasına sebebiyet vermektedir. Bu değişim ve dönüşüm, önemli etik sorunları gündeme taşımıştır. Bu çalışmanın amacı, sürdürülebilirlik iletişimde yararlanılan yapay zekâ teknolojileri nedeniyle karşılaşılan sorunları; algoritmik şeffaflık, veri güvenliği ve toplumsal güven bağlamında ele almaktır.

İletişim araçlarının kullanımına yapay zekâ destekli teknolojilerin entegre edilmesiyle birlikte, etik açıdan önemli sorunlar ortaya çıkmaktadır. Konuya ilişkin güncel literatür tarandığında, bu teknolojilerin üç temel sorun etrafında derinleştiği görülmektedir. Bunlardan ilki, algoritmik şeffaflığın yetersizliğinin, sürdürülebilirlik verilerinin manipülasyonuna ortam hazırlamasıdır. İkincisi, kullanıcıların kişisel verilerinin toplanması ve işlenmesi, mahremiyete ilişkin güven duygusunun zedelenmesini beraberinde getirmektedir. Son olarak algoritmaların kurguladığı sürdürülebilir iletişime yönelik mesajların, kullanıcılar tarafından yapay bir etkileşim yaratma sorunsalını ortaya çıkarmaktadır.

Bu sorun alanları, yapay zekânın sürdürülebilirlik iletişimde yalnızca kolaylaştırıcı bir araç değil, aynı zamanda yeni eşitsizlikler üreten bir güç mekanizması haline geldiğini ortaya koymaktadır. Özellikle algoritmik sistemlerin karar alma süreçlerindeki görünmezliği, toplumsal güveni zedeleyerek sürdürülebilirlik söylemlerinin inandırıcılığını tartışmalı hale getirmektedir.

Sonuç olarak, yapay zekâ destekli sürdürülebilirlik iletişiminin geleceği yalnızca teknolojik yeniliklere değil, etik ilkelere dayalı şeffaflık ve hesap verebilirlik mekanizmalarının geliştirilmesine bağlıdır. Bu bağlamda, yapay zekâ tabanlı iletişim pratikleri sürdürülebilirlik kültürünü dönüştürme potansiyeline sahip olmakla birlikte, etik bir çerçeveye oturtulmadığı takdirde toplumsal güven krizine yol açma riski taşımaktadır.

Anahtar Kelimeler: yapay zekâ, sürdürülebilirlik iletişimi, etik sorunlar, algoritmik şeffaflık, toplumsal güven.

**Ethical Issues Regarding the Use of Artificial Intelligence in Sustainability Communication:
Algorithmic Transparency and Social Trust**

Assoc. Prof. Dr. Ayşegül Elif Çaycı

İstanbul Ticaret University, İstanbul, Türkiye

Assoc. Prof. Dr. Berk Çaycı

İstanbul Ticaret University, İstanbul, Türkiye

Abstract

Artificial intelligence technologies, which have become an important part of everyday life, are rapidly being integrated into the field of communication as well as being used in all areas of life. This situation has led to an increase in sustainability discourse. This change and transformation has brought important ethical issues to the forefront. The aim of this study is to address the problems encountered due to artificial intelligence technologies used in sustainability communication in the context of algorithmic transparency, data security, and social trust.

The integration of AI-supported technologies into the use of communication tools raises important ethical issues. A review of the current literature on the subject reveals that these technologies are deeply rooted in three fundamental problems. The first is that the lack of algorithmic transparency creates an environment conducive to the manipulation of sustainability data. The second is that the collection and processing of users' personal data undermines their sense of privacy. Finally, the messages about sustainable communication designed by algorithms raise the problem of creating artificial interaction among users.

These problem areas reveal that artificial intelligence has become not only a facilitating tool in sustainability communication, but also a power mechanism that generates new inequalities. In particular, the invisibility of algorithmic systems in decision-making processes undermines social trust, making the credibility of sustainability discourses debatable.

Consequently, the future of AI-supported sustainability communication depends not only on technological innovations but also on the development of transparency and accountability mechanisms based on ethical principles. In this context, while AI-based communication practices have the potential to transform sustainability culture, they carry the risk of causing a crisis of social trust if not grounded in an ethical framework.

Keywords: artificial intelligence, sustainability communication, ethical issues, algorithmic transparency, social trust.

Kültürel Diplomasi ve Uluslararası Öğrenciler: Türkiye'nin Kamu Diplomasisinde Yeni Aktörler

Öğr. Gör. Dr. Uğur Aygün

Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi, Karaman, Türkiye

Doç. Dr. Orhat Battır

Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi, Karaman, Türkiye

Doç. Dr. Levent Yiğittepe

Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi, Karaman, Türkiye

Prof. Dr. Sefa Usta

Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi, Karaman, Türkiye

Özet

Uluslararası öğrenciler, ev sahibi ülkelerin kamu diplomasisi ve kültürel diplomasi stratejilerinde giderek daha görünür ve etkili aktörler haline gelmektedir. Bu öğrenciler, ülkeler ve toplumlar arasında doğrudan temas sağlayarak hem kendi ülkeleri hem de ev sahibi ülke lehine olumlu etkileşimlerin oluşmasına katkıda bulunabilirler. Bu çalışma, Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi'nde öğrenim gören uluslararası öğrencilerin Türkiye'ye gelmeden önceki beklentileri ile geldikten sonraki algılarını karşılaştırmalı olarak incelemeyi amaçlamaktadır. Araştırma kapsamında uygulanan anketlerle öğrencilerin Türkiye ve Türk toplumu hakkındaki düşünceleri ölçülmüş, elde edilen nicel veriler tablolar ve istatistiksel analizler aracılığıyla değerlendirilmiştir. Bulgular, öğrencilerin ülkeye gelmeden önceki beklentileri ile geldikten sonraki deneyimleri arasında önemli farklılıklar olduğunu göstermektedir. Ayrıca çalışma, uluslararası öğrencilerin kültürel diplomasi aktörü olarak rolünü, ev sahibi ülkenin yumuşak güç unsurlarının etkinliği bağlamında ortaya koymaktadır. Analizler, öğrencilerin karşılaştığı zorlukları, olumlu algıların güçlendirilmesine yönelik önerileri ve politika geliştirme süreçlerine katkı sağlayabilecek bulguları içermektedir. Sonuç olarak, uluslararası öğrencilerin deneyimlerinin sistematik olarak ölçülmesi ve değerlendirilmesi, Türkiye'nin kamu diplomasisi ve yumuşak güç stratejilerinin planlanması ve uygulanmasında kritik bir adım olarak değerlendirilmektedir. Bu bağlamda, öğrencilerin algı ve beklilerinin anlaşılması, hem ev sahibi ülke için olumlu imajın inşasına hem de kültürlerarası etkileşimin derinleşmesine katkı sağlayacaktır.

Anahtar Kelimeler: Kamu Diplomasisi, Kültürel Diplomasi, Yumuşak Güç, Uluslararası Öğrenciler, Ülke İmajı

Cultural Diplomacy and International Students: Emerging Actors in Turkey's Public Diplomacy

Lecturer Dr. Uğur Aygün
Karamanoğlu Mehmetbey University, Karaman, Türkiye

Associate Professor Dr. Orhat Battır
Karamanoğlu Mehmetbey University, Karaman, Türkiye

Associate Professor Dr. Levent Yiğittepe
Karamanoğlu Mehmetbey University, Karaman, Türkiye

Professor Dr. Sefa Usta
Karamanoğlu Mehmetbey University, Karaman, Türkiye

Abstract

International students have become increasingly visible and influential actors within the host country's public diplomacy and cultural diplomacy strategies. By enabling direct interaction between societies, these students contribute to creating positive perceptions and fostering mutual understanding between their home countries and the host country. This study aims to examine the perceptions and expectations of international students enrolled at Karamanoğlu Mehmetbey University by comparing their views before arrival in Turkey with their experiences after arrival. Surveys were conducted to collect data on students' opinions regarding Turkey and Turkish society, and the resulting quantitative data were analyzed through tables and statistical methods. The findings reveal significant differences between students' pre-arrival expectations and their post-arrival experiences, highlighting the effectiveness of Turkey's soft power elements. Furthermore, the study emphasizes the role of international students as agents of cultural diplomacy and identifies the factors influencing positive and negative perceptions. The analysis also provides insights into challenges faced by students and offers policy recommendations for enhancing favorable perceptions and engagement. Overall, systematically measuring and evaluating international students' experiences is considered a critical step for designing and implementing effective public diplomacy and soft power strategies. Understanding students' expectations and perceptions contributes not only to building a positive country image but also to strengthening cross-cultural interactions and long-term international engagement.

Keywords: Public Diplomacy, Cultural Diplomacy, Soft Power, International Students, Country Image

Kadın Girişimciliğinde Dijital Finansal Becerinin Rolü (Türkiye Örneği)

Doç. Dr. Başak Gül Akar

Çukurova Üniversitesi, Adana, Türkiye

Doç. Dr. Ayşe İpek Koca Ballı

Çukurova Üniversitesi, Adana, Türkiye

Özet

Dijital teknolojilerin finans üzerindeki etkisi göz önüne alındığında, kadınların bu dönüşüme katılımına öncelik vermek hayati önem taşımaktadır. Kadınların bu alandaki yetersiz eğitimi ve erişimi, ilgili platformlarda gezinme becerilerini engellemekte, finansal karar alma süreçlerini olumsuz etkilemekte ve güçlenmiş kadın imajını zedelemektedir. Ancak, kapsayıcılığı ve savunmasız gruplara daha fazla hizmet sunma kapasitesi gibi faydaları ile dijital finans, kadınların finans sektörünü nasıl etkileyebilecekleri ve geliştirebilecekleri konusunda ilgi uyandırmalıdır. Dijital finans, kadın girişimciliğini teşvik etmekte ve finans piyasasına katılım şanslarını artırmaktadır. Dahası, kadın girişimciliğini teşvik ederken, çalışma saatlerini ev içi zamanlarını olumsuz etkilemeden uzatarak finansal kapsayıcılığı da artırmakta ve iş ve aile yaşamlarını dengelemelerine yardımcı olmaktadır. Ayrıca, kadın girişimcilerin dijital finansal hizmetleri kullanmakta sahip oldukları konfor, banka hesabı açma olasılıklarını artırmaktadır. Yüksek düzeyde dijital finansal okuryazarlığa sahip kadın girişimcilerin kredi kartı sahibi olma ve resmi finans kurumları aracılığıyla finansal işlemler yapma olasılıklarının daha yüksek olduğu bulgusuna ek olarak, kadınların ve kadın girişimcilerin, dijital çözümlerin potansiyelinden yararlanarak mobilite, teminat veya kredi geçmişi gibi geleneksel erişim engellerini aşabilen, kişiye özel kredi çözümlerinden faydalanabilecekleri gözlemlenmiştir.

Bu bağlamda dijital kapsayıcılık, kadın girişimcilerin ekonomik olarak güçlenmesini artırmada kritik bir faktör olarak ortaya çıkmıştır. Dijital finansal hizmetler, mobil bankacılık ve e-ticaret platformlarının entegrasyonu, kadınların maruz kaldığı toplumsal cinsiyet eşitsizliğini azaltmak ve kadınların ekonomik faaliyetlere daha etkili bir şekilde katılmalarını sağlamak için dönüştürücü bir fırsat sunmaktadır. Kadın girişimciler, dijital araçlardan yararlanarak krediye erişimden işlerinin yönetimine, e-ticaretten, Pazar büyümeye, eğitim yoluyla işinde uzmanlaşmaya kadar geniş bir yelpazede öncelikle kendisinin ötesine geçerek yaşadığı büyümeyi ve gelişmeyi kendi ülke ekonomisine de aynı şekilde yansıtacaktır.

Bu çalışma Türkiye'deki kadın girişimcileri örnek alarak kendi işinin sahibi olan kadınların dijital finansal becerilerini sorgulamakta ve dijitalleşen kadının kendi gücünü ortaya koyma ve ekonomik büyümeye katkısını gösterme amacı taşımaktadır.

Anahtar Kelimeler: Kadın, Kadın girişimciler, Dijital finansal beceri

The Role of Digital Financial Skills in Women's Entrepreneurship (Türkiye Example)

Assoc. Prof. Dr. Başak Gül Akar
Çukurova University, Adana, Türkiye

Assoc. Prof. Dr. Ayşe İpek Koca Ballı
Çukurova University, Adana, Türkiye

Abstract

Given the impact of digital technologies on finance, prioritising women's participation in this transformation is crucial. Women's inadequate education and access in this area hinder their ability to navigate relevant platforms, negatively affect their financial decision-making, and undermine the image of empowered women. However, with its advantages such as inclusivity and the ability to offer better services to vulnerable groups, digital finance should inspire interest in how women can influence and enhance the financial sector. Digital finance encourages women's entrepreneurship and increases their chances of participating in the financial market. Furthermore, while promoting women's entrepreneurship, it also enhances financial inclusion by extending working hours without adversely affecting their home life, helping them balance work and family commitments. Additionally, women entrepreneurs' familiarity with using digital financial services raises their likelihood of opening a bank account. Besides the finding that women entrepreneurs with a high level of digital financial literacy are more likely to own credit cards and conduct financial transactions through formal financial institutions, it has been observed that women and female entrepreneurs can leverage the potential of digital solutions to benefit from personalised credit options that overcome traditional barriers such as mobility, collateral, or credit history.

In this context, digital inclusion has become a vital factor in increasing the economic empowerment of women entrepreneurs. The integration of digital financial services, mobile banking, and e-commerce platforms offers a transformative opportunity to reduce the overall gender inequality faced by women and enable their more effective participation in economic activities. By leveraging digital tools, women entrepreneurs can transcend their personal growth and development, thus reflecting the growth and development seen in their country's economy.

This study examines the digital financial skills of self-employed women, using women entrepreneurs in Turkey as an example, and aims to demonstrate the empowerment of digitally connected women and their contribution to economic growth.

Keywords: Women, Women entrepreneurs, Digital financial skills

Platform Ekonomisinin Yükselişi: KKTC'de Dijital Hizmetlerin Dönüşümü Üzerine Bir Analiz

Öğr Gör Bengü Kayıarslan

Akdeniz Karpaz Üniversitesi, KKTC

Öğr Gör Burak Demir

Akdeniz Karpaz Üniversitesi, KKTC

Özet

Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti (KKTC), 21. yüzyılın ikinci çeyreğinde hız kazanan küresel dijital dönüşüm sürecinin etkisi altında, platform ekonomisi ve dijital hizmetler alanında önemli adımlar atmaktadır. Platform ekonomisi, çok taraflı kullanıcı gruplarını dijital altyapılar aracılığıyla bir araya getirerek değer yaratma sürecini mümkün kılmakta; böylece küçük ölçekli ekonomilerin coğrafi sınırlılıklarını aşmasına ve küresel pazarlara entegre olmasına katkı sağlamaktadır. KKTC de bu çerçevede, dijital altyapı yatırımları, e-devlet uygulamaları ve sektörler arası dijitalleşme adımlarıyla dikkat çekici bir potansiyel sergilemektedir. Uygulamaların özellikle devlet daireleri arasında kullanılan sistemlerin birbiriyle de entegre şekilde çalışması da önem arz etmektedir.

Bu çalışma, nitel araştırma yöntemlerinden doküman analizi kullanılarak KKTC'nin dijital dönüşüm sürecini çok boyutlu biçimde ele almaktadır. Araştırmada kullanılan ikincil veriler, ulusal raporlar, uluslararası kuruluşların dijitalleşme araştırmaları ve resmi politika belgelerinden elde edilmiştir. Bulgular, e-devlet hizmetlerinde hızlı genişleme, fiber optik altyapı yatırımları, e-ticaret platformlarının artışı, sektörlerin dijitalleşme oranlarında yükseliş ve platform ekonomisinin istihdam üzerindeki etkileri gibi önemli gelişmeleri ortaya koymaktadır.

Sonuç olarak, KKTC'nin bölgesel bir dijital merkez olma potansiyeli güçlenmekte; ancak bu sürecin sürdürülebilirliği için politika yapıcıların dijital beceri geliştirme, siber güvenlik ve yenilikçi girişimcilik alanlarına odaklanmaları gerektiği vurgulanmaktadır.

Anahtar Kelimeler: platform ekonomisi, dijital dönüşüm, dijital altyapı, teknoloji politikaları

The Rise of the Platform Economy: An Analysis of the Transformation of Digital Services in the TRNC

Lecturer Bengü Kayıarslan

Mediterranean Karpasia University, TRNC

Lecturer Burak Demir

Mediterranean Karpasia University, TRNC

Abstract

The Turkish Republic of Northern Cyprus (TRNC) is taking significant steps in the field of platform economy and digital services under the influence of the global digital transformation process, which gained momentum in the second quarter of the 21st century. The platform economy enables the value creation process by bringing together multi-stakeholder groups through digital infrastructures, thereby contributing to overcoming the geographical limitations of small-scale economies and integrating them into global markets. Within this framework, the TRNC demonstrates remarkable potential through digital infrastructure investments, e-government applications, and cross-sector digitalization initiatives. It is also important that the systems used, especially between government agencies, are integrated with each other.

This study uses document analysis, one of the qualitative research methods, to examine the TRNC's digital transformation process in a multidimensional way. The secondary data used in the research was obtained from national reports, digitalization studies by international organizations, and official policy documents. The findings reveal important developments such as rapid expansion in e-government services, fiber optic infrastructure investments, growth in e-commerce platforms, rising digitalization rates across sectors, and the effects of the platform economy on employment.

In conclusion, the TRNC's potential to become a regional digital hub is strengthening; however, it is emphasized that policymakers need to focus on digital skills development, cybersecurity, and innovative entrepreneurship for the sustainability of this process.

Keywords: platform economy, digital transformation, digital infrastructure, technology policies

Son Kilometre Teslimatın Lojistik Sistemler Üzerindeki Etkisi

Dr. Öğr. Üyesi Ayşe Güngör

Giresun Üniversitesi

Yüksek Lisans Öğrencisi Melisa Çat

Giresun Üniversitesi

Yüksek Lisans Öğrencisi Abdallah Abukalloub

Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesi

Özet

Son kilometre teslimat, lojistik sistemlerin en kritik ve maliyetli aşamalarından biridir. E-ticaretin hızlı yükselişi ve değişen tüketici beklentileri, teslimat süreçlerinde verimliliği artırma gerekliliğini doğurmuştur. Bu çalışma, son kilometre teslimatın lojistik sistemler üzerindeki etkilerini incelerken, geleneksel teslimat yöntemlerinin sınırlılıklarını tartışmakta ve modern teknolojik çözümlerle sürdürülebilirlik perspektifini değerlendirmektedir. 2025 verilerine göre, rota optimizasyonu ve yapay zeka destekli sistemlerin lojistik maliyetleri ve çevresel etkiler üzerindeki olumlu etkileri analiz edilmiştir. Yeni sistemlerin uygulanabilirliği, sektörde büyük değişim yaratma potansiyeline sahiptir. Son kilometre teslimatın etkinliğini artıran adımlar, çevre ve maliyet tasarrufları açısından önemlidir.

The Impact of Last-Mile Delivery on Logistics Systems

Dr. Ayşe Güngör

Giresun University, Türkiye

Master's Student Melisa Çat

Giresun University, Türkiye

Master's Student Abdallah Abukalloub

Niğde Ömer Halisdemir University, Türkiye

Abstract

Last-mile delivery represents one of the most critical and costly stages of logistics systems. The rapid growth of e-commerce and evolving consumer expectations have necessitated increased efficiency in delivery processes. This study examines the impacts of last-mile delivery on logistics systems, discusses the limitations of traditional delivery methods, and evaluates the sustainability perspective through modern technological solutions. According to 2025 data, the positive effects of route optimization and AI-assisted systems on logistics costs and environmental impact have been analyzed. The applicability of these new systems holds significant potential to transform the sector. Enhancing the efficiency of last-mile delivery is crucial in terms of both environmental benefits and cost savings.

Policy Transformation Analysis of Organic Farming Policies in Turkey in The Context of Alignment with the European Green Deal

Süheyla Ağızan

Selcuk University, Konya, Türkiye

Kemalettin Ağızan

Aydın Adnan Menderes University, Aydın

Abstract

This study assesses the extent to which organic farming policies implemented in Turkey are aligned with the European Union's Farm to Fork strategy under the European Green Deal. In line with the Green Deal's objectives of environmental sustainability, food security, and reducing the carbon footprint of agricultural production, the study systematically examines the practical obstacles and problems within Turkey's current policy framework. The study will establish a 'Policy Compliance Index' derived from Farm to Fork criteria for the first time, integrating environmental, legal, and economic indicators. This index enables a quantitative comparison of Turkey's organic farming policies with EU regulations and strategies. The methodology involved a qualitative content analysis based on thematic coding of the Ministry of Agriculture and Forestry's legislation and strategy documents, European Commission reports, and FAO and IFOAM publications; compliance levels, implementation tools (incentives, certification, traceability, digitalization) and outcome indicators were scored. Index weights were determined by combining criteria derived from EU strategy documents with indicators recommended in peer-reviewed literature, blended with expert opinions; they were tested through sensitivity and robustness analyses. Additionally, separate sub-indices were created for the capacity to implement legislation (institutional readiness, budgeting, and human resources), adoption dynamics at the farmer level, and market governance (certified input supply, market access, traceability/digital infrastructure). The findings are supported by SWOT and GAP analyses to identify policy gaps and areas for improvement. The results provide concrete recommendations for short- to medium-term prioritization in the process of aligning with EU standards, inter-institutional coordination, and data-driven monitoring and evaluation mechanisms, emphasizing the transformation capacity of organic farming and providing the literature with a comparative and measurable framework.

Keywords: Green Deal, Farm to Fork, Organic Farming, Policy Alignment Index

The Impact of Climate Change-Induced Disasters on the Global Food Supply Chain: A Time Series Analysis Using the ARDL Model

Süheyla Ağızan

Selcuk University, Konya, Türkiye

Kemalettin Ağızan

Aydın Adnan Menderes University, Aydın

Abstract

Extreme weather events, which are increasing alongside climate change, are causing significant structural disruptions in global food production and supply chains. These disruptions profoundly affect not only production capacity but also price stability, food security, and socio-economic inequalities. The primary objective of this study is to assess the impact of extreme events, such as droughts, floods, heatwaves, and frosts, on the global food supply chain through fluctuations and volatility in food prices. The study will focus on three countries with climatic diversity and a significant role in global food supply: Turkey, India, and the United States. Using monthly and annual time series data from 1990 to 2023, long- and short-term relationships will be tested within the framework of the ARDL (Autoregressive Distributed Lag) model. Furthermore, Granger causality tests and structural break analyses will be employed to examine causal links between variables and the effects of unexpected shocks. The data sources will include FAO food price indices, the EM-DAT disaster database, NOAA climate observations, and IMF price stability data. The study will assess the impact of climate shocks on the food supply chain at the macroeconomic level, both on a country-by-country basis and comparatively. By statistically measuring the structural effects of extreme weather events on food prices, it will provide concrete recommendations on how food security policies should be integrated with climate risk. The model to be developed will also serve as a fundamental reference for policymakers and private sector actors in the design of early warning systems and resilient supply chain strategies.

Keyword: Climate change, food supply chain, ARDL model, extreme weather events, price volatility

